

शिवराज 2023

वसुधैव कुटुम्बकम्

THE EARTH • ONE FAMILY • ONE FUTURE

॥सेवा परमो धर्मः॥

कर्मवीर विठ्ठल रामजी शिंदे शिक्षण संस्था, गडहिंग्लज

**शिवराज साहित्य, वाणिज्य आणि डी.एम. कदम विज्ञान महाविद्यालय व
संभाजीराव माने साहित्य, वाणिज्य व विज्ञान कनिष्ठ महाविद्यालय**
गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर

NAAC 'A' Grade (CGPA - 3.15)

Hearty Congratulations

EET CRS नोयडा च्या वतीने नवी दिल्ली येथे उत्कृष्ट प्राचार्य पुरस्कार मिळाल्याबद्दल प्रा. डॉ. एस.एन. कदम यांचा सत्कार

जिजाऊ ब्रिगेडचा आदर्श माता पुरस्कार प्रा. सौ. क्रांतीदेवी कुराडे वहिनी यांचा सत्कार

इंग्लंड येथील स्वॅन्सी विद्यापीठात उच्च शिक्षणासाठी निवड झाल्या बद्दल माजी विद्यार्थीनी कु. विशाखा अनिलरावजी कुराडे यांचा सत्कार

कर्मवीर विठ्ठल रामजी शिंदे शिक्षण संस्था, गडहिंग्लज.
शिवराज साहित्य, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय, गडहिंग्लज.
संभाजीराव माने साहित्य, वाणिज्य व विज्ञान कनिष्ठ महाविद्यालय,
गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर.

शिवराज २०२३

संपादक मंडळ

- अध्यक्ष
मा. प्राचार्य, डॉ. एस. एम. कदम
- प्रमुख संपादक
प्रा. टी. व्ही. चौगुले
प्रा. संदीप कुराडे - ग्रंथपाल
- विभागीय संपादक
प्रा. ए. के. मोरमारे - मराठी
डॉ. एस. बी. माने - हिंदी
प्रा. डी. यू. जाधव - इंग्रजी
- विशेष सहाय्य
डॉ. अनिलराव कुराडे,
सचिव, क. वि. रा. शिंदे शिक्षण संस्था
- सहाय्यक संपादक
प्रा. के. जे. अदाटे
डॉ. ए. बी. कुंभार
डॉ. एम. डी. चौगुले
प्रा. के. एस. देसाई
प्रा. जी. आय. देसाई
सौ. एल. एम. डिसोज़ा
सौ. पी. बी. जाधव
प्रा. टी. डी. भांदुगरे
श्री. एस. एन. पाटील
श्री. ए. एल. कलकुटकी

‘शिवराज’ २०२३ या वार्षिक अंकाचे प्रकाशन करताना ‘नॅक पिअर टीम’चे चेअरमन प्रो. डॉ. राकेशकुमार शर्मा, समन्वयक प्रो. डॉ. परमजीत कौर ढिंडसा, आणि सदस्य प्राचार्य डॉ. धनुकुमार अंगडी, संस्थासचिव डॉ. अनिलराव कुराडे, महाविद्यालयाचे प्राचार्य, डॉ. एस. एम. कदम, नॅक समन्वयक प्रा. के. जे. अदाटे, ग्रंथपाल, प्रा. संदीप कुराडे आदी...

‘नेक पिअर टीम’चे चेअरमन प्रो. डॉ. राकेशकुमार शर्मा, समन्वयक प्रो. डॉ. परमजीत कौर ढिंडसा,
आणि सदस्य प्राचार्य डॉ. धनुकुमार अंगडी यांचे शिवराज विद्या संकुलामध्ये स्वागत प्रसंगी

आमची प्रेरणा

जातीय उच्च-नीचता
हा भारतीयांना मिळालेला शापच
आहे. आजच्या अस्मितेच्या
वातावरणाच्या तुलनेत स्वातंत्र्यपूर्व
काळातल्या कर्मठ जातीय
विषमतेच्या प्रथेवर कठोर
प्रहार करत त्यात बदल घडवून
आणण्याचं काम महर्षी विठ्ठल
रामजी शिंदे यांनी केलं. महर्षी
विठ्ठल रामजी शिंदे हे उच्चशिक्षित,
समाजसुधारक, धर्मसुधारक होते.
त्यांचा जातीय अस्पृश्यतेविरुद्धचा
लढा हा डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर,
महात्मा गांधी यांच्यासाठीही आदर्श
ठरला.

कर्मवीर विठ्ठल रामजी शिंदे

शिवराज संकुलाचा शिवोत्सव

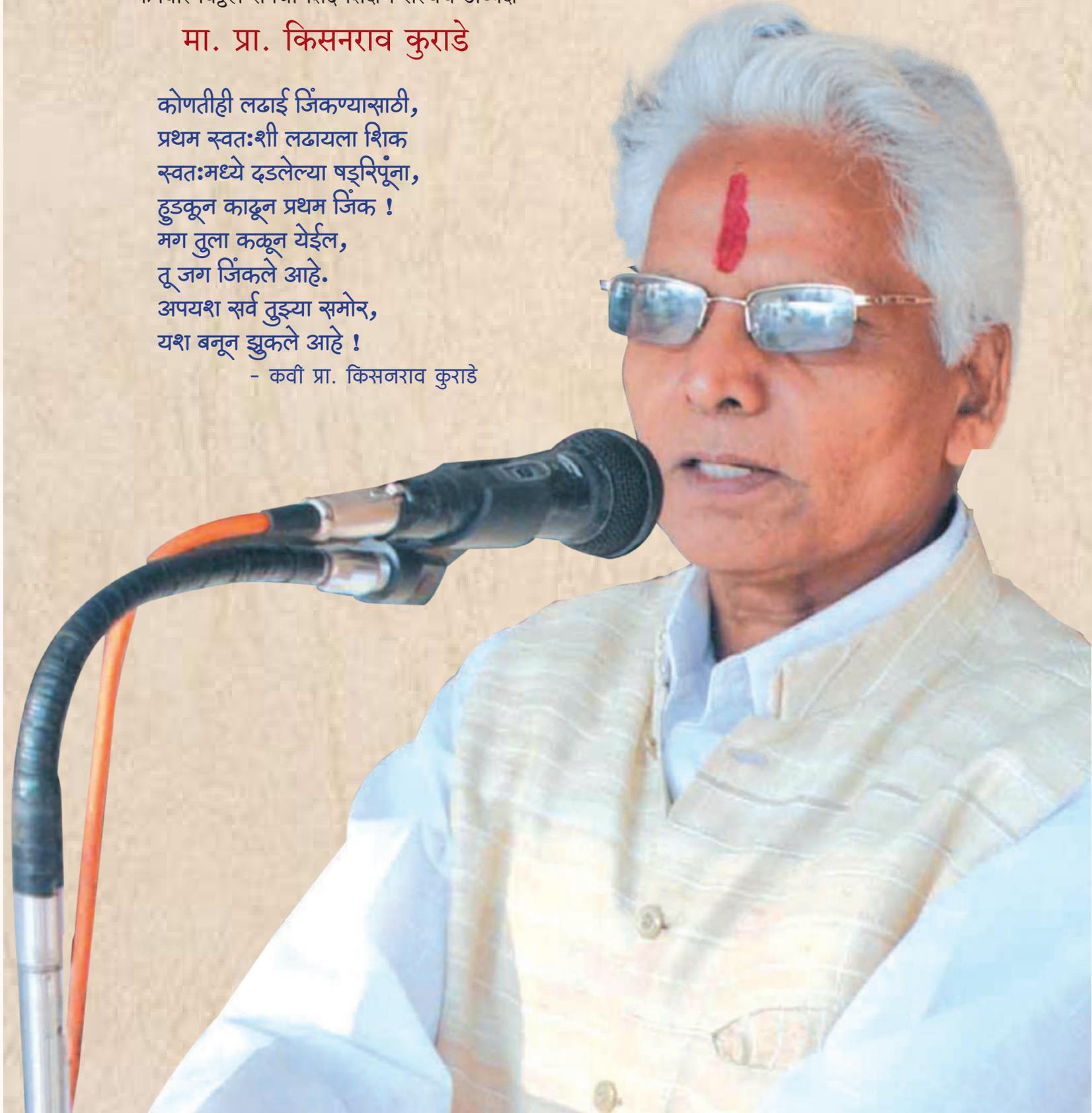

कर्मवीर विठ्ठल रामजी शिंदे शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष

मा. प्रा. किसनराव कुराडे

कोणतीही लढाई जिंकण्यासाठी,
प्रथम स्वतःशी लढायला शिक
स्वतःमध्ये दडलेल्या षड्रिपूंना,
हुडकून काढून प्रथम जिंक !
मग तुला कळून येईल,
तू जग जिंकले आहे.
अपयश सर्व तुझ्या समोर,
यश बनून झुकले आहे !

- कवी प्रा. किसनराव कुराडे

कर्मवीर जयंती सोहळा

कर्मवीर विठ्ठल रामजी शिंदे स्मृती दिनानिमित्त आयोजित कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना ज्येष्ठ विचारवंत प्राचार्य सुनीलकुमार लवटे व मा. संस्थाअध्यक्ष किसनराव कुराडे

कर्मवीर गुणवंत शिक्षक पुरस्कार

कर्मवीर गुणवंत प्रशासकीय कर्मचारी पुरस्कार

कर्मवीर गुणवंत शिक्षक पुरस्कार प्रदान करताना संस्थाध्यक्षांसह उपाध्यक्ष मा.श्री जे. वाय. बारदेसकर

जटामुक्त देवदासींचा सत्कार

कर्मवीर प्रशासकीय सेवक गुणवंत पुरस्कार प्रदान करताना माननीय सुनीलकुमार लवटे संस्थाध्यक्ष व उपाध्यक्ष आणि मान्यवर

मा. प्रा. डॉ. अनिलराव कुराडे

सचिव, कर्मवीर विठ्ठल रामजी शिंदे शिक्षण संस्था, गडहिंग्लज

महाविद्यालयाचे अंतरराष्ट्रीय पातळीवरील विद्यार्थी

Rameshwari Powar
Toulouse, France

Girish Londhe
Dubai, United Arab Emirates

Nishigandha Shinde
United States America

Girish Modak
London, United Kingdom

Sagar Tiwatane
New York United States America

Deepak Patil
United States America

Amit Jadhav
Melbourne, Victoria, Australia

Sanket Shaha
United States America

Tanaji Bhuyekar

Prathmesh Patil
United States America

Vishakha Kurade
England

CAMPUS INTERVIEW SELECTED STUDENTS

CAMPUS INTERVIEW मधून INFOSYS, TCS, LIC, CAPAGEMINI या नामवंत

बहुराष्ट्रीय (MNC) कंपनीत निवड झालेले विद्यार्थी

मा. प्राचार्य

शिवराज साहित्य, वाणिज्य आणि
डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय, गडहिंग्लज

प्रा. डॉ. एस. एम. कदम
M.Sc., Ph.D.

पदाधिकारी

रजिस्ट्रार

डॉ. संतोष शहापूरकर

M.A. Ph.D., MBA

शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज

प्रा. टी.व्ही. चौगुले

M.A., B.Ed., M.A. Edu.

संभाजीराव माने कनिष्ठ महाविद्यालय, गडहिंग्लज

महाविद्यालय विकास समिती (सन २०२२-२३ पासून)

मा. प्रा. किसनराव कुराडे	अध्यक्ष
प्रा. अनिल व्ही. कुराडे	व्यवस्थापन सचिव
प्रा. एन. बी. एकिले	नामनिर्देशित विभागप्रमुख
प्रा. एस. जी. मुंज	प्राध्यापक प्रतिनिधी
डॉ. एम. डी. चौगुले	प्राध्यापक प्रतिनिधी
श्री. संतोष शहापूरकर	अध्यापकेतर कर्मचारी प्रतिनिधी
श्री. बसवराज आजरी	सामाजिक क्षेत्र प्रतिनिधी
अॅड. दिग्विजय कुराडे	शैक्षणिक क्षेत्र प्रतिनिधी
श्री. ईश्वर नारायण देसाई	उद्योग क्षेत्र प्रतिनिधी
डॉ. एम. पी. पाटील	संशोधन क्षेत्र प्रतिनिधी
प्रा. के. जे. अदाटे	IQAC समन्वयक
विद्यार्थी परिषद सभापती	-
प्राचार्य, डॉ. एस. एम. कदम	समिती सचिव

शाळा समिती (सन २०२२-२३ पासून)

मा. प्रा. किसनराव कुराडे	अध्यक्ष
मा.श्री. शंकरराव भीमा नंदनवाडे	संस्था प्रतिनिधी
मा. प्रा. जे. वाय बारदेस्कर	संस्था प्रतिनिधी
मा. प्रा. ए. व्ही. कुराडे	संस्था प्रतिनिधी
मा. प्रा. टी. व्ही. चौगुले	प्राध्यापक सदस्य
मा. श्री. एस. आर. शहापूरकर	प्रशासक सेवक प्रतिनिधी
मा. प्राचार्य डॉ.एस. डी. कदम	सचिव

संपादकीय...

प्रिय रसिक वाचक,

'शिवराज २०२३' हा शिवराज महाविद्यालय गडहिंग्लजचा वार्षिकांक आपल्या हाती देत असताना विशेष आनंद होत आहे. शिवराज विद्या संकुल या भागातील एक शिखर संस्था व मातृसंस्था म्हणून गेली ५९ वर्षे या विभागाचे शैक्षणिक नेतृत्व करत आहे. यावर्षी नॅक मूल्यांकनामध्ये 'ए ग्रेड' मिळवून ते नेतृत्व पुन्हा एकदा सिद्ध केले आहे. याचा आम्हाला शिवराजियन म्हणून सार्थ अभिमान आहे.

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ हा कोरोनातून थोडेफार सावरलेल्या जगाला उभारी देण्याचा काळ सुरू आहे. शिवराज महाविद्यालयात या वर्षात विविध विभागाच्या स्वागत समारंभापासून ते शुभेच्छा समारंभापर्यंत शैक्षणिक, सांस्कृतिक आणि सामाजिक असे अनेक कार्यक्रम झाले. त्यात आमचे प्रेरणास्थान कर्मवीर विठ्ठल रामजी शिंदे रांची पुण्यतिथी ज्येष्ठ विचारवंत, साहित्यिक डॉ. सुनिलकुमार लवटे यांच्या मार्गदर्शनाने साजरी केली. यावेळी समाजातील जटामुक्त झालेल्या देवदासी आणि यासंबंधी कार्य करणाऱ्या सामाजिक कार्यकर्त्यांचा सन्मान केला. आमची विद्यार्थिनी सुकन्या रणदिवे हिने दिल्ली येथील प्रजासत्ताक दिनाच्या पथसंचनलनामध्ये महाराष्ट्राचे नेतृत्व करून महाविद्यालयाचा झेंडा दिल्ली येथे फडकविला.

विद्यार्थ्यांचा सर्वांगिन विकास हेच शिक्षणाचे अंतिम ध्येय समजून महाविद्यालय कार्यरत आहे. भव्य क्रीडांगण, सुसज्ज ग्रंथालय, ग्रीन अॅण्ड क्लीन कॅम्पस यासारख्या भौतिक सुविधा तर महाविद्यालयाची प्रतिमा अधिकच उंचावतात.

कर्मवीर विठ्ठल रामजी शिंदे, महात्मा गांधी, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर, महात्मा फुले, कर्मवीर भाऊराव पाटील, आदींच्या विचाराने प्रेरीत होऊन संस्थाध्यक्ष प्रा.किसनराव कुराडे सर यांच्या नेतृत्वाखाली ग्रामीण बहुजन विद्यार्थ्यांना गेली ५९ वर्षे शिक्षणाची गंगोत्री अखंडपणे देण्याचे काम सुरू आहे.

खरंतर महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांचे भावविश्व हे खूप संवेदनशील असतं. समाजात घडणाऱ्या घटनांचा परिणाम त्यांच्यावर होत असतो. या सर्व घटना शब्दरूपाने आणि चित्ररूपाने या अंकाच्या माध्यमातून आपणापर्यंत पोहाचवण्याचा हा प्रयत्न आहे, यामध्ये सर्वसमावेशकता आणली आहे. हे या अंकाचे वैशिष्ट्य ठरेल.

संस्था सचिव डॉ. अनिलराव कुराडेसर यांच्या धडपड व प्रयत्नातून महाविद्यालयाचा चेहरामोहरा बदललेला आहे. प्राचार्य डॉ.एस.एम.कदम यांचे कुशल नेतृत्व व माझे सहकारी ग्रंथपाल प्रा. संदिप कुराडे यांची मोलाची साथ लाभली. तसेच सर्व विभागीय संपादक आणि सहसंपादक यांच्या सहकार्यातून हा अंक आकाराला आला. त्याचबरोबर प्रिझम ग्राफिक्स, कोल्हापूर यांनी अतिशय कमी वेळात या अंकाची बांधणी केली. तसेच श्री. संतोष ना. पाटील यांचे या अंकाच्या निर्मितीत विशेष योगदान लाभले. या सर्वांचे मी ऋण व्यक्त करतो.

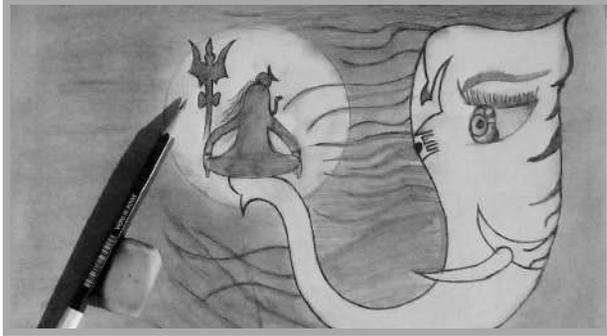
सर्व प्राध्यापक आणि विद्यार्थी यांचे कौतुक करण्यात व अंकाच्या मांडणीत नजरचुकीने आणि वेळेअभावी काही त्रुटी राहिल्या असतीलही आपण समजून घ्याल ही अपेक्षा..!

धन्यवाद!

प्रा. तानाजी चौगुले
प्रमुख संपादक

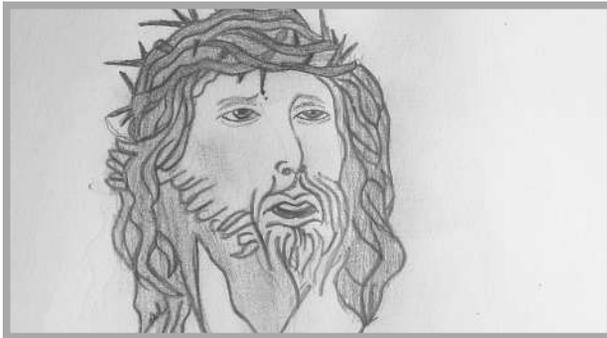
पेन्सिलची रेखा चित्रे

Monika Bardeskar | BBA 2nd year

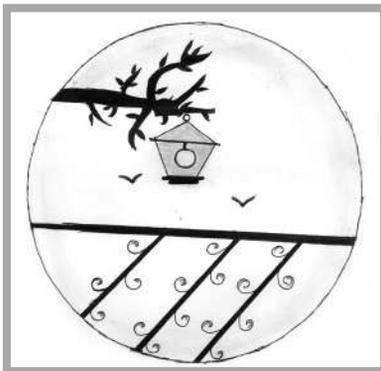
Monika Bardeskar | BBA 2nd year

Monika Bardeskar | BBA 2nd year

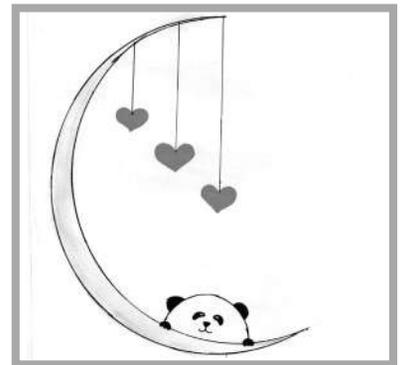
श्रुती सचिन शिंदे

सिद्धी राजाराम कडूकर
१२ वी सायन्स

वैष्णवी इंगळे
१२ वी सायन्स

शिवानी संतोष काळे

प्राचार्य मनोगत

आपल्या महाविद्यालयाचा 'शिवराज २०२३' वार्षिकांक प्रकाशित होत आहे, याचा मनस्वी आनंद आहे. हा अंक विद्यार्थी आणि शिक्षकांचे कठोर परिश्रम, सर्जनशीलता आणि प्रतिभा याने सजलेला आहे. अंकांच्या निर्मितीमध्ये योगदान दिलेल्या प्रत्येकाचे मी अभिनंदन करतो.

दि. २६ व २७ एप्रिल २०२३ रोजी नॅक पीअर टीमने पुनःमूल्यांकनासाठी महाविद्यालयास भेट दिली असून अभिमानाची बाब म्हणजे महाविद्यालयाला 'A' ग्रेड (CGPA- 3.15) मिळाली. यासाठी विद्यार्थ्यांसह महाविद्यालयाच्या सर्वच घटकांनी परिश्रम घेतले. त्याबद्दल सर्वांचे अभिनंदन आणि आभार!

महाविद्यालयीन जीवन हा शोध, शिकण्याचा आणि वाढीचा काळ आहे. हा असा काळ असतो जिथे आपण आपली क्षितिजे विस्तृत करतो आणि आपले व्यक्तिमत्त्व विकसित करतो, वाटेत आयुष्यभराच्या आठवणी बनवतो. हा वार्षिकांक त्या आठवणी आणि अनुभवांचा एक पुरावा आहे.

या अंकाची पाने पालटताना, शिवराज परिवारातील विविधता आणि समृद्धीची जाणीव होते. आमच्याकडे विविध पार्श्वभूमीचे विद्यार्थी आहेत, त्यांच्याकडे अद्वितीय प्रतिभा, आकांक्षा आणि दृष्टीकोन आहे. ही विविधता आमच्या महाविद्यालयाला शिकण्यासाठी आणि वाढण्यासाठी एक संधी बनवते.

महाविद्यालय हे केवळ ज्ञान आणि कौशल्ये आत्मसात करणेसाठी नाही तर मूल्ये आणि नैतिकता विकसित करण्यासाठी देखील आहे, जे आपल्याला वैयक्तिक आणि व्यावसायिक जीवनात मार्गदर्शन करतात. महाविद्यालयाने नेहमीच सचोटी, आदर आणि करुणा यावर भर देवून विद्यार्थ्यांचे व्यक्तिमत्त्व फुलविण्यासाठी प्रयत्न केला आहे.

या अंकाची जबाबदारी कनिष्ठ विभागातील सहकारी प्रा. तानाजी चौगुले व ग्रंथपाल संदीप कुराडे यांच्याकडे सोपविण्यात आली, ती त्यांनी सक्षमपणे पेलवली. त्यांना विभागीय संपादक म्हणून प्रा. अशोक मोरमारे, डॉ. एस. बी. माने, प्रा. डी. यु. जाधव यांनी यथोचित मदत केली. सर्वांचेच मनापासून अभिनंदन!

संपादक मंडळाबरोबरच संस्था अध्यक्ष प्रा. किसनराव कुराडे, सचिव डॉ. अनिलराव कुराडे, उपाध्यक्ष अॅड. दिग्विजय कुराडे, प्रबंधक संतोष शहापूरकर, सर्व प्राध्यापक, प्रशासकीय सहकारी यांच्या सक्रीय योगदानामुळेच अंक पूर्णत्वास गेला आहे.

पुन्हा एकदा, मी या अंकासाठी योगदान दिलेल्या सर्वांचे आभार मानतो आणि तुम्हा सर्वांना शुभेच्छा देतो.

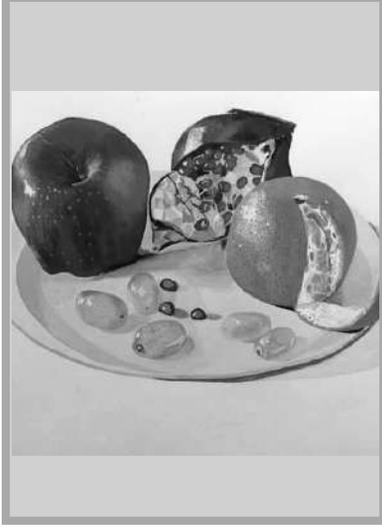
धन्यवाद!

प्रा. (डॉ.) एस. एम. कदम

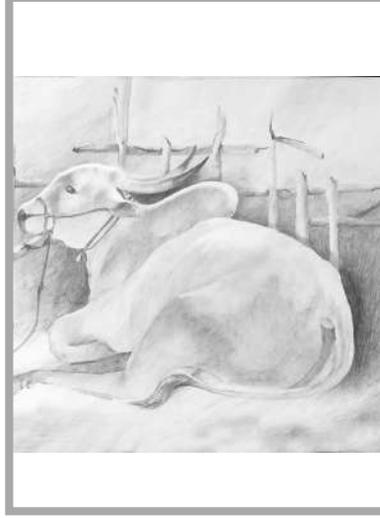
प्राचार्य

पेन्सिलची रेखा चित्रे

सानिका कडाकणे
बी.कॉम

सानिका मळगेकर
बी.कॉम २

वर्षारणी पाटील
बी.कॉम

रोहिणी काळे
बी.कॉम २

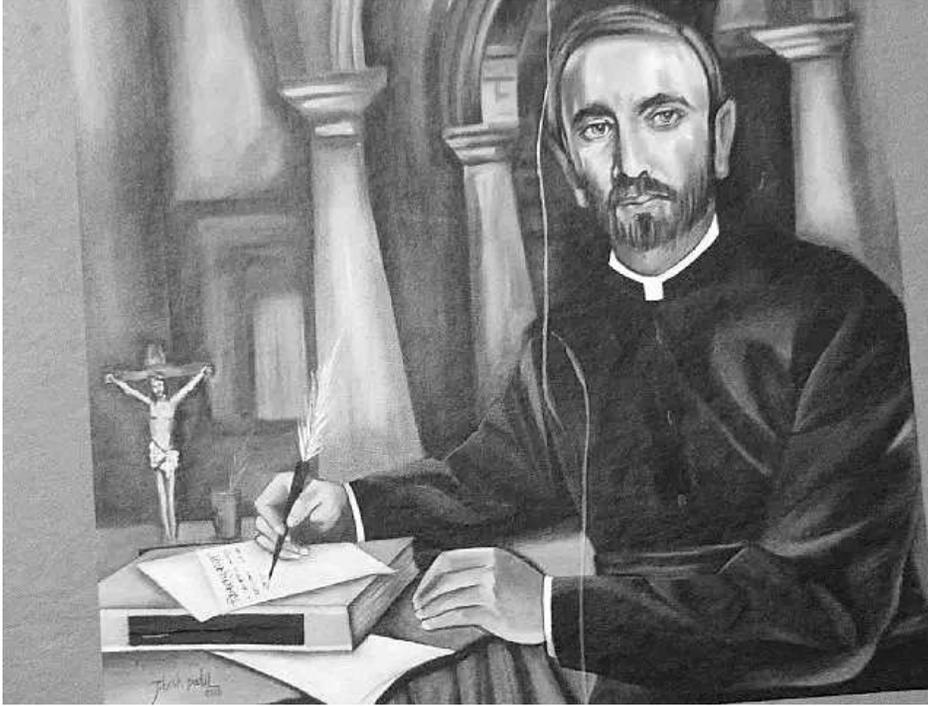

तेजाली चव्हाण
बी.कॉम २

Monika Bardeskar
BBA 2nd year

मराठी विभाग

जैसे हरळामाजी रत्नकीळा ।
की रत्नांमाजी हिरा निळा ।
तैसी भासांमाजी चोखळा ।
भाषा मराठी ॥

- फादर स्टीफन्स

अनुक्रमणिका

गद्य विभाग

स्वातंत्र लढ्यामध्ये युवकांची भूमिका	अक्षता प्रतापसिंग रजपूत / बी. ए (भाग ३)
सावित्री : भारतीय स्त्रियांची मुक्तीदाता	अंकिता केरबा जोधळे/बी. ए. (३)
महाराष्ट्रातील क्रांतिकारी महिला ताराबाई शिंदे	स्नेहल दत्तात्रय येजरे / बी. ए. (३)
भिती	श्वेता मनोहर देसाई / बीएससी (भाग २)
पौर्णिमेची रात्र	वैष्णवी संजय मोरे / बी. कॉम. (भाग १)
एन.एस.एस. शिबिरातील माझा अनुभव	समृद्धी सुहास चव्हाण / ११ वी कॉमर्स
मला पंख असते तर.....	अनुजा बसवराज माने/११ वी कॉमर्स
बाप	श्रेया सचिन झुटाळ / १२ वी कॉमर्स
आयुष्य	नम्रता आनंदराव चंदुरे / ११ वी (कॉमर्स)
माझे आई - वडील	किर्ती आनंदा कांबळे/११ वी (आर्ट्स)
जीवन संघर्ष	समृद्धी सुहास चव्हाण ११ वी कॉमर्स

पद्य विभाग

स्वमत	मधुरा शिंदे / ११ वी सायन्स	कवितेस	रणजित कागणकर / एम.ए.२ (मराठी)
श्रावण धारा		कारण की...	
स्त्री- भ्रुहत्या	सानिका नाना चोथे / १२ वी कॉमर्स	अर्थ प्रेमाचा	अमोल गावडे / १२ वी सायन्स
माझी शाळा	सानिका नाना चोथे / १२ वी (कॉमर्स)	शिवराज	
नातं	रसिका राजेंद्र आडवकर / ११ वी सायन्स	आठवण	सिध्दी / ११ वी सायन्स
निसर्ग	श्वेता मनोहर देसाई / बी. एस्सी. (भाग २)	अर्थ प्रेमाचा	ऋतुजा देसाई / बी. एस्सी. (भाग २)
विद्रोह	संकेत कृष्णात पाटील / एम. ए.-१ (मराठी)	आत्महत्या	निशांत निंगोजी कलगोंड / ११ वी सायन्स
मेघराज	श्वेता मनोहर देसाई / बी.एस्सी. (भाग २)	माझे जीवन	अक्षता संदीप सुतार / १२ वी कॉमर्स
आयुष्य	नवरत्न आनंद बिलावर / ११ वी (कॉमर्स)	गाणे	
चारोळा	किर्ती आनंदा कांबळे / ११ वी (आर्ट्स)	माझा दादू	अक्षता प्रतापसिंग रजपूत / बी.ए. (भाग ३)
बाप	गौरी सुनिल माने ११ वी सायन्स	रयतेच्या राजा	निशांत कलगोंडा

स्वातंत्र्य लढ्यामध्ये युवकांची भूमिका

अक्षता प्रतापसिंग रजपूत | बी. ए (भाग ३)

भारतीय स्वातंत्र्याबद्दल लिहिताना अंगावर शहारे,
विचारांना धार आणि लेखणीला वेग आपोआपच
येतो. एके काळी भारताला “सोने की चिडिया ” म्हटले जायचे
भारत देश ध्रुव ताऱ्याप्रमाणे चमकायचा एक कवीने एका
ठिकाणी म्हटले आहे.

प्यारा रे प्यारा देश माझा प्यारा

चमके हा ध्रुवाचा तारा...
ऋषीमुनी वाणी जन्मली येथे गंगा
गोदा कृष्णा वाहती येथे
अति पवित्र पावन ही भूमी
वाहाते ममता तुषार रे....
या ओळी खूप बोलक्या आहेत. अशा या पवित्र भारत

भूमीला ब्रिटिशांनी बेचिराख करून टाकले होते. सामान्य माणसांचा हक्क हिरावून घेऊन गुलामगिरी लादली होती. इथला माणूस, युवक ब्रिटिशांच्या गुलामगिरीत गुदमरून गेला होता. येथील उद्योग डबघाईस आले होते. येथील कच्चा माल कवडीमोल विकला जात होता आणि कामगारांना, युवकांना कामाची सक्ती केली जात होती. यामुळेच भारतीय युवक कधी आपण या ब्रिटिशांच्या साखळदंडातून मुक्त होऊ याची चातकासारखी वाट पाहत होता. ब्रिटिशांच्या साखळदंडातून मुक्त करण्यासाठी भारत मातेच्या कुशीतून एक एक रत्न जन्माला येऊ लागले. ब्रिटिशांच्या विरुद्ध भारतीय युवकांच्या मनात आग धगधगत होती. याचीच प्रचिती म्हणून अधूनमधून ज्वालामुखीचा उद्रेक व्हावा तसा ब्रिटिशांविरुद्ध उद्रेक होत होता.

याच उद्रेकाची पहिली ठिणगी पडली ती बराकपूरच्या छावणीमध्ये मंगल पांडे यांनी ब्रिटिश अधिकाऱ्याला गोळ्या झाडून ठार केले. इथूनच १८५७ च्या उठावाला सुरुवात झाली. इथून जी स्वातंत्र्य लढ्यासाठी क्रांतिकारी युवकांनी मशाल पेटवली. तीच्या १९४७ पर्यंत कधीच विझवली नाही. याच मशालीचा तेजावर १५ ऑगस्ट १९४७ रोजी भारत स्वतंत्र झाला.

भारताला स्वातंत्र्य मिळावे म्हणून येथील महात्म्यांनी, क्रांतिकारी युवकांनी आपले आयुष्य चंदनाप्रमाणे झिजवले. त्यामध्ये बिपिनचंद्र पाल, लाला लजपतराय, बाळ गंगाधर टिळक, गोपाळ कृष्ण गोखले, गो. ग. आगरकर, रासबिहारी बोस, महात्मा गांधी, सुभाषचंद्र बोस, पंडित जवाहरलाल नेहरू असे कितीतरी युवक नेते भारताला स्वातंत्र्य मिळावे म्हणून ब्रिटिशांविरुद्ध लढले. कित्येक क्रांतिकारी युवक फासावर चढले त्यामध्ये शहीद भगतसिंग, राजगुरू, सुखदेव असे कितीतरी सांगता येतील. ज्या वीर युवकांनी भारतमातेच्या यज्ञ कुंडात प्राणांची आहुती दिली. आणि भारताला स्वातंत्र्य मिळवून देण्यासाठी सिंहाचा वाटा उचलला.

भारताला स्वातंत्र्य सहजासहजी मिळालेले नाही. यासाठी...

“स्वराज्य हा माझा जन्मसिध्द हक्क आहे.

आणि तो मी मिळवणारच....”

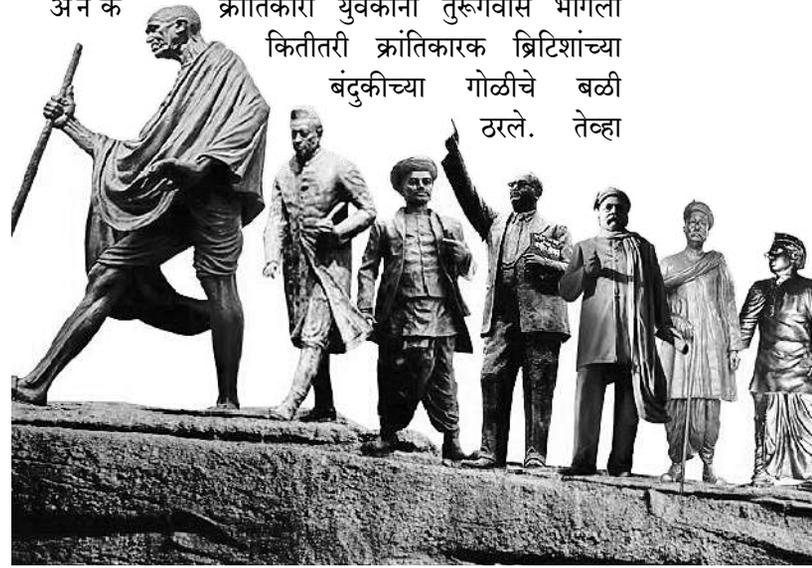
असे ठणकावून सांगणारे लोकमान्य टिळक.

“तुम मुझे खून दो मैं तुम्हे आजादी दुंगा.”

असे गर्जून सांगणारे सुभाषचंद्र बोस. “करा आणि मरा” असा टोकाचा संदेश देणारे महात्मा गांधी अशा अनेक महात्म्यांनी आपल्या प्राणाची आहुती दिली.

“इन्कलाब झिंदाबाद” अशा घोषणा देऊन भारत मातेसाठी फासांवर जाणारे भगतसिंग, राजगुरू, सुखदेव अशा कितीतरी क्रांतिकारी युवकांचे योगदान अमूल्य आहे.

अनेक क्रांतिकारी युवकांनी तुरूंगवास भोगला कितीतरी क्रांतिकारक ब्रिटिशांच्या बंदुकीच्या गोळीचे बळी ठरले. तेव्हा

आपली भारतमाता स्वतंत्र झाली. राष्ट्रप्रेम, राष्ट्रभक्ती, राष्ट्रभाव निर्माण करण्याचे कार्य टिळकांनी हाती घेतले. स्वराज्याचे बीज सामान्य युवकांपर्यंत पोहचविण्यासाठी त्यांनी “केसरी” व “मराठा” वृत्तपत्रे सुरू केली. याच वृत्तपत्राद्वारे त्यांनी ब्रिटिशांविरुद्ध जळजळीत लेख लिहिले. त्यामध्ये “सरकारचे डोके ठिकाणावर आहे का?” “सत्ता करणे म्हणजे सूड घेणे नव्हे.” “असे खून का होतात?” “पुनःश्च हरी ओम” असे लेख विशेष गाजले. टिळकांनी आपल्या लेखणीला शस्त्र बनवले. आणि याच लेखणीने भारतीय तरुणात जाज्वल्य देशभक्ती निर्माण केली.

गांधीजींचे देशाच्या स्वातंत्र्य लढ्यातील योगदान महत्त्वपूर्ण आहे. नव्हे तर त्यांच्याशिवाय भारतीय स्वातंत्र्यलढा पूर्ण होऊच शकत नाही. त्यांनी स्वातंत्र्याचा लढा जनसामान्यांपर्यंत, युवकांपर्यंत नेऊन पोहोचविला आणि जनआंदोलन उभे केले. म्हणून भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील व्यापक अशा जनआंदोलनाचे जनक म. गांधीना म्हणायला हरकत नाही. गांधीजींनी आपल्या वागण्यातून, बोलण्यातून युवकांमध्ये आपली प्रतिमा तयार केली.

गांधीजींनी १९६० मध्ये “चंपारण्य सत्याग्रह” करून आपल्या सामाजिक आणि राजकीय कार्यास सुरुवात केली. बिहारमध्ये नीळ पिकवणाऱ्या शेतकऱ्यांवर तेथील इंग्रज मळेवाले नीळ लावण्याची सक्ती करित होते. चंपारण्यातील शेतमजुरांवर इंग्रज मळेवाले अन्याय करत होते. या अन्यायाला वाचा फोडण्याचे काम गांधीजींनी सत्याग्रह करून केले.

भारतीय जनतेला, युवकांना संदेश दिला की,
“करा किंवा मरा” हा संदेश ऐकून संपूर्ण
भारत देश

पेटून उठला. अशा अनेक भारत मातृभूमीच्या थोर क्रांतिकारी युवकांच्या कार्यामुळेच भारतीय स्वातंत्र्य लढा हा इतिहासामध्ये अविस्मरणीय असे स्वातंत्र्य समर झाला. यावर मला कवी सुरेश भ्रटांची कविता आठवते

धुमसतात अजून विझल्या चितांचे निखारे
अजून रक्त मागत उठती वधस्तंभ सारे
आसवेच स्वातंत्र्याची आम्हाला मिळाली
अरे पुन्हा आयुष्याच्या पेटवा मशाली

युवक राष्ट्राची संरचनात्मक आणि कार्यात्मक चौकट आहे.
प्रत्येक राष्ट्राच्या यशाचा आधार तिची तरुण पिढी आणि

उपलब्धी असते. तरुणांच्या सर्वांगीण विकासातच राष्ट्राचे, देशाचे भवितव्य आहे. म्हणूनच राष्ट्र विकास, स्वातंत्र्य उभारणीत तरुणांचा मोठा वाटा आहे. स्वातंत्र्य लढ्यामध्ये युवकांचा समावेश वाढविण्यासाठी युवकांमध्ये देशप्रेम, ऊर्जास्फूर्ती वाढविण्याचे कार्य लेखणीतून केले जात होते. यामध्ये हिंदी कवयित्री सुभद्रा कुमारी चौहान यांचा देखील मोलाचा वाटा आहे. सुभद्रा कुमारी चौहान आपल्या कवितेद्वारे सांगतात की,

“बुंदेल हर बोलों के मुंह हमने सुनी
कहानीशी, खूब लडी मर्दानी वह
तो झांसी वाली रानी थी...”

या कवितेच्या माध्यमातून सुभद्रा कुमारी चौहान युवकांना आवाहन देत आहेत. महिलांना युवकांमध्ये स्वातंत्र्य लढ्यामध्ये सहभाग घेण्यासाठी त्यांच्या मनामध्ये तेज ऊर्जा, स्फूर्ती निर्माण करण्याचे कार्य सुभद्रा कुमारी करतात.

स्वातंत्र्य आंदोलन, चळवळी यामुळे शेवटी भारतीय स्वातंत्र्य कायदा - १९४७ तयार होऊन भारतातील ब्रिटिश राजवट संपुष्टात आली आणि पाकिस्तानची निर्मिती झाली. भारताचा स्वातंत्र्य लढ्याचा इतिहास जाणून घेत असताना मला असे वाटते की,

किती आक्रोश तो झाला
किती रक्तांच्या नद्या वाहिल्या
सडा पडला मृतदेहांचा
तेव्हा स्वातंत्र्यदिन उदयास आला.
तरुणांनी तरुणपण दिले
इच्छा आकांक्षावर पाणी सोडले
मातृभूमिलाच प्रेयसी मानले
अन् तिच्या रक्षणार्थ वीरमरण पत्करले
तेव्हा स्वातंत्र्य उदयास आले...
आईने मुलांचे दान दिले
विवाहितेने सौभाग्य पणाला लावले.
तरुणींनीही शस्त्र धारण केले.
देशच आपला दागिना मानले.
तेव्हा स्वातंत्र्य उदयास आले...

सावित्री : भारतीय स्त्रियांची मुक्तीदाता

अंकिता केरबा जोधळे | बी. ए. (३)

सावित्रीबाई फुले या भारताच्या पहिल्या महिला शिक्षिका आणि समाजसुधारक होत्या. महिलांच्या विकासासाठी स्त्री शिक्षणाला पुढे नेण्याची प्रबळ इच्छा त्यांच्यात होती. क्रांतिवीर सावित्रीबाई फुले यांनी महिलांसाठी कार्य केल्यामुळे आज आपण सुशिक्षित स्त्रिया बघू शकतो. सावित्रीबाई फुले यांचा जन्म ०३ जानेवारी १८३१ रोजी महाराष्ट्रातील नायगाव येथे झाला होता. समाजसुधारक ज्योतिराव फुले यांच्या त्या पत्नी होत्या. पतीच्या पाठिंब्यामुळे त्यांनी १८४८ साली मुलींसाठी भारतातील

पहिली शाळा सुरू केली. त्या दोघांचा असा विश्वास होता की, शिक्षण हे स्त्रियांना सक्षम बनवण्याचे आणि महिलांना समाजाच्या इतर भागांबरोबर समान न्याय मिळवून देण्याचे एकमेव माध्यम आहे. तसेच त्यांनी १८४८ मध्ये ज्योतिबा आणि सावित्री या दोघांनीही महिलांसाठी शाळा उघडल्या.

१८४९ मध्ये ज्योतिबा आणि सावित्री यांनी त्यांचे घर सोडले कारण त्यांच्या स्वतःच्या कुटुंबातील सदस्यांची स्त्री शिक्षणासाठी केलेले त्यांचे कार्य समाजाच्या विरोधात मानले होते. दोघेही उस्मान शेख यांच्या घरी राहिले. जेथे त्यांची

भेट फातिमा बेगम शेख यांच्याशी झाली. त्या भारतातील पहिल्या मुस्लिम महिला शिक्षिका होत्या. फुले दाम्पत्याने १८५० मध्ये दोन शैक्षणिक ट्रस्ट सुरू केल्या होत्या. १८५१ पर्यंत या दोघांनी पुण्यात १५० विद्यार्थिनींसह तीन शाळा सुरू केल्या. त्यांचे शिकवण्याचे तंत्र इतर शाळांपेक्षा चांगले होते. शिक्षणाचे महत्त्व सावित्रीबाई फुले यांनी त्यांच्या पुस्तकात लिहिले आहे. “काव्य फुले” व “बावनकशी सुबोध रत्नाकर” ही त्यांची पुस्तके १८५४ आणि १८९२ मध्ये प्रकाशित झाली. शोषित वर्गाला शिक्षित होऊन अत्याचाराची साखळी तोडण्याचे आवाहन त्यांनी त्यांच्या कवितेत केले आहे. तसेच त्यांनी शैक्षणिक कार्यासह सामाजिक कार्य केले. सावित्रीबाईंनी १८५२ मध्ये महिलांच्या हक्कांबद्दल जागरूकता निर्माण करण्यासाठी महिला सेवा मंडळाची स्थापना केली. म. फुले यांच्या कार्यामुळे समानता प्रस्थापित झाली. सर्व जातींच्या सदस्यांना एकाच गादीवर बसविले गेले. सावित्रीबाई फुले यांनी बालविवाह विरुद्ध मोहिमेचे नेतृत्व केले. आणि विधवा पुनर्विवाहालाही पाठिंबा दिला.

१८६३ मध्ये, गर्भवती शोषित ब्राह्मण विधवांच्या सुरक्षिततेसाठी आणि त्यांच्या मुलांचे पालन पोषण करण्यासाठी ही त्यांनी स्वतःच्या घरात आश्रय दिला. १८९० मध्ये ज्योतिरावांच्या निधनानंतर सामाजिक नियमांना झुगारून त्यांनी आपल्या पतीच्या अंत्यसंस्काराला प्रज्वलित केले. ज्योतिरावांच्या मृत्यूने सावित्रीबाई थांबल्या नाहीत. त्यांनी सत्यशोधक समाज या संस्थेचे कार्य पुढे नेले आणि १८९३ मध्ये सासवड येथे झालेल्या वार्षिक अधिवेशनाचे अध्यक्षपद भूषवले. १८७३ मध्ये पहिला सत्यशोधक विवाह देखील सुरू केला. ज्यात विवाहात हुंडा, ब्राह्मण पुजारी किंवा ब्राह्मणी विधी यांचा समावेश नव्हता. दत्तक घेतलेला मुलगा यशवंत यानेही सत्याशोधक आंतरजातीय विवाह केला होता. जानेवारी १८५३ मध्ये सावित्रीबाईंनी गरोदर महिलांसाठी बालहत्याविरोधी होमस्टेची स्थापना केली आणि सावित्रीबाईंना चळवळीच्या पहिल्या नेत्या असेही म्हणतात. त्यावेळी मुलींनी घराबाहेर पडणे वाचणे आणि लिहण्यास मनाई होती.

त्या वेळी सावित्रीबाईंनी मुलींसाठी शाळा उघडल्या. जेव्हा त्यांनी शाळा उघडली तेव्हा त्यांना खूप अडचणींचा सामना करावा लागला. लोक त्यांच्यावर दगडफेक करायचे आणि घाणही मारायचे. सावित्रीबाई फुले यांनी ते सहन करून मुलींसाठी आपल्या पतीसह १८ शाळा उघडल्या. सावित्रीबाई फुले याही कवयित्री होत्या. त्यांना आधुनिक मराठी कवितेचे अग्रदूत मानले जातात. तसेच सावित्रीबाईंनी त्यांचे पती ज्योतिबा फुले यांच्यासह १९ व्या शतकात अस्पृश्यता, सती, बालविवाह आणि विधवा विवाह यासारख्या वाईट गोष्टीविरुद्ध लढा दिला. त्यांनी एकत्र आवाज उठवला आणि एकत्र काम केले. सावित्रीबाई फुलेंनी स्त्रियांनाच नव्हे तर पुरुषांनाही त्यांच्या जडत्व आणि मूर्खपणातून मुक्त केले. सावित्रीबाई आणि त्यांचे पती ज्योतिबा यांनी जगात सतत विकसित होणाऱ्या आणि स्त्रीवादी विचारसरणीचा पाया भक्कम घातला होता. दोघेही ऑक्सफोर्डकडे गेले नाहीत. परंतु त्यांनी आमच्या वाईट प्रथेला ओळखले आणि विरोध केला. येथे राहून त्यांचे निराकरण केले. आजही आपल्या समाज जातिभेद, विषमता, अंधश्रद्धा, शोषण, ब्राह्मणवाद आदिंशी झगडत होते. या सर्वांच्या विरोधात दीडशे वर्षांपूर्वी ज्योतिबा फुले आणि सावित्रीबाई फुले यांनी बुलंद आवाज उठवला होता. स्त्री शिक्षणातील त्यांचे योगदान मोठे होते. जिथे महिलांना टागोट केले गेले. त्यांच्या विरोधात बोलणाऱ्यांसाठी त्यांनी आवाज उठवला. सर्वात उल्लेखनीय आंदोलनांपैकी एक न्हावी संप होता. या संपात त्यांनी विधवांच्या विरोधात आवाज उडवला. सावित्रीबाईंना दलित जातीमधून स्त्रियांना शिक्षित करण्याच्या प्रयत्नासाठी देखील ओळखले जाते. सावित्रीबाईंचे मार्गदर्शक आणि समर्थक त्यांचे पती ज्योतिबा फुले होते. सावित्रीबाईंचा जन्म सातारा जिल्ह्यातील खंडाळा तालुक्यातील नायगाव येथे झाला. त्यांचे लग्न अगदी लहान वयात म्हणजे नवव्या वर्षीच ज्योतिराव फुले यांच्याबरोबर झाले. ज्योतिरावांनी त्यांना लिहायला, वाचायला शिकविले. सावित्रीबाई या पहिल्या शिक्षिका होत्या. त्यांनी मुलींना पुण्यातील एका शाळेत शिकविले. पण त्या काळी लोकांना हे आवडणारे नव्हते.

लोकांनी त्यांना दगड मारले. तरीही त्या घाबरल्या नाहीत. सावित्रीबाई नेहमी म्हणत की एक पुरुष शिकला तर तो एकटा शहाणा होता, पण एक बाई शिकली तर सगळं कुटुंब शहाणं होतं. म्हणून स्त्रियांनी, मुलींना शिकायला हवे. ज्योतिरावांच्या मृत्यूनंतरही त्यांनी खेड्यापाड्यात जाऊन प्लेगच्या रोग्यांची सेवा केली. शेवटी त्यांनाही प्लेगने गाठले आणि त्यांचे निधन झाले. त्यांची किर्ती व कार्य फार मोठे आहे.

३ जानेवारी हा सावित्रीबाईंचा जन्मदिवस संपूर्ण महाष्ट्रात 'बालिका दिन' व 'महिला मुक्ती दिन' म्हणून साजरा केला जातो. २०१५ मध्ये पुणे विद्यापीठाचे नामकरण सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ असे करण्यात आले. २०१७ जानेवारी रोजी सावित्रीबाई फुले यांच्या १८६ व्या जन्मदिनानिमित्त गुगल डूडल प्रसिध्द करून गुगलने त्यांना अभिवादन केले. याचबरोबर त्यांचे चरित्र मांडले गेले आहे. सावित्रीबाईंच्या आईचे नाव लक्ष्मीबाई तर गावाचे पाटील असणाऱ्या वडिलांचे नाव खंडोजी नेवसे-पाटील होते. इ. स. १८४० साली जोतीराव फुले यांचेशी सावित्रीबाईंचा विवाह झाला. लग्नांच्या वेळी सावित्रीबाईंचे वय ९ (नऊ). तर ज्योतिराव वय तेरा वर्षांचे होते. सावित्रीबाईंचे सासरे गोविंदराव फुले हे मुळचे फुरसुर्गीचे गोरे. परंतु पेशव्यांनी त्यांना पुण्यातील फुलबागेची जमीन बक्षीस दिली म्हणून ते पुण्याला येऊन राहिले व फुलांच्या व्यवसायावरून त्यांना फुले हे आडनाव मिळाले. सावित्रीबाईंचे पती जोतिराव यांना लहानपणापासून मातृप्रेम लाभले नाही. त्यांची मावस आत्या सगुणाऊ त्यांनीच त्यांचा सांभाळ केला होता. सगुणाऊ एका इंग्रज अधिकाऱ्यांच्या मुलांच्या दाई म्हणून काम करायच्या त्यांना इंग्रजी कळायचे व बोलताही यायचे. त्यांनी आपल्या या ज्ञानाचा उपयोग जोतिरावांना प्रेरित करण्यासाठी केला. जोतिरावही शिक्षणाकडे आकर्षित झाले सावित्रीबाईंना ख्रिश्चन मिशनऱ्यांनी लग्नापूर्वी दिलेले एक पुस्तक त्या सासरी घेऊन आल्या होत्या. त्यावरून जोतीरावांनी एक नवा मार्ग सापडला. त्यांनी स्वतः शिकून सावित्रीबाईंना शिकवले. सगुणाऊ तर सोबत होतीच दोर्घांनी रीतसर शिक्षण घेतले. १ मे इ. स. १८४८ रोजी सावित्रीबाईंनी

सगुणाऊला मागासांच्या वस्तीत एक शाळा काढून दिली. ही त्यांची पहिली शाळा गुणाऊना त्या शाळेत बोलविण्यात आले. सगुणाऊ तेथे आनंदाने व उत्साहाने शिकवू लागल्या. पुढे ही पहिली शाळा मध्येच बंद पडली. १ जानेवारी इ. स. १८४८ रोजी पुण्यातील बुधवार पेठेतील भिडेवाड्यात जोतीराव आणि सावित्रीबाईंनी मुलींची शाळा काढली. साऱ्या कमठ मनुवादी समाजाच्या विरोधाला न जुमानता विवाहानंतर शिक्षण घेतले आणि शिक्षक, मुख्याध्यापक बनून शिक्षण दिले. केवळ चार वर्षात १८ शाळा उघडल्या आणि चालवल्या. तत्कालिन ब्रिटिश भारतातली एकउद्देशीय व्यक्तीने काढलेली ही पहिलीच मुलींची शाळा ठरली यापूर्वी मिशनऱ्यांनी आणि अन्य लोकांनी काढलेल्या १४-१५ शाळा उत्तर भारतात होत्या. या शाळेत सावित्रीबाई मुख्याध्यापिका म्हणून काम पाहू लागल्या. त्या काळात पुण्यातील अन्य भागातही २-३ मुलींच्या शाळा त्यांनी सुरू केल्या व काही काळ चालवल्या. मुंबईतल्या गिरगावातही त्याच सुमारास स्टुडन्ट्स लिटररी अँड सायंटिफिक सोसायटीने 'कमळाबाई हायस्कूल' नावाची मुलीसाठी शाळा सुरू केली. ती शाळा २०१६ सालीही चालू आहे. मिशनरी नसलेले पिअरी चरण सरकार यांनी मुलीसाठी पहिली शाळा बारासात टाकून येथे १८४७ मध्ये काढली. शाळेसाठी नवीन कृष्णमित्र आणि काली कृष्ण मित्र या दोन भावांनी आर्थिक मदत केली. ही शाळा कालीकृष्ण हायस्कूल या नावाने चालू आहे. मुंबईत पारशी लोकांनी १८४९ मध्ये मुले आणि मुलींसाठी पहिली सहशिक्षण शाळा काढली. पण काही दिवसातच या शाळेच्या मुलांसाठी आणि मुलींसाठी अशा दोन शाखा झाल्या. सावित्रीबाईंच्या शाळेत सुरूवातीला शाळेत सहा मुली होत्या. पण १८४८ साल संपेपर्यंत ही संख्या ४०-५० पर्यंत जाऊन पोहोचली. या यशस्वी शाळेचे स्वागत सनातनी, उच्च वर्णीयांनी "धर्म बुडाला.... जग बुडणार.... कली आला...." असे सांगून केले. मनुवादी सनातन्यांनी विरोध केला. अंगावर शेण फेकले. काही उन्मतांनी तर अंगावर हात टाकण्याची भाषा केली. पण अनेक संघर्ष करत राहिल्या. सावित्रीबाईंचा शिक्षणप्रसाराचा

उपक्रम चालूच राहिला. त्यासाठी त्यांना घर सोडावे लागले. सगुणाऊ सोडून गेली. अनेक आघात होऊनही सावित्रीबाई डगमगल्या नाहीत. शिक्षणासाठीच्या प्रसारासाठीच अन्य सामाजिक क्षेत्रातही काम करणे गरजेचे आहे. स्त्रियांचा आत्मविश्वास वाढवणे गरजेचे आहे. हे सावित्रीबाईंनी ओळखले. काही क्रूर रूढींनाही त्यांनी आळा घातला. बाला- जरठ विवाहप्रथेमुळे अनेक मुली वयाच्या बारा-तेराव्या वर्षी विधवा व्हायच्या. ब्राह्मण समाजात विधवा पुनर्विवाहास अजिबात मान्य नव्हता. पतीच्या निधनानंतर अशा विधवांना सती जावे लागे किंवा मग त्यांचे केशवपन करून त्यांना कुरूप बनविले जाई. विरोधाचा अधिकार नसलेल्या या विधवा मग कुणीतरी नराधमाच्या शिकार बनत. गरोदर विधवा म्हणून समाज छळ करणार. जन्माला येणाऱ्या मुलाला यातनांशिवाय काहीच मिळणार नाही. अशा विचारांनी या विधवा आत्महत्या करत किंवा भ्रुणहत्या करत. जोतीरावांनी या समस्येवर उपाय म्हणून बालहत्या प्रतिबंधक गृह सुरू केले. सावित्रीबाईंनी ते समर्थपणे चालवले. फसलेल्या वा बलात्काराने गरोदर राहिलेल्या विधवांचे त्या बाळंतपण करत. या बालहत्या प्रतिबंधक गृहातील सर्व अनाथ बालकांना सावित्रीबाई आपलीच मुले मानत याच ठिकाणी जन्मलेल्या काशीबाई या ब्राह्मण विधवेचे मूल त्यांनी दत्तक घेतले. त्यांचे नाव यशवंत ठेवले. केशवपन बंद करण्यासाठी नाभिक समाजातील लोकांचे प्रबोधन करणे व त्यांचा संप घडवून आणणे, पुनर्विवाहाचा कायदा व्हावा यासाठी प्रयत्न करणे अशी अनेक कामे सावित्रीबाईंनी कल्पकतेने पार पाडली. सत्यशोधक समाजाच्या कार्यातही सावित्रीबाईंचा मोठा सहभाग होता. महात्मा फुले यांच्या निधनानंतर (इ.स. १८९०) सावित्रीबाईंनी सत्यशोधक समाजाच्या कार्याची धुरा वाहिली. आपल्या विचारांचा प्रसार त्यांनी आपल्या साहित्याच्या माध्यमातून केला. “काव्य फुले” व “बावनकशी सुबोध रत्नाकर ” हे काव्यसंग्रह

त्यांनी लिहिले. पुढील काळात त्यांची भाषणे ही प्रकाशित करण्यात आली. इ. स. १८९६ सालातल्या दुष्काळात सावित्रीबाईंनी समाजाला सत्कार्याचा आदर्श घालून दिला. पोटासाठी शरीरविक्रय करणाऱ्या बाया- बापड्यांना दुष्टांच्या तावडीतून सोडवून त्यांनी त्यांना सत्यशोधक कुटुंबात आश्रयास पाठविले. त्यांच्या कार्याला हातभार म्हणून पंडिता रमाबाई, गायकवाड सरकार अशा लोकांनी मदतीचा हात पुढे केला. इ. स. १८९६-९७ साला दरम्यान पुणे परिसरात प्लेगच्या साथीने धुमाकूळ घातला. हा जीवघेणा आजार अनेकांचे जीव घेऊ लागला. हा रोग संसर्गजन्य आहे हे कळल्यावर ब्रिटिश सरकारने/शासनाने जबरदस्तीने संभाव्य रुग्णांना वेगळे काढून स्थानांतरित करण्याचा खबरदारीचा उपाय योजला. यातून उद्भवणारे हाल ओळखून सावित्रीबाईंनी प्लेग पीडितांसाठी पुण्याजवळ वसलेल्या ससणे यांच्या माळावर दवाखाना सुरू केला. त्या रोग्यांना व त्यांच्या कुटुंबियांना आधार देऊ लागल्या. प्लेगच्या रोग्यांची सेवा करताना सावित्रीबाईंनाही प्लेग झाला. त्यातून १० मार्च इ. स. १८९७ रोजी त्यांचे निधन झाले. सावित्रीबाईंची जोतिबांच्या सर्व कार्यात हिरीरीने भाग घेतला. स्त्रियांनी शिकावे हे त्यांचे ब्रीद वाक्य होते. अनाथांना आश्रय मिळावा त्यांचे कार्यक्षेत्र होते. सामाजिक कार्यात त्यांचा पुढाकार असे. त्यामुळेच १८७६-७७ च्या दुष्काळात त्यांनी खूप कष्ट केले. पुढे १८९७ प्लेगची भयंकर साथ आली असताना त्यांनी आपल्या स्वतःच्या प्रकृतीची ही पर्वा न करत प्लेगची लागण झालेल्यांसाठी काम केले. दुदैवाने त्या स्वतःच प्लेगच्या भीषण रोगांच्या बळी ठरल्या. प्लेग मुळेच त्यांचे निधन झाले. आज महाराष्ट्रातील स्त्रिया विविध क्षेत्रात महत्त्वाची पदे सांभाळत आहेत. हे श्रेय त्या प्राप्त करू शकल्या. यामध्ये सावित्रीबाईंचा मोठा वाटा आहे.

□ □ □

महाराष्ट्रातील क्रांतिकारी महिला ताराबाई शिंदे

स्नेहल दत्तात्रय येजरे | बी. ए. (३)

ताराबाई शिंदे यांचा जन्म इ. स. १८५० साली व मृत्यू इ. स. १९१० मध्ये झाला. या महाराष्ट्रातील एक स्त्रीवादी लेखिका व सत्य शोधक समाजाच्या कार्यकर्त्या होत. १८८२ साली प्रसिध्द झालेल्या स्त्री-पुरुष तुलना या पुस्तकाच्या त्या लेखिका होत्या. ताराबाई ह्या बुलढाणा येथील रहिवासी होत्या. त्यांचे वडील बापूजी हरी शिंदे हे एक जमीनदार होते. ते सत्यशोधक समाजाचे सभासद होते. ताराबाई शिंदे यांचे भाऊ. रामचंद्र हरी शिंदे ज्योतिबाच्या कॉन्ट्रॅक्टिंग कंपनीत भागीदार होते. त्यामुळे ताराबाईच्या घरात सुरुवातीपासूनच स्त्री-पुरुष समानतेचे वातावरण होते. शिक्षणाने त्यांचे व्यक्तिमत्त्व विकसित झाले होते. त्या मराठी, संस्कृत तसेच इंग्रजी

शिकल्या. शिक्षणामुळे त्यांना वाचनाची आवड होती. स्त्री असूनही घोडा चालवायला शिकल्या. ताराबाई शेतीच्या कामात लक्ष घालीत तसेच कोर्टाचीही कामे करत. ताराबाई स्वभावाने तापट होत्या. ताराबाईंना लग्न करण्याची इच्छा नव्हती. पण १९ व्या शतकात मराठा समाजातील शेतकरी कुटुंबातील स्त्री ला लग्न न करता जीवन जगणे शक्य नव्हते आणि विवाहसुध्दा वडील माणसांच्या सांगण्यानुसार करावा लागे. त्यांचे लग्न एका सर्व सामान्य माणसाबरोबर झाले. परंतु त्यांचा संसार सुखाचा झाला नाही. मुलबाळ होऊनही त्या संसारात रमल्या नाही. स्त्रियांमध्ये जसे दुर्गुण असतात तसेच पुरुषांमध्येही ते काठोकाठ भरलेले आहेत. हे एकोणिसाव्या शतकाच्या उत्तरार्धात स्पष्टपणे

मांडण्याचे धैर्य दाखवणारी आणि त्यासंबंधीचा जाब समाजाला विचारणारी धडाडीची स्त्री अशी ओळख होती.

किमान हजार वर्षे परंपरेने चालत आलेल्या समाज व्यवस्थेला कारणमीमांसा विचारण्याचे धैर्य दाखवणारी एकोणिसाव्या शतकातली बंडखोर स्त्री म्हणजे ताराबाई शिंदे. यांचे वडील महात्मा फुले यांचे सहकारी होते. ते जहाल मतवादी होते. महसूल खात्यात उपायुक्त पदावर ते काम करीत होते. 'सुरक्षित स्थानांना इशारा' हे पुस्तक त्यांनी १८७१ साली लिहिले. ताराबाई ही त्यांची एकुलती एक मुलगी पुरोगामी विचारांच्या या मुलीला त्यांनी मराठी बरोबर संस्कृत आणि इंग्रजी भाषाही शिकविल्या होत्या. ताराबाई या अतिशय बुद्धिमान, बहुश्रुत, वादकुशल, स्त्रियांच्या दुःखाविषयी अत्यंत आस्था आणि कळवळा बाळगणाऱ्या होत्या. महात्मा फुले यांचे विचार त्यांना त्या स्वतः आचरणात आणत असत. ताराबाईचे विवाह विषयक मत विचारत न घेता त्यांच्या वडिलांनी ताराबाईचे लग्न अत्यंत सामान्य पुरुषबरोबर घरातच लावून दिले. ताराबाईच्या वाचन दांडगे होते. समकालीन वृत्तपत्रे, नियतकालिके, वैचारिक निबंध, ग्रंथ, संत कवियत्रीच्या रचना, पंडिती काव्य, महात्मा फुले आणि विष्णूशास्त्री चिपळूणकरांचे लेखन यांचा त्यांना अभ्यास होता. प्रतिष्ठित जमीनदार मराठा कुटुंबात त्या जन्माला आलेल्या आणि वाढलेल्या असल्यामुळे अशा कुटुंबातील चालीरीती त्यांना चांगल्या माहित होत्या. वडिलांच्या नोकरीमुळे कार्यालयीन कामाकाजाच्या वेळा, कामाच्या पध्दती, स्वरूप, वरिष्ठांचे परस्परांशी असणारे संबंध, परस्परांशी चालणाऱ्या कारवाया, खरेखोटे व्यवहार, माणसातील हेवेदावे लोभ, मत्सर हे सारे त्यांनी जवळून पहिले होते. त्या अनुभवाचे प्रतिबिंब त्यांच्या लेखनात उमटलेले दिसते. ताराबाईची क्षमता आणि योग्यता महात्मा फुले यांना यथार्थपणे जाणवली होती. त्यांच्या बुद्धीची तीक्ष्णता आणि अभिव्यक्तीची सहजता त्यांनी ओळखली होती. म्हणूनच महात्मा फुले यांच्या "सत्सार" या अनियतकालिकांच्या दुसऱ्या अंकात ताराबाईचे मनापासून कौतुक झाले. ताराबाईंनी स्वतः शेतजमिनीचे व्यवहार लक्षपूर्वक आणि कर्तबगारीने पाहिले होते. ताराबाई शिंदे यांच्या

व्यक्तिगत जीवनाविषयी फारशी माहिती उपलब्ध होत नाही. ताराबाई शिंदे ह्या विदर्भातल्या बुलढाणा या आडवळणाच्या गावी जन्मल्या. तिथंच लहानाच्या मोठ्या झाल्या. त्यांचा विवाह झाला खरा; पण पतीशी त्यांचं पटलं नाही. संसारसुख त्यांना मिळालं नाही. त्या व्यथित झाल्या. त्या स्वतः घोड्यावर बसून शेतातील कारभार बघत असत.

पुरुषांप्रमाणे कोर्टातील कामे करीत असत. यापेक्षा त्यांच्या विषयी अधिक माहिती उपलब्ध होत नाही. ताराबाई शिंदे यांचे "स्त्री-पुरुष" तुलना हे पुस्तक वाचल्यानंतर काही प्रश्न आपल्या मनात उपस्थित होतात. ताराबाई शिंदे यांना "स्त्री-पुरुष तुलना" हे पुस्तका का लिहावेसे वाटले? या लेखनाच्या निर्मितीमागच्या प्रेरणा काय आहेत? "स्त्री-पुरुष तुलना" हे पुस्तक लिहून ताराबाईंनी अखख्या पुरुष जातीशी युध्द पुकारल्याचा उल्लेख या चरित्रग्रंथाचे लेखक प्रा. इंद्रजित भालेराव यांनी या ग्रंथात केलेला आहे. अखख्या पुरुष जातीशी युध्द पुकारावे असे ताराबाईंना का वाटले? व्यक्तिगत जीवन त्यांना जे कटू अनुभव आले त्या अनुभवाशी त्यांचा काही संबंध असेल का? "स्त्री-पुरुष तुलना" हे पुस्तक लिहिण्यास त्या काळात देशभर गाजलेला विजयालक्ष्मी खटला अथवा ताराबाईंचं अपयशी सांसारिक जीवन कारणीभूत असलं तरी केवळ याच कारणामुळे हे पुस्तक ताराबाईंनी लिहिले असावे असे वाटत नाही. "स्त्री-पुरुष तुलना" या साहित्यकृतीच्या निर्मितीमागची कारणं काहीही असोत. या पुस्तकांच्या रूपाने ताराबाईंनी एक अमोल ठेवा मराठी साहित्याला दिला. हे मान्य करायलाच हवं. ताराबाईंनी आपल्या पुस्तकात विधवा-विवाहास उच्चवर्णीयांनी केलेली मनाई, तिचे हाल, शिक्षण नसल्याने स्त्रीची होणारी कुचंबणा यांच्या भोवतालच्या परिस्थितीत त्या बघत होत्या. परंपरेने रुढी संस्कृतीने स्त्रियांना कुटुंबात दिलेले गौण स्थान. सर्व बंधने स्त्रीवर घालण्याची पध्दत, पुरुषांना गरजेपेक्षा दिलेले महत्त्व ताराबाईंना पटत नव्हते. त्या काळात घडलेल्या महत्त्वाच्या घटनेने त्यांना प्रेरणा मिळाली १८८१ सालच्या मे महिन्यात "टाइम्स ऑफ इंडिया" या इंग्रजी वृत्तपत्रात एक बातमी छापून आली होती. सुरत मधील विजयालक्ष्मी या विधवेने समाजाच्या

भीतीने तिच्या मुलाची हत्या केल्याने तिच्या विरोधात दाखल झालेल्या खटल्याची ही बातमी होती.

विजयालक्ष्मी या तरुण विधवेवर खटला भरला गेला होता. तिला शिक्षा झाली होती. खटल्याविषयी ताराबाईंनी वृत्तातून वाचले. ताराबाई शिंदे या १९ व्या शतकातील भारतीय स्त्रीवादी कार्यकर्त्या होत्या. ज्यांनी पितृसत्ता आणि जातीला विरोध केला होता. स्त्री-पुरुष तुलना “स्त्री आणि पुरुष यांच्यातील तुलना” तिचे प्रकाशित कार्य मराठीत १८८२ मध्ये प्रथम प्रकाशित

झाले. पुस्तिकेला बहुतेक वेळा सर्वात प्राचीन आधुनिक भारतीय स्त्रीवादी कार्य मानले जाते. आणि ती उच्च-जातीतील पितृसत्ताकतेवर टीका करते. महिलांना अधीनतेचा स्रोत म्हणून हिंदू पवित्र परंपरांना आव्हान दिल्याने ते त्या वेळी अत्यंत वादग्रस्त होते. हा दृष्टिकोन आजही चर्चिला जातो.

स्वमत

जग काय म्हणेल याचा विचार करत बसले
ज्याला आयुष्य मानलं तेच गमावून बसले.
वेळ निघून गेली नि पश्चात्ताप करत राहिले.
उशिरा कळाल, जगाचं नाही,
स्वतःच्या मनाचं ऐकायला हवं होतं.

जगाला हसवायच्या नादात स्वतःचं हसं करून घेत राहिले.
दुसऱ्याच्या आनंदासाठी स्वतःचा स्वाभिमान गमावून बसले.
काळजावर घाव झाले, तेव्हा कळाल.
जगाच नाही स्वतःच्या मनाचं टिकायला हवं होत.

व्यवहारी जग फायदा करून घेत राहिले.
प्रत्येक गोष्टीवर चिडवत नि नाकारत राहिले.
मरणाला जेव्हा जवळून अनुभवलं, तेव्हा कळालं
जगाच नाही स्वतःच्या मनाच टिकायला हवं होतं....

पण आता ठरवलंय,
श्वास माझे भलेही कमी असतील.
आयुष्य नव्याने जगायचं,
येथून पुढे जगाचं नाही स्वतःच्या मनाचं ऐकायचं...

स्वमत सर्वोत्तम स्वबळ देईल जगण्याला
म्हणून सांगते जगाचं नाही स्वतःच्या मनाचं ऐका...

मधुरा शिंदे

११ वी सायन्स

भीती

श्वेता मनोहर देसाई | बीएससी (भाग २)

भीती ही सगळ्यांना वाटत असते. प्रत्येकजण कोणाला ना कोणाला भीत असतोच. पण कधी जाणून घ्यायचा प्रयत्न केलाय का की आपण का भीतोय किंवा भीती वाहणं म्हणजे काय असतं नक्की. असं भीती वाटण्याचं कोणतं रहस्य आहे.

तर एका भीती ही एक मनाची चुळबूळ असते. ती काळजी सुध्दा असू शकते किंवा ती फक्त आपला एक भासही असू शकते आणि भीती ही एक विचारही असू शकते. असं झालं तर काय होईल. तसं झालं तर काय होईल अशा प्रकारचा मनात चालणारा विचार म्हणजेच भीती असते. जर आपण तेच विचार मनातूनच काढून टाकले तर कदाचित भीती पासून आपण लांब जाऊ आणि आनंदी जीवन जगायला लागू पण तसं ते सहजासहजी नाही होत कारण मनुष्य हा सवयीचा गुलाम असतो आणि एखाद्या गोष्टीला भीत जगणे ही एक प्रकारची आपल्याला लागलेली सवयच असते. लहान असताना ‘जेव नाहीतर बाऊ येईल’ हे आईच वाक्य किंवा शेतकऱ्यांचा मित्र सर्प दिसला तरी भीती वाटते. पण ते उत अजून तरी काही

दिसल नाही म्हणा.... आणि वयाच्या पंधराव्यावर्षी पासून सर्प पकडणारे अनेक मुल-मुली आहेत. पण तरीही आपण एक एकदा आपल्या सावलीलाही भीती असतो. आपल्या कानांवर लहानपणापासून पडलेल्या वाईट गोष्टींचीच आपल्याला खूप भीती वाटत असते. परंतु आपण ती उगाचच मनात धरून ठेवलेली असते.

पहा ना एकदा भर रात्री १२-१ वाजता बाहेर जाऊन बघा किती मस्त वाटतं असे, गार वारा ते चांदणं त्याच्या जोडीला चांदण्या जणू ते सर्वजण खेळतच असतात तो अल्हाददायी गारवा मनाला प्रसन्न करून टाकणारा असतो. पण काही जणांना तो अनुभवताच नाही येत कारण फक्त एक भीती भीती भीती.... असे अनेक कितीतरी अनुभव आयुष्यात अनुभवताच नाही येत या भीतीमुळे...

कोणी एका थोर व्यक्तीने सांगून ठेवलय की, ‘जो भयाला तो संपला’ जो परिस्थितीना, प्रसंगांना भीतो तो कधीच त्याच्या आयुष्यात यशस्वी होत नाही. कारण रणांगणावर भीऊन परत येण्यापेक्षा युध्द करून शहीद झालेले कधीही चांगलंच असते.

अनेक संकटांमध्ये त्यातून बाहेर पडण्याचे अनेक मार्ग असतात पण त्यातून बाहेर कसं पडायचं याचा विचार न करता ते किती मोठे संकट आहे याचा विचार करून त्या भीतीनेच अनेक जण आपला प्राण गमवतात. काही आत्महत्या करून तर काही हृदय विकाराने! पण अशा संकटातून मार्ग काढून जे बाहेर पडतात, त्यांच्या मनातून भीती निघून गेलेली असते.

म्हणून कधीही आपल्याला जर भीती वाटली तर आधी जाणून घ्या की, आपण का भीत आहोत? त्याचे कारण काय आहे? आणि त्या गोष्टीला भीणं हे गरजेचे आहे का? या तीन प्रश्नांची उत्तरे मिळवा त्यांच्या मुळाशी जायला शिका आणि जर ते पटलं आणि तुमच्या मनाला वाटलं की, हा इथे

श्रावण धारा

वारा उनाड तो
सोबतीला नभही असे दाटले
सूर्य झाकोळून ते
बेभान बरसू लागले....
सुरुवात झाली त्या
धुंद श्रावण सरीला
पुन्हा एकदा उधाण आलं
मनात आठवांच्या
बरसातीला...
मंद त्या श्रावणधारा
बेभान बरसू लागतात
जाता जाता मागे मात्र
पाऊल खुणा तेवढ्या
उरतात....

भीणे गरजेचे आहे. तरच त्याचा विचार करा. कारण भीती ही खूपच गरजेची आहे आणि खूप वाईटही आहे. ती एखाद्याला वाईट मार्गावर जायलाही लावू शकते आणि एखाद्याला वाईट मार्गावरून चांगल्या मार्गावरही आणू शकते. आणि भीती ही एखाद्याचा जीवही घेऊ शकते.

म्हणून भ्यायचे सोडा आणि प्रसंगांना सामोरे जायला शिका. कोणाला भ्यायचं आणि कोणाला नाही. हे ओळखायला शिका आणि आयुष्यात आनंदाने जगायला शिका.

३त्री-भ्रणू हत्या

सर्वांना पाहिजे मुलगा
मग का नको मुलगी
किती दुष्ट आहे हा मनुष्य
जगू देत नाही तिला सुखाचे आयुष्य
देवाने घडवले हे सुंदर जग
मुलीनं का पाहायचं नाही.
परमेश्वराला आपण देव मानतो
मुलगी नको हे काय तो सांगतो!
मुलीवर करताय तुम्ही अन्याय
मिळू शकेल का तिला न्याय
मुलीनं का शिकायची नाही शाळा
या भ्रष्टाचाराला घालायला हवा आळा
आईला म्हणतो आपण सर्वजण माता
कळ्याच खुडल्या तर कोठून येईल आता
मुलीनं असा काय केलाय गुन्हा
म्हणून तिला देखील वंशाचा दिवा माना....

सानिका नाना चोथे

१२ वी कॉमर्स

पौर्णिमेची रात्र....

वैष्णवी संजय मोरे | बी. कॉम. (भाग १)

त्या दिवशी पौर्णिमा होती. त्या पौर्णिमेच्या रात्री निवांत सगळा ताणतणाव दूर करण्यासाठी नदीच्या काठावर एकांतात बसले होते. ती रात्र आणि त्या दिवशी पौर्णिमेचं तेजस्वी चंद्राचं चांदणं डोळ्याला दिपवेल असे सुंदर होते.

आकाशातील त्या लुकलुकणाऱ्या अनेक चांदण्या/तारे पाहताच डोळ्यांना चमक येत होती. तर तो प्रकाशमय चंद्र माझ्याकडे पाहतच आहे असे वाटायचे.

त्या चंद्राचे चांदणे जमिनीवर पडल्यामुळे, आपल्याला निसर्गाकडे पाहतच बसावे असे वाटते. नदीकाठी असणारे झाड, त्या झाडाची चांदण्यामुळे पडणारी सावली हे दृश्य छान दिसत होते. त्या झाडाच्या आजूबाजूला असणारी ती रातराणीची वेल व त्या रातराणीच्या फुलांचा सुगंध मनमोहीत करायचा. ते अगदी शांत वातावरण होते. चंद्राचे ते तेजस्वी दिसणे आणि त्याचे ते रूपच मन अगदी शांत करायचे जणू काही त्याकडे पाहतच बसावे. त्याचा तो तेजस्वीपणा काही तरी सांगत आहे. असे

वाटायचे तो चंद्र माझ्याकडे पाहत आहे, असे वाटत होते.

असा हा निसर्ग पाहून मन प्रसन्न करत होते. नदीतील पाण्यावर ते चांदणे पडल्यानंतर पाणी वाहताना पाणी चमकदार दिसायचे, त्या चंद्राचे सुंदर रूप पाण्यामध्ये दिसत होते ते रूप अतिशय छान दिसत होते. कितीही पाहिले तरी मन भरत नव्हते.

असे वाटत होते तो क्षण की संपूच नये.

आठवणीतील ते पौर्णिमेचं चांदणे, तो तेजस्वी चंद्र, प्रकाशित झालेला निसर्ग व पाण्यावर पडलेले चंद्राचे रूप हा क्षण, निसर्ग मनावर कायम बिंबून राहिला. कायम आठवणीत राहिल, असा आयुष्यातील अविस्मरणीय असा हा क्षण होता.

“होता पौर्णिमेचा दिवस
पडल होतं चंद्राच चांदण
ते चांदणं जमिनीवर आलं
त्या चांदण्याला पाहता पाहता
मनच हरवून गेलं.... ”

□ □ □

एन.एस.एस. शिबिरातील माझा अनुभव

समृद्धी सुहास चव्हाण | ११ वी कॉमर्स

मी खूप उत्सुक होते की एन. एस. एस. कॅम्प कसा आहे? हे अनुभवण्यासाठी आणि २५ ते ३० डिसेंबर पर्यंत मी कॅम्प अनुभवला. मला आलेला अनुभव खूप मस्त होता.

National Services Scheme (राष्ट्रीय सेवा योजना) हा सात दिवसांचा कॅम्प माझ्या आयुष्यातील एक अविस्मरणीय आठवडा ठरला आहे. ज्या गावामध्ये आम्ही कॅम्पसाठी गेलो होतो. ते गाव एका डोंगरावर बसलेले छोटसं, सुंदर असं गाव होते. त्या गावाचे नाव मांगनूर तर्फे सावतवाडी. दुपारच्या सुमारास तेथे जाऊन पोहोचलो. थोडा वेळा चर्चा रंगली. या चर्चा आमच्या कॉलेजचे प्रा. घस्ती सर यांनी गावची ओळख आणि कॅम्पचे स्वरूप सांगितले. त्यानंतर कार्यक्रमाची तयारी सुरू झाली आणि पहिल्याच दिवशी बहारदार असा कार्यक्रम पार पडला.

सावतवाडी या गावामध्ये ती पहिली पहाट उजाडली. या गावामध्ये मला निसर्गाची किमया पाहायला मिळाली आणि त्या

निसर्गाशी मी एकरूप झाले. तेथील माणसे सुध्दा अनोळखी असून सुध्दा खूप आपलीशी, हक्काची वाटत होती. या गावाचं वर्णन करताना शब्द अपुरेच पडत आहेत. तेथील निसर्गाचे वर्णन करताना मला भानच राहिलं नाही की, मी एका अनोळखी गावात आले आहे. चोहोबाजूंनी हिरवीगार शाल पांघारलेला डोंगर, वाऱ्याचा मंजुळ आवाज, पक्षांचा किलबिलाट आणि पहिल्या दिवशीच दिसलेले गव्हाचे दृश्य आणि तो लालबुंद असा सूर्य, निळेभोर आकाश, तेथील पहाटेचे दृश्य मी विसरूच शकत नाही. कार्हीना ५ ला उठायची सवय नव्हती. तरी देखील ते उठायचे. त्यानंतर ६ च्या सुमारास व्यायामाला जायचो आणि त्यानंतर चहानाष्टा करून सगळेजण आम्ही श्रमसंस्कारासाठी जायचो. पहिल्या दिवशी श्रमसंस्काराच्या उद्घाटनाच्या कार्यक्रमाच्या वेळी पाहुण्यांनी व श्रमसंस्कार शिबिराचे कार्यक्रम अधिकारी प्रा. घस्ती सर यांनी श्रम व संस्कार यांचे महत्त्व अगदी सोप्या व सहजतेने सांगितल्यामुळे उत्साहाने श्रमदान करण्यास तयार झालो.

NSS कॅम्पचे ब्रीद वाक्य 'Not me but you' असे आहे. तर टाळ्या वाजवण्याची पध्दत यामुळे आम्ही प्रोत्साहित होत होतो. प्रा. घस्ती सरांनी पहिल्या दिवशीच्या चर्चासत्रात आम्हांला सांगितले होते की, तुमच्यामध्ये जे काही स्टेज डेरिंग आहे ते अजून वाढणार आहे. आणि तसंच झालं! मला कॉन्फिडंट आला की, मी स्टेजवर जाऊन सगळ्यांसमोर चार शब्द बोलू शकते. माझं मत मी सगळ्यांसमोर मांडू शकते. त्यासाठी आम्हांला सरांनी व मॅडमांनी व्यासपीठ दिलं त्याबद्दल मी त्यांची खूप खूप आभारी आहे.

या कॅम्पमध्ये वेगवेगळ्या शाखेतील विद्यार्थी आले होते. मी तेथे माझी मैत्रीण सोडली तर कोणत्याच विद्यार्थ्याला/विद्यार्थिनीला ओळखत नव्हते, पण तरी सुध्दा मैत्री झालीच आणि त्यानंतर सरांनी पाच गट पाडले. त्यात मुले/मुली दोन्हींचा समावेश होता. त्यातून प्रत्येक ग्रुपचा लीडर हा त्या ग्रुपमध्ये असणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी निवडायचा होत्या. आणि माझ्या ग्रुपमधील स्वयंसेवकांनी मला लीडर केले. मला त्याचा खूपच आनंद झाला होता, पण मोठी जबाबदारी ही माझ्यावर होती. मला त्यांना समजावून घ्यायचे होते. त्यांची मते विचारात घ्यायची होती. माझ्या ग्रुपमधल्या विद्यार्थ्यांनी मला समजावून घेतले. त्यामुळे मी सात दिवस लीडरशिप पार पाडू शकले. दररोज संध्याकाळच्या वेळेला विविध असे कार्यक्रम ठेवले होते. या कार्यक्रमाची तयारी पासून ते सूत्रसंचालनापर्यंत सर्व कामे प्रत्येक ग्रुपने प्रत्येक दिवशी करायची असे सरांनी सांगितले होते. त्याप्रमाणे आम्ही सर्वांनी केले. 'श्रमदानाचे महत्त्व', 'जादूचा प्रयोग', 'हास्यकल्लोळ', 'चला आरोग्यावर बोलू काही' अशा विविध विषयांवरील या कार्यक्रमांचा आनंद ग्रामस्थ मंडळी व कॅम्पचे विद्यार्थी घेत होते. अगदी बहारदार असे एका पेक्षा एक कार्यक्रम झाले. तसेच दररोजच्या भोजनाचे नियोजन देखील प्रत्येक ग्रुपच्या प्रतिनिधींनी करायचे होते. तर कॅम्पमधल्या जेवणाची चव खूप भारी, मस्त होती. म्हणजेच घरच्या जेवणासारखी होती त्याबरोबर ते आचारी आधीच्या कॅम्पचे किस्से सांगत होते. त्यामुळे तेथे काम करताना कंटाळा येत नव्हता. तसेच घरी आई काम सांगते म्हणून काम करतो पण येथे स्वतःहून काम करायची इच्छा व्हायची.

श्रमदानानंतर दररोज दुपारी चर्चासत्र भरायचे. हे चर्चासत्र खूप हसत-खेळत, अनेक गोष्टींवर मित्र-मैत्रीणींसोबत रंगायचे. त्यानंतर कलाविष्काराच्या कार्यक्रमाची तयारी करत. आमचा येथील दिनक्रम ठरला होता. त्यामुळे निवांत बसले तरी घरच्यांची आठवण येत नव्हती. कारण एवढं तिथे आम्ही रमलो होतो की कसलचं भान राहिलं नव्हतं. फक्त आणि फक्त कॅम्प, मज्जा, मस्ती. एकेदिवशी महिलांसाठी खास कार्यक्रम ठेवला होता. त्यादिवशी कॅम्पमधील विद्यार्थिनींना साडी नेसायला सांगितली होती. खूप धमाल केली. त्यानंतर उजाडला तो कॅम्पचा शेवटचा दिवस त्या दिवशी खूप आनंद देखील होता, पण दुःख ही तेवढेच होते. तसेच संध्याकाळी कलाविष्काराचा कार्यक्रम होता त्यासाठी कॅम्पच्या सर्व विद्यार्थ्यांनी विविध रंगाचे कपडे परिधान केले होते. सर्व रंगीबेरंगी दिसत होते पण चेहऱ्यावर व डोळ्यांत काही वेगळं होतं. ग्रामस्थ सुध्दा कार्यक्रमाच्या उत्साहात सहभागी झाले होते, पण त्यांच्याही नकळत डोळ्यात पाणी आले होते. हे सगळे माझ्यासाठी काही वेगळेच होते. या सात दिवसामध्ये गावकऱ्याबरोबर एक अनोळखी पण हक्काचं व आपलंसं करणारं एक नातं तयार झालेले होतं. सात दिवसांच्या प्रत्येक दिवस आनंदाने व उत्साहाने घालवला होता. या सगळ्या दिवसांची आठवण, त्या गावाला निरोप देताना होत होती. शेवटच्या दिवशी निरोप समारंभ करताना डोळ्यातले अश्रू आणि मनातील आठवण येणे थांबतच नव्हती.

खरोखरचं कॅम्पचे ते सात दिवस खूप भारी होते. असे वाटत होते की, अजून काही दिवसांचा किंवा महिन्याभराचा कॅम्प घ्यावा. परंतु ते शक्य नव्हते. मला या कॅम्पमध्ये खूप काही शिकता आले. एकत्र काम करणे, सर्वांना समजून घेणे, एकेका विद्यार्थ्यांचे सुख-दुःख आणि बरेच काही. मला जसा अनुभव आला तसा अनेक जणांना आला असेल. माझ्या आयुष्यातील हा एक अविस्मरणीय क्षण ठरला आहे.

□ □ □

मी अनुजा बसवराज माने. माझ्या मनात असा एक विचार आला की, जर मला पंख असते तर मी काय केले असते. त्याचबरोबर असा विचार पण आला की, पक्षांसाठी पंख हे खरोखर अप्रतिम असे अंग आहे. मला असे वाटते की, पक्षी खूप भाग्यवान आहेत. कारण ते हवे तिथे उंच उडू शकतात. त्यांना कसलेही बंधन नसते. मी परिकथामध्ये पण्यांना सुंदर पंखांनी चित्रित केलेले असते. पंख असलेल्या पण्या देखील खूप भाग्यवान असतात.

कधी कधी मलाही वाटते की, मला देखील पंख असते तर! मी एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी खूप उड्या मारीन, सर्व गोष्टी इकडून तिकडे करेन. मी पाण्याच्या पातळीवर उडून मजा घेईन. पर्वत, धबधबे ओलांडून उडून जाईन आणि टेकड्यांच्या माथ्यावर निसर्गाच्या कुशीत झोपेन.

मला पंख असते तर मी फिरण्यासाठी, मुक्त उडुण

करण्यासाठी उंच उंच आकाशात उंच भरारी घेतली असती.

“पंख फक्त उडण्यासाठी आणि मी विहारण्यासाठी; गगनाला भिडून आनंदी होण्यासाठी.”

मला पंख असते तर, मी आकाशात पंख पसरवू शकले असते. पक्षांना पंख असतात. आकाशात उडण्यासाठी, झोपावण्यासाठी पंखा शिवाय पक्षी जगू शकत नाही कारण पक्षांना पंख नसले तर ते उडू शकत नाहीत. जर मला पंख असते तर त्यांच्या शिक्षणात उंच भरारी घेण्यासाठी, सर्व स्वप्न पूर्ण करण्यासाठी त्यांचा वापर मी केला असता. मला आकाश पहायला खूप आवडते. आकाशाची भव्यता आणि सौंदर्य माझ्या मनाला मोहून जाते. आकाशात उडणाऱ्या पक्षांना पाहून मला वाटते की, “काश! मला सुध्दा पंख असते तर....! किती मजा आली असती! मी दररोज काही आंतर उडत राहिले असते. मलाही सतत खूप भटकंती करावी असे

वाटत असते. पण प्रवास म्हटले की खर्च आलाच, शिवाय प्रवासाची पूर्वतयारी, तिकीटे काढणे वगैरे नकोसं वाटते. मला पंख असते तर कशाचीच आवश्यकता भासली नसती. मनात आले की, पंख पसरावे आणि उंच भरारी घ्यावी. पण वास्तविकता ही चाकूप्रमाणे कापते. खूप दुःख होते की, मला पंख नाहीत. जर ह्या वेळी मला पंख नसले म्हणून काय झाले दुसऱ्या जन्माची माझी आशा आहे की मी पक्षी होईन.

“मला पंख असते तर....”

मला पंख असते, तर मी पृथ्वीभोवती उडून त्या सुंदर ठिकाणांकडे पाहिले असते.

मी ढगांवरून सरकत सरकत राहिले असते.

तळपत्या सूर्याला टिपून परत खाली उडून थंड ढगाला स्पर्श केला असता. मी ढगांवर अंघोळ केली असती, जेव्हा कडक सूर्य माझ्यावर चमकत असेल.

उंच उंच झाडावरून फळे उचलेन, सर्व वाळवंट पाहीन.

कधीही न संपणाऱ्या किनाऱ्यावर उडून जाईन.

जर मला पंख असते तर .. मी वीज संपल्यावर वीज दुरुस्त करेन.

समजा, असे पंख मला एकट्याला मिळेल तर मी एक प्रेक्षणीय व्यक्ती होईल. दूरचित्रवाहिन्यांच्या फोटोग्राफरचे कॅमेरे माझ्यावर रोखले जातील, पंख असलेला माणूस बघण्यासाठी सर्वजण उत्सुक होतील. केवळ पंखामुळे मला खूप प्रसिध्दी मिळेल. रस्त्यावरील गर्दीचा त्रास नाही, वाहतुकीचा त्रास नाही. अथवा वाहनांची किंवा कुणाच्या परवान्याची आवश्यकता नाही की अपघाताची भीती नाही.

“कमी असलं आयुष्य तरी भरभरून जगतो...”

पंख नाहीत मला पण, उडण्याचे स्वप्न मात्र जरूर बघतो.”

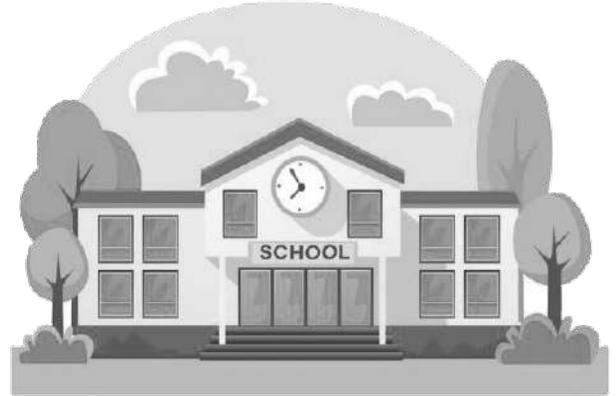

माझी शाळा

आवडते मज मनापासूनी शाळा
लाविते किती ही छान लळा
शाळेंमध्ये रंगीत फुले
तिथे येतात सुंदर मुले
शाळेंमध्ये ज्ञान घेऊ
शिकून आम्ही पुढे जाऊ
तिथे असतो सुंदर खाऊ
आम्ही सर्व आनंदी राहू
आमच्या शाळेत गुरुवार असतो.
त्या दिवशी आम्ही रंगीबेरंगी दिसतो.
शाळेत आहे सरस्वतीची मूर्ती
ज्ञान घेऊन वाढवू

सानिका नाना चोथे

१२ वी (कॉमर्स)

बाप...

श्रेया सचिन झुटाळ | १२ वी कॉमर्स

आयुष्यातील सर्वात महत्त्वाच्या दोन व्यक्ती म्हणजे आई आणि बाबा... पण, आपण जेवढं महत्त्व आईला देतो तेवढं महत्त्व बाबांना देतो का? आई घरातील मांगल्य तर बाबा घरातील अस्तित्व असतात. घराला घरपण आई देते पण घराचा पाया बापच असतो. चटका लागला, ठेच लागली, फटका बसला की आई गं! हा शब्द बाहेर पडतो. पण जेव्हा एखादी मोठी गाडी अचानक जवळून जाते किंवा एखादा मोठा साप दिसतो. तेव्हा बाप रे! हाच शब्द बाहेर पडतो. कारण लहानसहान संकटांना आई चालते, पण मोठ्या संकटांचा सामना करण्यासाठी बापच लागतो. दिवाळीला, गणपतीला घरातील सर्वांसाठी कपडे खरेदी करतो. पण स्वतः मात्र जुना शर्ट आणि पॅटच घालतो. आईला आजच्या जेवणाची काळजी असते. पण आयुष्याच्या शिदोरीसाठी दिवस-रात्र कष्ट बापच करतो. जीवाचा आटापिटा करून बाप आपल्या मुलाला चांगल्या कॉलेजमध्ये प्रवेश मिळवून देतो.

मुलीच्या लग्नासाठी चपला झिजवणारा आणि डोळ्यातील अश्रू पुसून मुलीला आनंदाने सासरी पाठवणारा बापच असतो. आयुष्यात कितीही चुका झाल्या तरी त्या चुका आई पोटात घेते. पण त्या चुकातून सुधरायला बापच शिकवतो. आई लाड करते, म्हणून ती आवडते. आणि बाप रागावतो, ओरडतो म्हणून तो आवडत नाही. पण बाबा आपल्या चांगल्यासाठीच हे करत आहेत, हे कळायला सगळं आयुष्य निघून जाते. वडील घरातील कर्ती व्यक्ती असते. तो घरात असताना कोणाचीही घराकडे वाकड्या नजरेने पाहायची हिंमत होत नाही, पण ज्या घरातील वडील वारले आहेत. त्यांना विचारा त्यांची दशा. प्रत्येक वेळी “तुला वडील नाहीत. त्यामुळे जे काय करशील ते विचार करून कर.” हेच त्यांना सर्वांकडून ऐकावे लागते. जेव्हा वडील असतात. तेव्हा आईच्या कपाळावर कुंकू शोभून दिसते. पण जेव्हा वडील नसतात तेव्हा ना आईच्या कुंकूवाला ना घराला शोभा राहते. आई सर्वासमोर रडून आपले मन मोकळे करते. पण रात्री एकटाच हळू आवाजात रडणारा बाप असतो. बाप फक्त आर्थिकदृष्ट्याच नाही, तर मानसिकदृष्ट्याही मदत करतो. घराला आधार बापच देतो. घरातील सर्वांवर निस्वार्थी प्रेम बाप करतो. आणि शेवटपर्यंत आपल्याबरोबर असतो. खरंच आयुष्यात बापाची जागा कोणीच घेऊ शकत नाही.

आयुष्य

नम्रता आनंदराव चंदुरे | ११ वी (कॉमर्स)

फूल हे खूप निरागस असते. ते आपल्यापासून इतरांना कसा आनंद होईल याचाच विचार करते. त्यांच्या छोट्याशा जीवनात ते खूप आनंदी असते. ते एक छोटीशी कळी म्हणून जन्माला येते आणि एक, दोन दिवसांनी त्या कळीचे रुपांतर फुलात होते. ते फूल दिवसभर ताजे टवटवीत असते. पण संध्याकाळी ते मावळते. या गोष्टींची जाणीव त्याला आधीच असते. आपलं आयुष्य हे छोटसं आहे. ह्याच आयुष्यात आपण दुसऱ्याला हे आपल्यापासून आनंद द्यायचा म्हणून आपण

फुलाला पवित्र मानून देवाच्या चरणी अर्पण करतो. माणसाने सुध्दा आपल्या आयुष्यात आपण इतरांनी चांगलेच वागले पाहिजे, या भावनेने जगावे. आपले आयुष्य हे खूप छोटं आहे. आपण जिवंत असताना माणसं आपल्याला किती विचारतात याच्यापेक्षा आपण मेल्यानंतर आपण गेल्याचे दुःखाचे अश्रू किती जणांच्या डोळ्यात येतात हे खूप महत्त्वाचे आहे.

□ □ □

माझे आई-वडील

किर्ती आनंदा कांबळे | ११ वी (आर्ट्स)

आपल्या जन्मानंतर आपल्याशी जोडली जाणारी दोन सर्वात घट्ट नाती म्हणजेच आई-वडील स्वतःचे डोळे मिटेपर्यंत जी प्रेम करते तिला “आई” म्हणतात. डोळ्यात पाणी न दाखवता जो प्रेम करतो. त्याला “वडील” म्हणतात.

आई-वडील या दोन शब्दात आपली जीवनशैली असते. आपल्या जीवनात आईप्रमाणेच वडिलांचेही महत्त्व खूप आहे. ते कडक शिस्तप्रिय असते. तरी मनाने प्रेमळ असतात. जे आपल्या कुटुंबाचा आधार असतात.

कोणतेही संकट आले तरी आपल्या पाठीमागे ते खंबीरपणे

उभे असतात. आपले व्यक्तिमत्त्व सुधारण्यासाठी ते कायम आपल्यावर चांगले संस्कार करत असतात.

त्याचप्रमाणे माझे आई-वडीलसुद्धा अत्यंत हुशार, शिस्तप्रिय, मनाने अतिशय प्रेमळ आहेत. माझे आई-वडील शेती व्यवसाय करतात. माझे आई-वडील माझ्या शिक्षणासाठी खूप कष्ट घेतात. समजूदारपणा, मनमिळावूपणा आणि सुस्वभाव यामुळेच माझे बाबा गावातील लोकांचे आवडते शेतकरी आहेत. माझ्या आई-वडिलांना पुस्तके वाचण्याची खूप आवड आहे. वाचण्यात एखादा चांगला लेख आला, तर नेहमी ते आम्हांला वाचून दाखवितात. त्याच्यांमुळे आम्हांलाही वाचनाची आवड

निर्माण झाली आहे. आईच्या प्रत्येक कामात माझे वडील मदत करतात. त्यांनी आम्हांला विशिष्ट कामे नेमून दिली आहेत. त्यामुळे आम्हांलाही काम करण्याची आणि वस्तू जागच्या जागी व्यवस्थित ठेवण्याची सवय लागली आहे.

दररोज अभ्यासासोबत बाहेरच्या स्पर्धा परीक्षांमध्ये भाग घेण्यासाठी माझे आई-वडील मला नेहमी प्रोत्साहित करतात. त्या अभ्यासासाठी मला मदत करतात. बाहेरच्या जगात मी आत्मविश्वासाने फिरावे. बाहेरच्या नवीन गोष्टी मला कळाव्यात असे त्यांचे मत असते. माझे बाबा आमचे घरातील सर्व खर्च काटकसरीने करतात. त्यांच्या या स्वभावामुळेच आम्हांलाही काटकसरीने राहण्याची, पैशाचा योग्य वापर करण्याची सवय लागली आहे.

कुटुंबातील प्रत्येक सदस्याची काळजी ते घेतात. आमच्या सोबत खूप गप्पा गोष्टी मारतात.

माझे वडील आमच्या कुटुंबाचा मोठा आधारस्तंभ आहेत. कधी माझी चूक झाली, तर मला समजावून सांगतात. माझ्या आई-वडिलांनी आम्हांला दररोज नियमित व्यायाम करण्याची सवय लागली आहे. त्यामुळे आपल्या आरोग्याचे महत्त्व मला पटले आहे.

म्हणून मला नेहमी वाटते की, जेव्हा आपण आईचे कौतुक करतो. तेव्हा वाटते की, वडिलांचे ही कौतुक केले पाहिजे. त्यांनी केलेले कष्ट आपण कधीही विसरू नयेत. माझ्या आई-वडिलांचा मला फार अभिमान आहे. ते माझ्या जीवनाचे शिल्पकार आहेत. म्हणून माझे आई-वडील मला खूप आवडतात. माझेही त्यांच्यावर खूप प्रेम आहे. मला रात्री आई कथा, गोष्टी सांगते. मला तिच्याकडून रोज नवीन गोष्टी ऐकायला आवडतात. मी माझ्या सर्व भावना माझ्या आई-वडिलांच्या सोबत शेअर करते.

“आई” हा अनमोल शब्द आहे. “आई” या शब्दामध्ये सारे विश्व सामावले आहे. आई ही प्रेम, त्याग आणि सेवा यांचे खरे प्रतीक आहे. प्रत्येक व्यक्तीच्या जीवनामध्ये आईचे महत्त्व अधिक आहे.

जगातील अनमोल गोष्ट काय असेल तर आपले आई-

वडील असतात.

माझे वडील स्वतःला अधिकाधिक कठोर दाखवत असले तरी, ते आतून खूप दयाळू आहेत. कुटुंबाच्या आनंदातच त्यांचा आनंद असतो. माझ्या आई-वडिलांकडून मला चांगले संस्कार मिळतात. रोज काही तरी त्यांच्या कडून नवीन शिकायला मिळते.

आई-वडील या दोन शब्दात आपलं सारं विश्व सामावलेलं आहे. असे म्हणतात. की जी रोजच्या जेवणाची चिंता करते ती आई आणि जो आपल्या आयुष्यभराच्या जेवणाची तजवीज करतो तो बाप.

जगासाठी तुम्ही एक व्यक्ती असाल.

पण माझ्यासाठी माझं संपूर्ण जग माझे आई-वडील आहेत.

□□□

नातं

नात्याचा स्वाद अमृता सारखा असतो
थेंबभर मिळाला तरी आयुष्यभर पुरतो
आपुलकीचं नातं दुधात मिसळलेल्या
सारखे सारखे असते.

कितीही प्रयत्न केले तरी वेगळे होणं शक्य नसते.
हळवी असतात मनं जी शब्दांनी मोडली जातात
अन् शब्दच असतात जादूगार,
ज्यांनी माणसे जोडली जातात.

रसिका राजेंद्र आडवकर

११वी सायन्स

जीवन संघर्ष

समृद्धी सुहास चव्हाण | ११ वी कॉमर्स

“सुखाची अपेक्षा असेल तर दुःख ही भोगावे लागेल प्रश्न विचारायचे असतील तर उत्तर ही द्यावे लागेल” हिशोब भावनांचा आणि वेदनांचा कधीच लावता येत नाही. जगात जीवनातील यश हवे असेल तर संकटांना सामोरे जावेच लागेल एक बघितलेली गोष्ट सांगतो, एक पर्यटक अशा शहरात आला जो सर्वच उधारीमध्ये बुडालेला होता. पर्यटकाने ५०० रुपयांची नोट एका हॉटेलच्या काऊंटरवर ठेवली आणि म्हणाला मी जातोय आता हॉटेलची रुम बघायला, हॉटेलचे मालक ती ५०० रुपयांची नोट घेऊन घी वाल्याकडे गेला व त्याची उधारी चुकती केली. तीच नोट घेऊन घी वाला दूध वाल्याकडे गेला व त्याची उधारी भागवली. दूधवाला गेला गायवाल्याकडे त्याने ५०० रुपयांची उधारी दिली. गायवाला लगेच चारावाल्याकडे गेला आणि ५०० रुपयांची उधारी दिली चारावाला गेला त्याच हॉटेलमध्ये

जो, तो कधी तिथे उधारीवर खात होता. त्याने ५०० रुपये हॉटेल वाल्याला दिले. तेवढ्यात तो पर्यटक काऊंटरवर आला आणि म्हणाला, मला रुम पसंद नाही आहे. त्या हॉटेलवाल्याने तेच ५०० रुपये त्याला परत दिले. ना कोणी कोणाला दिले ना कोणी घेतले. सगळ्यांजा हिशोब चुकता झाला आता सांगा गडबड झाली कोठे? गडबड कोठेच नाही झाली. सगळ्यांचा फक्त गैरसमज आहे की, पैसे माझे आहेत. रिकाम्या हाताने आलो होतो आणि रिकाम्या हाताने जाणार आहे. विचार करा आणि जीवनाचा आनंद घ्या. सदैव सुखी राहा, मस्त राहा आणि हसत राहा, खेळत राहा यातून दोन ओळी आठवतात.

श्वास घेतोय तोवर जगून घ्यावं छान....

झाडाला ही कळत नाही कोणतं गळल पानं....

आयुष्य म्हणजे शोधला तर अर्थ आहे,

नाही तर नुसता स्वार्थ आहे.

अशीच एक कहाणी समुद्राची आहे. समुद्राच्या किनाऱ्यावर जेव्हा एक लाट येते तेव्हा, जाताना एक लहान मुलाची चप्पल आपल्या सोबत घेऊन गेली, तेव्हा तो मुलगा वाळूवर बोटाने लिहितो की, 'समुद्र चोर आहे.' त्याच समुद्राच्या दुसऱ्या तटावर मासे पकडणारा कोळी वाळूवर लिहितो की, 'समुद्र पालन कर्ता आहे?' एक युवक समुद्रात बुडून मरतो तेव्हा त्याची आई लिहिते, 'समुद्र खुनी आहे.' दुसऱ्या किनाऱ्यावर एक वृद्ध वाकड्या कमरेने फिरत असतो. त्याला एका मोठ्या शिंपल्यात एक छोटासा अनमोल मोती सापडतो. तेव्हा तो वृद्ध वाकून वाळूवर लिहितो की 'समुद्र दाता आहे'. अचानक एक विशाल लाट येते आणि सर्वच लिहिलेले पुसले जाते. लोक काही म्हणून द्या विशाल अथांग समुद्र आपल्या लाटात मस्त राहतो आपली भरती - ओहोटी आपल्या पध्दतीने सिध्द करत असतो. जर अथांग समुद्र बनायचे असेल तर कोणाच्या निर्णयावर लक्ष न देता जे करायचे ते आपल्या पध्दतीने करा. भूतकाळातील विचार करत बसू नये. यश अपयश मिळणे न मिळणे. सुख-दुःख या सगळ्यात मन विचलित होऊ देऊ नये. जर जीवन सुखी शांती ने भरलेली असती तर मनुष्य जन्माला येताना रडला नसता. जन्माला येताना रडणे आणि मरताना रडवणे या मधल्या संघर्षमय वेळेलाच कदाचित 'जीवन' म्हणतात. लोक पैसे कमविण्यासाठी तब्येत खर्च करतात आणि पैसा आला की, तब्येत चांगली करण्यासाठी पैसे खर्च करतात. म्हणूनच पूर्ण जीवन संघर्ष आहे आणि मृत्यू विश्रांती अशा छोट्या छोट्या गोष्टी जीवनात खूप काही शिकवून जातात. म्हणूनच जीवनात खूप आनंदी रहा.

आयुष्य अगदी आळूच्या पानावरच्या थेंबासारखे आहे.

आज आहे तर उद्या नाही.

म्हणून म्हणतो आयुष्यात आनंदी जगा.

आणि मस्त रहा, व्यस्त रहा.

निसर्ग

नदी, नाले पाना फुलांचा
होतो ज्यात विसर्ग
सगळ्यांना सामावून घेणारा
तोच असतो आपला निसर्ग
धन संपत्ती इथेच सोडून
ज्या मातीत होतो आपला विसर्ग
आईच्या मायेने जवळ घेणारा
तोच असतो आपला निसर्ग
लेकरांचा विचार करून जो
रोखत असतो विषारी संसर्ग
बापाचे कर्तव्य पार पाडणारा
तोच असतो आपला निसर्ग
माणसा माणसा जाग रे
तोडू नको निष्पाप वृक्ष
झाडे वेली नसता होशील तू
पशु पक्ष्यांचा भक्ष्य
थांबव आता हे होणारे
वृक्षतोड अन् प्रदूषणाचे संसर्ग
नाही तर एक दिवस असा येईल
ना राहिल वृक्ष अन्
ना राहिल आपल्याला वाचवायला
निसर्ग....

श्वेता मनोहर देसाई

बी. एस्सी. (भाग २)

विद्रोह

तो अतिरेकी होता म्हणे
आणि बंदुकीनंतर तो तिच्या प्रेमात पडला
तिला पाऊस आवडत नव्हता आणि तरीही तो
बालपणीच्या होडीसारखा आकंठ पाण्यात बुडला,
त्याने करपलेल्या उनासारखे मुसळधार पावसावर प्रेम केले
बंदूक सुटली हातातून तिचा हात हातात आला
खरं सांगू मित्रांनो,
प्रेमासारखा सुंदर विद्रोह नाही !
तो कट्टरतावादी होता म्हणे
आई बापाच्या गाभाऱ्यातले देव
त्याला कधी रुचलेच नाहीत आणि
त्याची कट्टरता त्यांच्या पोटी पचलीच नाही
पण तरीही
भाकरी करताना उठलेले मायेच्या हाताला फोड
आणि त्याचं आयुष्य सावरायला पडलेले
बापाच्या हाताचे घट्टे
त्याच्या मनाच्या गाभाऱ्यात
देव कधी बनले त्यालाही सुचले नाही
खरं सांगू मित्रांनो
त्यागासारखा सुंदर विद्रोह नाही!

तो पुस्तक जाळत होता म्हणे
आणि एक दिवस त्याने एक पान वाचले अलगद
जुन्या भूमिकांना सुरुंग लागले एवाचनाने असे भूकंप आले
अनिश्चिततेचा उद्रेक झाला एमनाचा भूगोल बदलून गेला
वाचनाने अशा चौकटी मोडल्या वाचनाने नवी क्षितिजे घडली
आणि एक अतिरेकी माणूस झाला वाचनाने ।
आज तो म्हणतोय
वाचा पुस्तके, माणसे, मूर्त, अमूर्त सारं
अन् मिळू घा हक्क स्वतःलाही
वाचण्याचा वाचनाने
खरं सांगू मित्रांनो
वाचनासारखा सुंदर विद्रोह नाही!
आज तोच विद्रोह उभा आहे,
माणूस आणि त्याच्यातील अतिरेक्यांच्यामध्ये
एक प्रश्न घेऊन,
निवड कशाची करशील?
निवड कशाची करशील ?

संकेत कृष्णात पाटील
एम. ए.-१ (मराठी)

मेघराजा

जून महिना ओ आला
मेघराजा आला हो दारी
बी बियानं झाली गोळा
सुरु झाली हो परणी
मेघराजा जसा आला
नदी ओढा हो भरती
मैत्रिणींच्या संगे माझी आई
रोपं रोवती रोपं रोवती....
आला आला हो मेघराजा
वाऱ्यासंगे हो खेळली
गाणे गाऊनीया नाचू लागला.
बळीराजाचा तो सोबती
करूनिया येतो माझा बाप
काळ्या मातीची हो चाकरी
आल्या आल्या देते माझी आई
चुलीवरची त्यांना भाकरी
सोनं पिकाचं देऊन
हर्ष आणितो ओठांवरी
सुख देऊनिया जातो
बळीराजाचा तो संगती
मेघराजा ...

श्वेता मनोहर देसाई
बी.एस्सी. (भाग २)

आयुष्य

आयुष्य म्हणजे बर्फ
टेस्ट केलं तरी वितळतं
वेस्ट केलं तरी वितळतं
म्हणून आयुष्य टेस्ट करायला शिका
वेस्ट तरी ते होतच आहे...
आयुष्य म्हणजे नाती
नाती जोडली तरी आयुष्य संपतं
नाती तोडली तरी आयुष्य संपतं
म्हणून नाती जोडायला शिका
जे आपल्याला समजून घेतील
ते सोबत असतील
नाही तर आयुष्यातनं निघून जातील.....
आयुष्य म्हणजे हायवे
जस चालत जाल तसं मार्ग सापडत जातात
फक्त मार्ग शोधता आला पाहिजे.
आणि सुखातही दुःखातही
आयुष्य मस्त जगता आलं पाहिजे...
आयुष्य संपवायला नाही लागत वेळ
वेळ लागतो आयुष्य जगायला व
आयुष्य घडवायला
म्हणून आयुष्य संपवण्यापेक्षा
आयुष्य घडवायला शिका
आयुष्यात येऊ देत वादळे कितीही
झेलायला शिका....

नवरत्न आनंद बिलावर

११ वी (कॉमर्स)

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
“शिल्पकार तुम्ही राज्यघटनेचे
पंडीत तुम्ही कायद्याचे
प्रचारक तुम्ही समतेचे
भारतरत्न तुम्ही देशाचे.”

बुध्दासारखं होत ज्ञान
देऊन गेले संविधान
शिकवले शिक्षणाचे ज्ञान
मिळवून दिले समाजात स्थान.

दलितांचे कैवारी तुम्ही
गोरगरीबांचे उध्दारक तुम्ही
बाबासाहेब तुमच्या कर्तृत्वामुळे
सर्वांना मिळाली जगण्याची हमी.

करून जीवाचे रान
दिला सर्वांना समतेचा मान
अशी भीमरावांची शान
लिहिले भारताचे संविधान.

अंधार होता ज्यांच्या नशिबी
त्यांना प्रकाशाचं दान दिलं
तुमचे मानावे किती उपकार बाबासाहेब
तुम्हीच देशाला संविधान दिलं.

सागराचे पाणी कधी
आटणार नाही.
बाबांची आठवण कधी
मिटणार नाही....

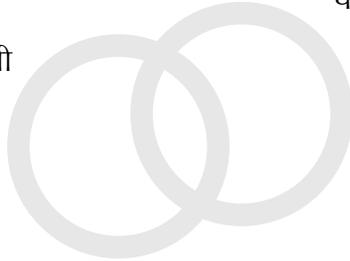
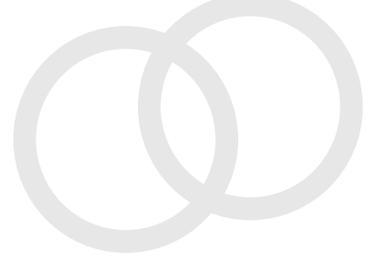
हा जन्म काय
हजार जन्म झाले तरी
नाद हा भीमाचा
सुटणार नाही

निळ्या रक्ताची धमक बघ
स्वाभिमानाची आग आहे
घाबरु नको कोणालाही
तू भीमाची वाघीण आहेस....

हजारो नजारे पाहिले आम्ही
पण कधी नजारा पाहिला नाही.
आकाशात पाहिले अनेक तारे
पण भीमासारखा तारा पाहिला नाही

रक्तात पेटलेली आग
विझल्यासारखी वाटते
मग ती वाचत असतो भीमसूर्याला
आग परत थेट काळजामध्ये पेटते....

कोणालाही जमणार नाही.
अशी क्रांती करून दावली
जातीयवाद्यांना देऊन टक्कर
चवदार ओंजळ भरून दावली

किर्ती आनंदा कांबळे
११ वी (आर्ट्स)

थाप

आईचं गुणगान खूप झाले,
पण बिचान्या बापाने काय केले.
बिकट प्रसंगी बापच सदा सोडवी.
आपण फक्त गातो आईचीच गोडवी
आईकडे असतील अश्रूंचे पाट
तर बाप म्हणजे सुखाचा थाट
आठवते जेवण करणारी प्रेमळ आई,
त्या शिदोरीचीही सोय बापच पाही,
देवकी-यशोदेचं प्रेम मनात साठवा,
टोपलीतून बाळास नेणारा वासूदेवही आठवा.
रामासाठी कौसल्येची झाली असेल कसरत,
पुत्र वियोगाने मरण पावला बाप दशरथ.
काटकसर करून मुलास देतो पॉकेटमनी,
आपण मात्र वापरतो शर्ट-पॅट जुनी.
वयात आल्यावर मुले आपल्याच विश्वात मग्न.
बापाला दिसे मुलाचे शिक्षण, पोरीचे लग्न.
मुलांच्या नोकरीसाठी जिना चढून लागते धाप,
आठवा मुलीच्या स्थळांसाठी उंबरठे
झिजवणारा बाप.
जीवनभर मुलांसाठी बापाच्या सदिच्छा,
त्यांना थोडं तरी समजून घ्यावं हीच इच्छा....

गौरी सुनिल माने

११ वी सायन्स

कवितेस कारण काही... काही बोलायचं होतं...

आम्ही भारताचे लोक ..
प्राण आमचा 'लोकशाही'
व्यवस्था इथली राजा
अन् गुलाम झाली शाई...
शाई इथल्या राजाला
मिळवून देते सत्ता...
आम्ही राहतो स्वप्न बघत
कधी व्हायद आपण 'महासत्ता'
साखर झोपेतल स्वप्न आमचं
उघड्या डोळ्यांनी बघायचं होतं
कवितेस कारण की खूप काही बोलायचं होतं...
आम्ही भारताचे लोक....
'धर्मनिरपेक्षाही' असतो...
'धर्माचा गांजा मिळातो...
मग आम्ही झिंगून जातो
तेव्हा आम्ही करतो दंगली
समूहांने हत्याही करतो..
जो पार्जल जास्त गांजा
मग त्याच्याच मागे फिरतो...
गांजा सोडून व्यसन सोडून
'धर्मनिरपेक्ष' ही राहायचं होतं
कवितेस कारण की खूप काही बोलायचं होतं...
आम्ही भारताचे लोक...
मानवताही जपत असतो
मी डावा तू उजवा
यांच्यामध्ये खपत असतो
माणसांपेक्षा आम्हास असते
महत्त्वाची एक 'बाजू'
जिकडे झुकते सत्ता...
तिकडे झुकतो आमचा तराजू
माणूस म्हणून माणसांमध्ये
'मानवतेला' जपायचं होतं
कवितेस कारण की, खूप काही बोलायचं होतं.

रणजित कागणकर
एम.ए.२ (मराठी)

अर्थ प्रेमाचा

प्रेम तुझ्यावर करतो वेडी
तुला कधी ते कळेल गं
अश्रू सारे विरून जाती
प्रेम कधी ना सरेल गं...

रंग तुझा तो गंध सुखाचा
मनात सान्या भरेल का?
रूप साजिरे रातराणी जणू
पुन्हा पहायला मिळेल का?
आठवणीतल्या गोड क्षणांना
शब्द जरी नसताना,
भीती न कशाची मज आता
तुझी संग साथ असताना
ओढ निराळी धुंद रात्रीची
उरात माझ्या छळते का?
स्वप्न आपले भेट खात्रीची
तुझ्या मनाशी मिळते का?
अमोल नाते हे दोघांचे
या जीवनही जुळेल गं
चित्रासारखा या ओळींचा
अर्थ तुलाही कळेल गं

अमोल गावडे

१२ वी सायन्स

शिवराज

बहरलेल्या बागेत एक सुंदर वसाहत.... गेट मधून आत
जाताच सुंदर सुगंध दरवळतो....
जाता जाता गेट सुध्दा सहर्ष स्वागत असे म्हणतो.....
बागेतली कोमजलेली फुले सुध्दा बोलतात...
गडहिंग्लज तालुक्यातील ज्ञानगंगा म्हणून शिवराज
कॉलेजलाच ओळखतात...

कॉलेजच्या पाठीमागे भले मोठं असे
मैदान.... मैदानावरच प्रत्येक खेळाडू मैदानाच्या
मातीला स्वतःच दैवत समजतो...
सकाळी सकाळी मैदानावर आलेली वाऱ्याची झुळूक
सुध्दा बोलते.... गडहिंग्लज तालुक्यातील ज्ञानगंगा
म्हणून शिवराज कॉलेजलाच ओळखले जाते....

शिवराज विद्या संकुल हे फक्त कॉलेज
नसून..... तिथल्या प्रत्येक विद्यार्थ्यांच काळीज
समजा..... कॉलेजचा प्रत्येक विद्यार्थी कॉलेजला आपलं
ज्ञानचं दैवत समजतो.
शिवराज विद्या संकुलचं नाव कसं मोठं होईल
यासाठी तो दिवस रात्र धडपड करतो....
कॉलेजचा प्रत्येक विद्यार्थी ज्ञान देणारी गंगा म्हणून
शिवराज कॉलेजलाच मानतो...

कॉलेजचे प्रत्येक विद्यार्थी शिक्षकांना फक्त गुरु नव्हे
तर स्वतःचे दैवत मानतात.... कारण इथले प्रत्येक
शिक्षक विद्यार्थ्यांना मनापासून लळा लावतात....
म्हणून तर गडहिंग्लज तालुक्यातील ज्ञानगंगा म्हणून
शिवराज कॉलेजलाच ओळखतात.

आठवण

इतकं प्रेम झालंय तुझ्यावर की,
तुझ्या मॅसेजमध्ये तुझा आवाज ऐकू येतो.
तुझ्या बोलण्याने तुझ्या असण्याचा भास होतो.
तु जवळ नाहीस तरी सोबत असल्याचा सहवास होतो.
कधी न कधी येशील परत अशी आशा आहे,
तुझ्या नसण्याने माझ्या आयुष्यात अफाट निराशा आहे
सगळा दिवस जातो तोंडावर हसून दाखवण्यात,
पण शेवट रात्र येते तुझ्या आठवणी आठवण्यात.
आयुष्यात खूप काही मिळवलय पण,
कोणीच तुझी जागा भरुन काढू न शकले,
तू असताना वाटले नाही असे पण,
तू नसण्याचे महत्त्व कळून आता चुकले
तुझ्या आठवणी सोबत व्हावेसे वाटते,
जुन्या क्षणांना परत पहावेसे वाटते,
जरी नसशील सोबत तरी,
तू दिलेल्या वस्तूंना हाताळावेसे वाटते
दररोज जाताना बघते घराकडे वळून,
दिसला नाहीस की जाते निराश होऊन
कधी ना कधी तू ही बघशील वाट माझी,
बोलून नाही दाखवलस तरी सांगेल मला नजर तुझी
अशा या निराश आयुष्यात
तू एकदा येऊन बघ
सान्या माझ्या प्रश्नांना
उत्तर एकदा देऊन बघ.
जग विसरेल तुला पण,
मी विसरू शकणार नाही,
आयुष्य जरी संपले तरी,
आठवण कधी संपणार नाही....

सिध्दी

११ वी सायन्स

अर्थ प्रेमाचा

एका वळणावरी अनोळखी
तू भेटलास मज सोबती
तुझ्या आठवणीत दिस जाई
रातीस तुझे स्वप्न पाही
तुझे असणे माझ्या हसण्यात
जसे प्रेमगीत आपल्या नात्यात
ओळखीचे प्रेम जाहले
मी तुझ्यात हरवून गेले
तुझ्या सोबतीस राहणे
मज आवडू लागले
तू नसता सोबती,
एकटे राहणे कठीण जाहले
प्रेमाचा अर्थ समजण्या
सोबतीस तू सखा
तुझी माझी एक वीण
जसा राधेस कृष्णा
दाटले डोळ्यात पाणी तुझ्या
हसूनी आवरलेस जाता
सांग कसे आवरू मी मजला
निरोपाचा क्षण येता
फौजी लाखात एक असतोया
पण, फौजीची होणारी बायको
दहा लाखात एक असतीया!

ऋतुजा देसाई

बी. एसी. (भाग २)

आत्महत्या

शंभर मार्क चा पेपर तुमचं आयुष्य कसं काय घडवतोय. तुमच्या मनामध्ये आलेल्या भितीने तुम्हाला कसं काय फासावर लटकवतोय. अभ्यासाचे टेन्शन ने माझा विद्यार्थी आज कसा काय झुरतोय. मला एक प्रश्न विचारायंचा आहे. मित्रांनो, शंभर मार्क चा पेपर तुम्ही कोण हे कसं काय ठरवतोय.

पेपरमध्ये मार्क कमी पडल्याने आत्महत्या केलेल्याचा प्रश्न आज पण मनामध्ये सतावतोय. तुमचं ध्येय तुमच्या कौशल्यांवर अवलंबून असताना विद्यार्थी आज आत्महत्या का करतोय. शंभर पैकी पस्तीस मार्क असलेल्या सुध्दा आज I. A. S. / I. P. S. बनू शकतोय. मला एक प्रश्न विचारायचा आहे. मित्रांनो, शंभर मार्क चा पेपर तुमचं आयुष्य कसं काय ठरवतोय...

पेपर अवघड गेला म्हणून मनातल्या मनात रडवतोय. आई-वडिलांचा हिरा शंभर मार्कच्या पेपराने कसा काय इतका खचतोय. आजही परिस्थिती पाहता मनाला एक प्रश्न खूप सतावतोय. पस्तीस मार्क पडलेला विद्यार्थी सुध्दा आज न्यायाधीश होऊ शकतोय. मला एक प्रश्न विचारायच आहे मित्रांनो शंभर मार्क चा पेपर तुमचं आयुष्य कसं काय ठरवतोय....

मित्रांनो स्वतःला एकच सांगायचं पेपरमध्ये मार्क कमी पडल्याने खचून जाण्यापेक्षा पेटून उठायचं. दहावीला पस्तीस पडले तर बारावीला साठ पाडण्याची जिद्द ठेवायचं. आत्महत्या करण्यापेक्षा यशाला गवसणी घालण्यासाठी पुन्हा एकदा नव्याने सुरुवात करायचं....

निशांत निंगोजी कलगोंड

११ वी सायन्स

माझे जीवन गाणे

आईच्या पोटी जन्म घेऊन आले या जगात,
कधी क्षणभर दुःखात नाही, वाढले कायम आनंदात....
पहिला दिवस शाळेचा गेला फक्त रडण्यात,
शाळा चांगली शिकले तर आयुष्य जाईल आनंदात.
आणखी एक आवड होती ती म्हणजे कवितेची,
तिलाच मानलं मी माझी पहिली प्रीति...
इतक्यातच कुठं दहावीचं वर्ष आलं,
महत्वाचे म्हणता-म्हणता हे वर्षही निघून गेलं...
एक गोष्ट सांगायची तर राहूनच गेली,
वडिलांची मेहनत कायम मनात राहिली...
जगाची रीत शिकवली वडिलांनी,
लहानपणापासूनचं आयुष्य केलं सुंदर फुलांनी...
त्यानंतर सुरु झाला कॉलेजचा प्रवास,
मित्रांबरोबर कट्टा टाकून दिवस जाई सुखात...
शिकून झाली मोठी नोकरी ही लाभली छान,
काहीच दिवसात मिळते जीवनसाथीची साथ...
पण या प्रवासात लक्षात ठेवा आई-वडिलांचा मान,
अडकून जातो संसारात खाऊन मात...
आता कळतं आई-वडिलांच्या डोक्यावर किती असते ओझे,
मग कळत लहानपणी चुकलंच होतं माझं...
असं करत हळूहळू आले शेवटच्या टप्प्यात,
आयुष्यभर अडकले फक्त एका डबक्यात...
आयुष्यभर कुठल्या तरी गोष्टीचा होता ध्यास,
आता सगळं संपलं. मोजत होते शेवटचा श्वास...
जन्मापासून-मरेपर्यंत सुंदर होते ते दृश्य,
हेच तर असतं, एक आयुष्य....

अक्षता संदीप सुतार

१२ वी कॉमर्स

माझा दाढू

खूपच नशिबवान आहे मी,
मला तुझ्यासारखा भाऊ मिळाला...
भेटला होतास मित्र म्हणून,
पण आज तू माझा जीव झाला...
कसं सांगू आता भावा तुला,
माझ्या मनातील भावना...
न सांगताही समजून,
घेतोस माझ्या संकटांना...
काळजी तूही करतोस,
आणि मीही करते...
तू दाखवून देत नाहीस,
मी मात्र दाखवून देते...
निघून गेलास एकटीला सोडून,
मी मात्र आठवणीत रमत बसते...
सगळे सोबत असूनही...
तुझी कमी जाणवत असते...
कधी भेट होईल तुझी अन्,
माझी माहित नाही मला...
मात्र तुझी साथ हवी,
आयुष्यभर मला...
रक्ताचं नातं नाही म्हणून काय झालं,
आपलं नातं जुळलंय मनाशी...
मजबूत आहे आपलं नातं...
रक्ताच्या नात्यापेक्षाही...
भाऊराया आपलं हे नातं,
असचं कायम राहू दे,
तू काळजी घे स्वतःची,
तुझ्या सोबती मी आहे...

अक्षता प्रतापसिंग रजपूत

बी.ए. (भाग ३)

रयतेचा राजा

१९ फेब्रुवारी १६३० रोजी शिवनेरीवर जन्म झाला ... सह्याद्रीच्या कुशीतून एक सिंह जन्मा आला.... मुघली सुलतानांना एका तलवारीच्या पात्यावर गार केला... असा रयतेचा राजा शिवबा माझ्या महाराष्ट्रात जन्मा आला....

३५० वर्षांपूर्वीचे पराक्रम ऐकून आज पण अंगावर शहरा येतो.... महाराष्ट्रात नव्हे तर पूर्ण जगात सह्याद्रीच्या कुशीतून रोज माझा राजा जन्माला येतो... आज सुध्दा माझ्या राजाचे नाव ऐकून अफझल खान कबरीत थरथर कापतो... असा रयतेचा राजा शिवबा माझ्या महाराष्ट्रात जन्मा आला याचं मी सर्वात मोठं भाग्यच समजतो...

मूठभर मावळे घेऊन लाखो मुघलांना पळता भुई सपाट करून सोडणारा... सदैव रयतेसाठी स्वतःला समर्पित करणारा.... मुघली सुलतानांच्या काळजात भगवा फडकवणारा....असा माझा राजा या महाराष्ट्रात जन्मा आला जो प्रत्येकाच्या हृदयात राहणारा.....

निशांत कलगोंडा

छ. शाहू महाराज यांच्या पुतळ्याचा अनावरण सोहळा

केंद्रीय सामाजिक न्यायमंत्री ना. रामदासजी आठवले यांचे
शुभ हस्ते छत्रपती शाहूंच्या पुतळ्याचे अनावरण

शिवराज विद्या संकुलात ना. रामदासजी आठवलेंचा सन्मान

पीएच. डी. पदवी संपादन केलेबद्दल हार्दिक हार्मिणंदन

डॉ. संतोष शहापूरकर
M.A. Ph.D., MBA

कॅप्टन डॉ. राहुल मगदूम
(B.Com, M. P. Ed. Ph.D. N.I.S.)
HOD & Director of Physical Education
Shivraj College, Gadhinglaj

महाविद्यालयातील भौतिक सुविधा

सेमिनार/कॉन्फरन्स हॉल

महाविद्यालय मुख्य इमारत प्रवेश/पोर्च

सुसज्ज कार्यालय

मध्यवर्ती पाणपोई (RO Water)

अत्याधुनिक कॉम्प्युटर लॅब

40.50 Kbdp सोलर प्लांट

विविध उपक्रम व अभिवादन

प्रजासत्ताक दिनानिमित्त उपस्थित मान्यवरांचे स्वागत करताना संस्थाध्यक्ष प्रा. किसनराव कुराडेसर, उपाध्यक्ष के.जी. पाटील साहेब आणि उपाध्यक्ष जे.वाय. बारदेसकर सर.

शिवराज विद्यालयात 'अॅन इंटरडीसीप्लनरी नेचर ऑफ सायन्स या विषयावर राष्ट्रीय कार्यशाळा संपन्न

क्रांतीवीर उमाजी नाईक जयंती

म. गांधी व लालबहादूर शास्त्री जयंती

विश्वरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती

डॉ. एस. आर. रंगनाथन जयंती

महात्मा जोतीराव फुले जयंती

शिवराज कॅम्पस बझार

कौतुक यशाचे

स्पर्धा परीक्षेत उत्तुंग यश मिळविलेबद्दल आमच्या विद्यार्थ्यांचा भव्य सत्कार

स्पर्धा परीक्षेत यशस्वी झालेबद्दल प्रेरणादायी रॅली प्रसंगी

महाविद्यालयाची मॅरिथॉनपटू सृष्टी रेडेकर हिचा सत्कार

महाविद्यालयाचा पैलवान रोहन रंडे याचा सत्कार

एचएससी २०२२ मधील गुणवंत विद्यार्थ्यांचा सत्कार

कौतुक यशाचे

करिअर महामेळाव्यात मार्गदर्शन करताना संस्था सचिव

स्पर्धा परीक्षेमध्ये यश मिळविल्याबद्दल माजी विद्यार्थी श्री. आरबोळे रोहीत याचा सत्कार

सुकन्या रणदीवे हिचा महाराष्ट्राचे नेतृत्व दिल्ली येथे राजपथ संचालनामध्ये केलेबद्दल सत्कार

आजी-माजी सैनिक संघटनाच्या वतीने सत्कार

आखिल भारतीय कुस्ती स्पर्धा सुवर्ण पदक विजेता रोहन रंडे

डिसेंबर २०२२ CA/ CS परीक्षेमध्ये यश संपादन केलेले विद्यार्थी व मार्गदर्शक शिक्षक

क्रीडा विभाग

कॅप्टन डॉ. राहुल मगदूम
शारिरीक शिक्षण संचालक

सुष्ठी रेडेकर
अॅथलेटिक अंतरराष्ट्रीय
सुवर्ण पदक विजेती

धनंजय जाधव
फेन्सिंग अंतरराष्ट्रीय खेळाडू

संदेश कुरळे
टेनीस अंतरराष्ट्रीय खेळाडू

प्रथमकुमार शिंदे
फेन्सिंग अंतरराष्ट्रीय खेळाडू

श्रुती चौगुले
कयाकींग राष्ट्रीय
पदक विजेती

विवेक मोरे
अॅथलेटिक राष्ट्रीय
पदक विजेता

शुभम सिदनाळे
कुस्ती राष्ट्रीय
पदक विजेता

रोहन रंडे
कुस्ती राष्ट्रीय
पदक विजेता

आरती जाधव
कयाकींग राष्ट्रीय
पदक विजेती

रोहिणी पाटील
अॅथलेटिक राष्ट्रीय
कास्य पदक विजेती

अदित्य अनगळ
फेन्सिंग राष्ट्रीय पदक विजेता

अमृता तराळ
फेन्सिंग राष्ट्रीय पदक विजेती

क्रीडा विभाग

ओंकार पन्हाळकर
क्रॉसकंट्री राष्ट्रीय पदक
विजेता

गौरव चव्हाण
स्विमींग राष्ट्रीय पदक
विजेता

महादेव चौगुले
अॅथलेटिक राष्ट्रीय पदक
विजेता

महेश मांगले
अॅथलेटिक राष्ट्रीय स्पर्धेत
सहभाग

अनुजा घबाले
फेन्सिंग राष्ट्रीय स्पर्धेत
सहभाग

सानिका कदम
फेन्सिंग राष्ट्रीय स्पर्धेत
सहभाग

विपुल येडेकर
फेन्सिंग राष्ट्रीय स्पर्धेत
सहभाग

अथर्व करनाळे
फेन्सिंग राष्ट्रीय स्पर्धेत
सहभाग

अक्षता भाईगडे
योगा राष्ट्रीय स्पर्धेत
सहभाग

वैष्णवी हाजिरे
योगा राष्ट्रीय स्पर्धेत
सहभाग

प्रथमेश दरेकर
सायकलींग राष्ट्रीय
स्पर्धेत सहभाग

अवधुत पाटील
ज्युदो राष्ट्रीय स्पर्धेत
सहभाग

ओंकार पाडळकर
शरीर सौष्टव राष्ट्रीय
स्पर्धेत सहभाग

युवराज खोत
शरीर सौष्टव राष्ट्रीय
स्पर्धेत सहभाग

क्रीडा विभाग

शिवाजी विद्यापीठ विभागीय उपविजेता मुलींचा संघ

शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय अॅथलॅटिक चॅम्पीयनशिप पटकवणारा संघ

शिवाजी विद्यापीठ विभागीय अॅथलॅटिक चॅम्पीयनशिप पटकवणारा संघ

शिवाजी विद्यापीठ अंतरविभागीय क्रॉसक्री उपविजेते पद पटकवणारा मुलांचा संघ

शिवाजी विद्यापीठ अंतरविभागीय क्रॉसक्री स्पर्धेत चॅम्पीयनशिप पटकवणारा मुलींचा संघ

शिवाजी विद्यापीठ अंतरविभागीय फेन्सींग स्पर्धेत चॅम्पीयनशिप पटकविलेला संघ

शिवाजी विद्यापीठ विभागीय कुर्स्ती उपविजेते पद पटकवणारा मुलांचा संघ

शिवाजी विद्यापीठ अंतरविभागीय योगा स्पर्धेत सेकंड रनरअप ट्रॉफी पटकवणारा मुलींचा संघ

हिंदी विभाग

जो बोलेगा सच अफवाहों से घेर दिया जाएगा उसे
जो होगा सबसे कमजोर और वध्य
उसे बना दिया जाएगा संदिग्ध और डरावना
जो चाहेगा स्वतंत्रता दिया जाएगा उसे आजीवन कारावास!
एक दिन लगेगा हर किसी को
नहीं है कोई अपना, कहीं आसपास!!

- उदय प्रकाश

अनुक्रमणिका

गद्य विभाग

हिंदी के सर्वश्रेष्ठ कवि : तुलसीदास	अक्षता रजपूत/बी. ए. ३
पुस्तकालय की आत्मकथा	रेवती पोवार/ बी. ए. १
स्त्री जीवन	रविना करमी /बी. ए. १
हाँ मैं एक लडकी हूँ।	रेवती पोवार/ बी. ए. १
स्वामी विवेकानंद और युवा	सोनाली डंगी/एम. ए. १
पर्यावरण	प्रांजल पाटील/बी. ए. ३

पद्य विभाग

आज की इन्सानियत	कु. प्रिती पवार / बी.कॉम. १
वो हु में	रविना करमी / बी. ए. १
जिंदगी	साक्षी गोडसे / बी. ए. १
तलाश न कर...	साक्षी किरण पाटील / ११ वी आर्ट्स
वक्त	निशांत निंगोजी कलगोंडा / ११ वी सायन्स
धीरे-धीरे मरना	अक्षता रजपूत / बी. ए. ३
जिंदगी	अक्षता रजपूत / बी. ए. ३
शायरी	कस्तुरी भिमाप्पा कांबळे / बी. ए ३
मेरा घर	कस्तुरी भिमाप्पा कांबळे / बी. ए ३
मेरे भाई मेरे पहचान	अक्षता रजपूत / बी. ए. ३
दोस्ती	अक्षता रजपूत / बी. ए. ३
फौजी	अक्षता रजपूत / बी. ए. ३
माँ	सानिका पोवार / बी. ए. १
आजादी	कस्तुरी कांबळे / बी. ए. ३
कुछ नया	अक्षता रजपूत / बी. ए. ३
आझादी	प्रांजल पाटील / बी. ए. ३

हिंदी के सर्वश्रेष्ठ कवि :तुलसीदास

अक्षता प्रतापसिंह रजपूत | बी. ए. (भाग ३)

भारत वर्ष में समय-समय पर धर्म विज्ञान एवं साहित्य आदि क्षेत्र में महान विद्वानों और साहित्यकारों ने जन्म लिया है। ये भारतीय इतिहास का गौरव रहे हैं और इन पर भारत सदैव गौरवान्वित रहेगा। जायसी, सूर, तुलसी, भारतेन्दु हरिश्चंद्र, दिनकर, मैथिलीशरण गुप्त, महान उपन्यासकार प्रेमचंद आदि देश के महान कवियों एवं साहित्यकारों में गिने जाते हैं। इनमें कविवर तुलसीदास भगवान श्रीराम के शील, सौंदर्य व भक्ति का जो समन्वित तथा सगुण रूप तुलसीदासने प्रस्तुत किया है वह अद्वितीय है। युग-युगांतर तक उनकी यह काव्यमयी वाणी भारतभूमि पर अमृत वर्षा करती रहेगी और लोगों के धार्मिक एवं सामाजिक जीवन में नई जागृति व स्फूर्ति का संचार करती रहेगी।

तुलसीदासजी भक्तिकाल की राम-भक्ति शाखा के प्रमुख कवि हैं। इनका जन्म १५३२ ई में उत्तर प्रदेश के एटा जिले के सोरो ग्राम में हुआ था। इनकी माता का नाम हुलसी तथा पिता का नाम आत्माराम दुबे था। इनका लालन-पालन एक दासी के द्वारा हुआ क्योंकि अयुक्तमूल नक्षत्र में पैदा होने के कारण बचपन से ही उनके माता-पिता ने तुलसी का परित्याग कर दिया था। बचपन में मुख से राम निकलने के कारण इनका नाम “रामबोला” रखा गया था।

१५ वर्ष तक वेदांत का अध्ययन करने के उपरांत उनका विवाह रत्नावली नामक रूपवती कन्या से हुआ। पत्नी प्रेम से मोहित तुलसी को एक पल का विरह अखरता था। कालांतर में पत्नी के कठोर वचनों से ही उनमें वैराग्य उत्पन्न हुआ। इसके बाद ही उन्हें “राम” में आसक्ति हुई और फिर शेष जीवन काशी, अयोध्या और चित्रकूट में व्यतीत हुआ। भारत के महान ग्रंथों में तुलसीदास

का 'श्रीरामचरित्रमानस' यह ग्रंथ अद्भुत रहा है। सन १६२३ ई में "राम" की अनन्य भक्ति में लीन तुलसी अमरत्व को प्राप्त हो गए। इनकी मृत्यु के संदर्भ में निम्नलिखित दोहा प्रसिद्ध है।

“संवत सोलह सौ असी, असी गंग के तीर।

श्रावण शुक्ल सप्तमी, तुलसी तज्यो शरीर ॥”

काव्य की दृष्टि से तुलसीदास जी के काव्य में भाव एवं कला दोनों ही पक्ष अत्यंत उच्च कोटि के हैं। अन्य रसों के साथ ही साथ भक्तिरस को जो अद्भुत धारा तुलसी के काव्य में देखने को मिलती है वह अद्वितीय है। इसके अतिरिक्त इनके काव्य में वस्तु-विन्यास, दार्शनिकता, नारी भावना, प्रकृति-चित्रण, लोक-मर्यादा, बौद्धिकता आदि का बड़ा ही सुंदर समन्वय देखने को मिलता है। अपने आराध्य की महानता को शीखर पर देखा है तथा स्वयं को अति दीन-हीन और अति तुच्छ भक्त माना है।

“राम सौ बडो है कौन, मोसौ कौन छोटो।”

तुलसी के काव्य में अद्भुत लालित्य व माधुर्य देखने को मिलता है। तुलसीदास जी की रचनाओं में अवधी तथा ब्रजभाषा का बाहुल्य देखने को मिलता है। गोस्वामी तुलसीदास हिंदी साहित्य जगत के उन जगमगाते नक्षत्रों में से एक हैं। जिनके साहित्य ज्ञान का प्रकाश युग-युगांतर तक जनमानस को अंधकार (पाप) से मुक्ति दिलाता रहेगा। उनके साहित्य के महत्व का मूल्यांकन करते हुए किसी कवि ने लिखा है।

“सूर सूर तुलसी ससि उडुगन केशवदास।

अब के कवि खट्टरोत सम जहँ तहँ करत प्रकास॥”

तुलसीदास मूलतः भक्तियुग की सगुण धारा के कवि थे परंतु उनके काव्य में निर्गुण-सगुण दोनों का ही समन्वय देखने को मिलता है। इनके साथ ही साथ ज्ञान और भक्ति, भाव-भाषा और शैली, छंद-अलंकार आदि का उनके काव्य में महान समन्वय उन्हें लोकनायक के पद पर विराजमान करता है। कवि हरिऔध जी ने सत्य ही लिखा है।

“कविता करके तुलसी न लसे

कविता लसी पा तुलसी को कला।”

सचमुच तुलसीदास अपनी भक्ति के अतिरिक्त अपने ज्ञान, अपनी दक्षता के मामले में भी अद्वितीय कहे जा सकते हैं। आज तक हिंदी साहित्य जगत में उनकी जोड़ का दुसरा कवि नहीं हुआ जो पुरे हिंदुस्थान में इतना प्रभाव अपने साहित्य के माध्यम से छोड़ पाया था।

□□□

आज की इंसानियत

बेटियों के जन्म पर मुस्कान के पीछे आज भी आंसू होते हैं, कहते हैं देवी आई है, देवी आई है, पर उस देवी के पालन में ही क्यों रोते हैं। लडकियों को गंदी नजर से देखना गंदा होना चाहिए, बहन, माँ, बेटा औरत के अलावा नजरों से देखने वाला शरुस ए खुदा अंधा होना चाहिए, रेप लगता है बढ गया, व्यापार की तरह यह सजा-ए-मौत भी का धंधा होना चाहिए। जात, बिरादरी, धर्म मजहब में खुद को बांटना बंद करो, सियासत के चक्कर में एक दूसरे के गले काटना बंद करो हिंदू-मुस्लिम कर रहा हर इंसान यहा बनाकर तुमको खुद ही डर रहा भगवान वहा। यह कैसी खुदाई यह कैसी इंसानियत है, तेरी भोली सूरत के पीछे छुपी यह कैसी हैवानियत है तेरी।

कु. प्रिती पवार

बी. कॉम. (१)

पुस्तकालय की आत्मकथा

रेवती पोवार | बी. ए. (भाग १)

मैं ज्ञान का भंडार हूँ। जो भी मेरे शरण आता है, उसे मैं ज्ञानी बना देता हूँ। विज्ञान, भूगोल, हिंदी, अंग्रेजी, गणित, कहानियाँ और चित्रों इत्यादी पुस्तकों का संग्रह हूँ। मैं शांति और अनुशासन प्रिय स्थान हूँ। प्रत्येक राष्ट्र की सांस्कृतिक और ज्ञान-विज्ञान के विकास के लिए मेरी बहुत आवश्यकता है। रीढ़ की हड्डी की तरह मैं ने शिक्षा व्यवस्था में महत्वपूर्ण काम किया है। तथापि वर्तमान में इंटरनेट व्यवस्था और मोबाइल के वजह से ज्यादा तर लोग किताबों को मोबाइल और कंप्यूटर पर पढ़ना पसंद करते हैं। किंतु मेरा महत्व कम नहीं हुआ है।

मैं एक प्रसिद्ध शिवराज महाविद्यालय में स्थित हूँ। पहली ही मंजिल पर एक बड़े से कक्ष में पुस्तकों की अलमारियों सहित मैं खुले मन से छात्रों का स्वागत करता हूँ। आज प्रत्येक वर्ग का छात्र हर प्रकार की पुस्तक पढ़ पा रहा है तो यह सिर्फ मेरे ही कारण संभव हो पाया है। मैं सभी को विभिन्न प्रकार के पुस्तक पढ़ने की संधि देता हूँ। आज शिक्षा अधिक कठीण होने के कारण शिक्षा प्राप्त करना अधिक महंगा हो गया है। जिससे महंगी किताबें खरीदना विद्यार्थी को पाना संभव नहीं हो पाता।

पुस्तकालय में जाकर छात्र अपनी पसंद के अनुसार पुस्तकें

लेकर पढ़ते हैं। उससे विद्यार्थियों को अच्छा ज्ञान मिलता है। मेरे पुस्तकालय में माहौल शांत रहता है। मेरे पुस्तकालय में बैठकर पढ़ने की सुविधा है। मैं विद्यार्थियों का ज्ञान बढ़ाता हूँ और अध्ययन में भी सहायता करता हूँ। जब तक मेरे पास किताबें आते रहेंगे मेरा स्थान बड़ा होगा। अब सब मुमकीन नहीं है इस दुनिया में मोबाईल जो आया है। पहले आदमी अपना समय निकाल कर मेरे लिए मेरे पास आते थे। तब लोग ताश, शतरंज खेलने, गपशप और मोबाईल पर न रहकर बहुत सारी अच्छी किताबें पढ़ने के लिए मेरे पास आते थे। अब तो मोबाईल आने के बाद मेरी तरफ कोई देखता ही नहीं। आज लगता है की मोबाईल के बिना सब सुना सुना लगता है। लेकिन सब गलत है। पुस्तकों के बिना सब दुनिया और जीवन अधुरा है।

बस समय के साथ मेरे अस्तित्व समाप्त हो रहा है। मेरे पास लोग कम आ रहे हैं। समय का कालचक्र घुम गया है। मेरे पास जो लोग आते थे वे अब मोबाईल, टी.व्ही. के पास जाने लगे हैं। मैं इन्सान के के बिच से एक घडी के काँटो की तरह बढ़ रही हूँ। जैसे पिछे नहीं आते। उसी तरह मेरा भी ऐसा हाल है। मुझे लोक भुलने लगे हैं। मेरे पास न आकार मोबाईल के पास जाने लगे हैं। जब इन्सान मेरे पास आता था तब मेरे पास जो किताबे होती थी। बहुत अच्छी रहती थी लेकिन जब से इन्सान का मेरे पास आना और मुझसे मिलना कम हुआ है। मेरी किताबे को दीमक और कीड़ों-मकोडीयों का भोजन होते देखे रहा हूँ। मेरे भंडार के पास से गुजरते हैं लेकिन मुझे अनदेखा करके निकल जाते हैं। जैसे मैं एक पराया हूँ मुझे बहुत बुरा लगता है। जो भी लोग आते हैं। किताबे पड़ते थे। उनको भी मुझसे दूर लेकर जा रहा है मोबाईल।

पहले के जमाने में जो मेरे पास ज्ञान था अब मोबाईल पर सब ज्ञान मिलता है। लोक बहुत नासमज है। उनसे बहुत

बडी गलती हो रही है। जो पुस्तको से ज्ञान मिलता है वह कही भी नहीं मिलता है। और मेरे भंडार में जो भी आता है। कुछ ना कुछ सिककर और ज्ञान पाकर जाता है। पहले मेरे पास पढ़ने के लिए जगह कम पडती थी अब उस जगह पर कम लोग आकर बैठते हैं। जब में बहुत ही कम लोगों को देखता हूँ मुझे बहुत ही बुरा महसूस होता है। बहुत निराश हो जाता हूँ। कुछ साल पहले घर घर में मुझे अच्छे शान से रखा जाता था। मेरी पुजा की जाती थी। अब मेरी पुजा करनी तो छोडो मेरे तरफ देखते भी नहीं है। आज कल के सभी लोग मुझे छोडकर मोबाईल को अपना रहे हैं। लोग कहते हैं की पुस्तकालय में जाना नहीं पडता हैं सब पुस्तके अपने अपने मोबाईल पर ही है।

पर मेरी एक ही इच्छा है की किताबों का अच्छा ज्ञान प्राप्त करे और मोबाईल का कम इस्तमाल करे। मेरे पास लोग आए मेरा भंडार और बड़ा हो जाए और किसी भी तरह मेरे भंडार की किताबे बढ़ती जाये और मेरा ग्रंथ भंडार ऐसेही बढ़ाता जाये। विद्यार्थी मोबाईल को छोडकर मेरे पास आए और किताबो को आपनाकर मोबाईल से दूर ही रहे। मेरा भंडार किताबाना ही बढ़ा लो लेकिन मुझे कुछ भी नहीं मिलता मुझे तो बहुत ही दुःख होता है। इस लिए मैं कहता हूँ।

“मैं ज्ञान का भंडार हूँ।

देवो का संसार हूँ।

हर किसी के काम आता हूँ।

ज्ञानियों का ज्ञान दाता हूँ।

बच्चों को ज्ञान देता हूँ और मनोरंजन करता हूँ।

ना कोई भेदभाव इस में नहीं करता।

सब का ज्ञान मेरे पास है मुझे बस

पुस्तकालय कहते हैं।”

□ □ □

स्त्री जीवन

रवीना करमी | बी. ए. (भाग १)

हमारे समाज में महिला अपने जन्म से लेकर मृत्यु तक एक अहम किरदार निभाती है। अपनी सभी भूमिकाओं में निपुणता दर्शने के बावजूद आज के आधुनिक युग में महिला पुरुष से पीछे खड़ी दिखाई देती है। पुरुष प्रधान समाज में महिला की जिंदगी पुरुष की जिंदगी के मुकाबले काफी जटिल हो गयी है। महिला को अपनी जिंदगी का ख्याल तो रखना ही पड़ता है। साथ में पुरे परिवार का ध्यान भी रखना है। आज अगर महिलाओं की स्थिति की तुलना सैकड़ों साल पहले के हालात से की जाए तो यही दिखता है।

महिलायें पहले से कही ज्यादा तेज गति से अपने सपने पुरे कर रही है। पर वास्तविक परिपेक्ष में देखा जाए तो महिलाओं का विकास सभी दिशाओं में नहीं दिखता खासकर ग्रामीण इलाकों में। अपने पैरों पर खड़े होने के बाद भी महिलाओं को समाज की बड़ियाँ तोड़ने में अभी भी काफी लंबा सफर तय करना है। आज भी समाज की भेदभाव की नजरों से बचना महिलाओं के लिए नामुमकिन सा दिखता है। ऐसा लगता है की पुरुष और महिला के बीच की इस खाई को भरने के लिए काफी वक्त और लग सकता है।

कई अवसरों पर देखा गया है की महिलाओं के साथ निम्न दर्जे का बर्ताव किया जाता है। उन्हें अपने दफ्तरों में भी बड़ी जिम्मेदारी देने से मना कर दिया जाता है। कई औरतें अपने साथ होते इस सुलुक को ही अपनी किस्मत मान लेती है और जो उनके साथ ही अपना जीवनयापन कर लेती है। पर सबके साथ ऐसा नहीं है। समाज में महिलाओं के कई ऐसे उदाहरण भी है जो छोटी उम्र की लडकियों के लिए प्रेरणा है। इनमें ऐसी भी लडकियों है जिनका खुद का परिवार ही उनका साथ देने का तैयार नहीं था पर उन्होंने अपने समाज की विचारधारा को बदल कर रख दिया।

ग्रामीण क्षेत्रों में महिला पिछडेपन का एकमात्र कारण सही शिक्षा प्रबंध का न होना है। गाव में पुरुष अपनी जिंदगी का एकमात्र लक्ष्य यही मानता है की उसे सिर्फ दो वक्त की रोटी का जुगाड करना है। ऐसे माहौल में पुरुषों से महिला सशक्तिकरण की उम्मीद करना बेकार है। महिलाओं को जरूरत है की वे अपनी क्षमता को पहचानें और प्रयास करे की अपने परिवार के साथ साथ देश और समाज के विकास के प्रति भी अपनी भूमिका को निभा सके। सरकार को ज्यादा से ज्यादा योजना महिलाओं के विकास लिए चलानी चाहिए। ये बदलाव तभी संभव है जब सारा समाज एक साथ खडा होकर सकारात्मक रूख से काम करे।

महिलायें समाज के विकास एवं तरक्की में महत्वपूर्ण भूमि का निभाती है। उनके बिना विकसित तथा समृद्ध समाज की कल्पना भी नहीं की जा सकती। ब्रिघम यंग के द्वारा एक प्रसिद्ध कहावत है की, 'अगर आप एक आदमी को शिक्षित कर रहे है तो आप सिर्फ एक आदमी को शिक्षित कर रहे है पर अगर आप एक महिला को शिक्षित कर रहे है तो आप आनेवाली पुरी पीढी को शिक्षित कर रहे है। समाज के विकास के लिए यह बेहद जरूरी है की लडकियों को शिक्षा में किसी तरह की कमी न आने दे क्योंकि उन्हे ही आनेवाले समय में लडकों के साथ समाज को एक नई दिशा देनी है। ब्रिघम्म यंग की बात को अगर सच माना जाए तो उस हिसाब से अगर कोई

आदमी शिक्षित होगा तो वह सिर्फ अपना विकास कर पायेगा पर वही अगर कोई महिला सही शिक्षा हासिल करती हैं तो वह अपने साथ साथ पुरे समाज को बदलने की ताकत रखती है।

महिलाओं के बिना मनुष्य जीवन की कल्पना भी नहीं की जा सकती। इसे पागलपन ही कहा जाएगा की उनकी प्रतिक्षा को सिर्फ इसी तर्क पर नजर अंदाज कर दिया जाए कि वे मर्द से कम ताकतवर तथा कम गुणवान है। भारत की लगभग आदी जनसंख्या का प्रतिनिधित्व महिलाएं करती है। अगर उनकी क्षमता पर ध्यान नहीं दिया गया तो इसका साफ मतलब है देश की आधी जनसंख्या अशिक्षित रह जाएगी और अगर महिलाएं पढी लिखी होगी तो वह देश प्रगति कर पाएगा। इसे यह बात समझनी होगी की अगर एक महिला अनपढ होते हुए भी घर इतना अच्छा संभाल लेती है तो पढी लिखी महिला समाज और देश की कितनी अच्छी तरह से संभाल लेगी। अगर कोई महिला लडकी को जन्म देती तो उसे या तो मार दिया जाता था। या उसे घर के सदस्यों द्वारा पीटा जाता था। लडकी को जन्म देना पाप माना जाता था। उनसे सिर्फ यही अपेक्षा की जाती थी कि वे लडके को ही जन्म दे।

महिलाएं परिवार बनाती है, परिवार घर बनाता है, घर समाज बनाता है और समाज ही देश बनाता है। इसका सीधा सीधा अर्थ यही है की महिला का योगदान हर जगह है। महिला की क्षमता को नजर अंदाज करके। समाज की कल्पना करना व्यर्थ है। शिक्षा और महिला सशक्तिकरण के बिना परिवार समाज और देश का विकास नहीं हो सकता। महिला यह जानती है की उसे कब और किस तरह से मुसीबतों से निपटना है। जरूरत है तो बस उसके सपनों को आजादी देने की। अत्याचार करने वाली यह दुनिया क्या अत्याचार को रुकेगी?

महिलाओं पर होने वाले अत्याचार को

अब महिला ही रोकेगी...

“बेटी बढावो, बेटी पढावो...”

हाँ मैं एक लडकी हूँ।

रेवती रविकांत पोवार | बी. ए. (भाग १)

हाँ मैं एक नारी हूँ। हाँ मैं एक लडकी हूँ। हा मैं औरत हूँ। मेरा होना एक गर्व से कम नहीं है। और तो मेरा अस्तित्व ही मेरा घर है।

“कही सवाल जबाब करते है मैं लडकी होने पर कही सवाल जबाब करते हैं मैं औरत होने पर इस लिए कही सवाल जबाब मेरी तरफ से”

हा कही सवाल जबाब मेरी तरफ से समाज को आवाज नही सुनाई देती है इस मासुम सी बच्चों की अभी अभी आपने माँ के पेट से रो रो के और चिला-चिला के कह रही है। मुझे भी बाहर आना है। मुझे भी यह दुनिया देखनी है। मुझे भी

माता-पिता का नाम रोशन करना है। और मुझे भी नाना-नानी का प्यार पाना है और सभी से मिलना है। इस समाज को लडकी की पिडा दिखाई नही दे रही है। जो आपनी माँ से कह रही है। मुझे पढना है बडना है।

इस देश का नाम रोशन करना है। जो अपने आपको इस दिन को उजाले में भी सुरक्षित नहीं पाती है। प्राचीन काल से महिलाओं पर अन्याय और अत्याचार होते आ रहे है। जो सभी महिलाएं तब से लेकर आज तक सिर्फ सहती आ रही है। पुराने जमाने में सभी क्षेत्रों में सिर्फ पुरुषों का ही वर्चस्व था। इसलिए मेरी माँ मुझसे कहती है कि तु अंदर ही रह बाहर

मत निकलना बाहर की दुनिया तुझे जीने नहीं देगी। तुझे सब दुनिया नोच नोच के मार डालेगी तुझे तो मेरे कोक में ही मार डालना। इस दुनिया में ही नहीं आना चाहिए इस लिए तुझको इस दुनिया से बचाकर इस दुनिया में लेकर आयी हूँ। तुझे इन सभी को जवाब देना होगा। ये जवाब देकर क्या करूँ मैं? तो लडकी हूँ लडके तो जवाब देते नहीं फिरते है इस समाज को क्या इस समाज को लगता है की बेटे होंगे तो मेरा परिवार का नाम रोशन करेगा। लेकिन अब तो लडकी, लडको से अच्छा काम करती है। लडकी को कमजोर मत करना उसे आगे बडना सिकाना इसलिए मैं समाज को कहना चाहती हूँ की,

“बेटे तो भाग्य से होते है।

लेकिन बेटिया तो सौभाग्य से होती है।”

लडकीयाँ कभी लडको की बराबरी नहीं कर सकती। हम भौतिक रूप से एक दुसरे से अलग है। शरीर की बनावट से लेकर घर से बाहर जाने पर भी हम अलग है। हमे तो हर जगह पर ही परिक्षा देनी पडती है। लेकिन यह सब लडकी के भाग्य में क्यों लिखा होता है। जो भी करे लडकी क्यों करे, लडके क्यों ना करे लडकी को तो परिस्थिती सिखाकर जाती है। और लडके को समाज सिकाता है। और हम क्यों करे, लडकी और लडके की बराबरी क्यों हमारा अस्तित्व नहीं हैं। क्या हमारा मिलना या हमारा होना या ना होना ये भी लडके ही करेंगे। कुछ लडको के वजह से हमे हा डर लगता है की क्या वे बहुत ही बुरे है मैं पूरे लडको को बुरा नहीं बोलती लेकिन बुरे को बुरा ही बोलूगी। जो भी बुरा नहीं है उसे मैं बुरा क्यों कहूँ। क्योंकि इसमें मेरे भाई और पापा भी है... मैं जिसके साथ रहकर भी सुरक्षित महसूस करती हूँ मुझे बहुत ही अच्छा लगता है। जब भी मैं बाहर जाती हूँ। तब मैं डर डर से जाती हूँ। मुझे छेडेगा तो नहीं। रात में घर से निकालने से डर लगता है। अपने शौक के कपडे पहने से डर लगता है। सुनसान सडक पर चलने से डर लगता है। इसलिए मेरे पापा और भाई ही मेरा सबकुछ है। इस लिए हम सब कहते है की मेरे पापा...

“वो जमी मेरा वो ही आसमान है।

वो कदा मेरा वो ही भगवान है।”

सामाजिक नियम कुछ समज नहीं आते है। किसी लडके से बात करू तो मुझे समाज गलत नजरों से देखा करता है। समाज में तो अच्छे और बुरे लोग भी ही तो है हम तो अच्छे लोग होते है। हम तो अच्छे लोगो से बात करते है वो तो क्या एक लडका और लडकी कभी दोस्त नहीं हो सकती है। क्या समाज उसे भी गलत मानता है। एक लडका और लडकी भाई बहन हो सकते है, तो दोस्त क्यों नहीं बन सकते है। उसके अस्तित्व के लिए कब तक लडेगी। एक लडकी उसका भी कोई काम होगा इसलिए भगवान ने उसको एक माँ की, कोक से इस दुनिया में लाया होगा। इसानों का जन्म सबको नहीं मिलता है। लेकिन इस सब पाबन्दिया में क्यों है। कहा जाना कब आना किस से मिलना बाते करना और घर कब वापस आना है। यह हमारे घरवाले और समाज तय करता है।

हाँ हम शारीरिक बल से लडकों से थोडा कमजोर जरूर है। लेकिन हम कमजोर है या मजबूत ये समाज ही तय करता है। आप समाज में कैसे रहते हो यह आप ही लोक तय करते हो। और बडे होकर क्या बनना है। आप तय करते है। आप अपने बेटी को तो रोक देते हो की किसी लडके के बात मत करना। दोस्ती मत करना लेकिन आप कभी आपने बेटे से कहते हो, आपको तो अच्छा लगता है कि आपका बेटा जवान हो। हम लडकीयाँ कुछ भी करे तो गलत ओर लडके करे तो सही बचपन से लेकर मरने तक हमारा असित्व कही दिखाही नहीं देता है। लेकिन हमे तो माँ के घर में हमे नाम से पुकारा जाता है। लेकिन पति के घर हमे तो पति के नाम से पुकारा जाता है ऐसा हमारे ही नसिब में क्यों है। दुसरों को सही लगता है वही करना पडता है।

क्यो होता है इतना भेद भाव हमसे। हमे तो सब खिलोना समजते है उसे मारो या उसे फेको उसे दर्द नहीं होता है वैसे ही हम लडकी है हमे तो क्या भी करे हमे तो दर्द नहीं है। हम बच्चे को जन्म देते समय मौत के दरवाजे से आते है और तो और मौत का सामना करते है। लेकिन हमेशा बच्चे को उसके बाप के नाम से जाना जाता है। रेप और बलात्कार होने पर घर में छिपाया जाता है। हमेशा लडके तय करते है, कि उन्हे

अपनी जिंदगी किस के साथ गुजारनी है लेकिन माँ का घर कभी अपना नहीं होता । पति का घर पराई घर से आने की बात करती है । आखिर मेरा घर कहा है आखिर मैं किस की हूँ मेरा अपना घर कहा है। अखिर कब हमारी जिंदगी हमारे हाथ में होगी कबतक हमे लोग बताएंगे की हमे क्या करना है । आखिर हमे कब तक साबित करता पड़ेगा कि हम लडको से बेहतर है ।

हम लडकों से आगे जा सकते है । हम कुछ कर सकते है। क्या झांसी की रानी, ये बताने के लिए कम है या कल्पना चावला ये बताने के लिए कम है कबतक हमारा कंपेयर आप लोग लडकी से करोगे । हमारी अपनी जिंदगी इतकी गंदी है

। लेकिन हम सब हमारे लिए लडते है । हम हमेशा हमारी पहचान बनाते है । लेकिन आज यह दुनिया बहोत नहीं लेकिन थोडी बहोत बदल चुकी है। और हमारी लडकी होने पर थोडा गर्व है में कहती हूँ समाज बदल चूका है। लेकिन किताना एक दाने जितना बदल चूका है। मैं अन्त में इतना ही कहूँगी।

“बेटी है कुदरत का उपहार मत करो उसका तिरस्कार बेटी है कुदरत का उपहार उसे है जाने का अधिकार समाज चाहे मुझे प्यार ना देता, चाहे मुझे जीने नहीं देगा ।

कर सको तो इतना करना माँ के पेट में ही मार देना।।”

□□□

वो हूँ मैं....

गुजार दिए होंगे तुमने, कई दिन, महिने, साल...
जो काट ना सकोगे वो एक रात हूँ मैं।
की होगी गुफ्तगु, तुमने कई दफा कई लोंगो से,
दिल पर जो लगोगी वो एक बात हूँ मैं ।
भीड में जब तन्हा, खुदको तुम पाओगे ।
अपनेआप का एहसास जो करा दे,
वो एक साथ हूँ मैं ।
बिताये होंगे तुमने कई हसीन पल सबके साथ में,
जो भुला नहीं पाओगे, वो एक याद हूँ मैं ।

कु. रविना करमी

बी. ए. (भाग १)

जिन्दगी

छोटी सी है जिन्दगी
हर बात में खुश रहो....
जो चेहरा पास न हो,
उसकी आवाज में खुश रहो....
कोई रूठा हो आपसे,
उसे अंदाज में खुश रहो...
जो लौट के नहीं आने वाले,
उनके याद में खुश रहो....

कु. साक्षी श. गोडसे

बी. ए. (१)

स्वामी विवेकानंद और युवा

सोनाली परशराम डंगी | एम. ए. (भाग १)

स्वामी विवेकानंद एक प्रतिभाशाली शक्ति के रूप में जाने जाते हैं, जो न केवल उपदेश देकर बल्कि अपने स्वयं के परिश्रम से शब्द से सही अर्थों में चुनौतियों का सामना करने में सक्षम है। काम के लिए समय दयालूता है। क्योंकि यह सफलता की कुंजी है। विचार का समय दया है। क्योंकि यह शक्ति का स्रोत है। खेलने का समय दया, क्योंकि यह युवाओं का रहस्य है। दयालुता पढ़ने का समय क्योंकि यह ज्ञान की नींव है। और समय अपने लिए एक दया है, क्योंकि अगर हम हैं, तो एक दुनिया है, और सबसे महत्वपूर्ण बात यह है की समय दुसरे पर दया करता है, क्योंकि अगर वे नहीं है, तो हमारे होने का कोई मतलब नहीं है यह स्वामी विवेकानंद के विचार है। और सफलता का मार्ग खोजने के लिए उपयोगी है। यदि आप अपने जीवन में एक लक्ष्य प्राप्त करना चाहते हैं, तो आपको इसे बचपन से ही प्राप्त करना होगा। उठो, जागो और तब तक मत रूको जब तक आप अपने लक्ष्य तक नहीं पहुंच जाते। स्वामी विवेकानंद एक योद्धा तपस्वी और युवा पिढी के लिए प्रेरणा के अबोध स्रोत है। जिन्होंने न केवल भारत के युवाओं को बल्कि दुनिया के लिए मिसाल कायम की सभी देश भारत को बडी नजर से देखते है। क्योंकि भारत अवसरो का देश है। आज इस देश कई अवसर है। दुनिया भारत की ओर देख रही है। क्योंकि आज हमारा देश सबसे युवा देश है। आज हमारे देश में लाखो युवा है। और जहा यौवन है, वहा कुछ अवधारणार है, कोई सीमा नहीं, कोई प्रतिबंध नहीं। युवा पिढी उत्साही लोगों की एक नई पिढी है जो आधुनिकता के साथ नए विचारो और कुशल नेतृत्व को जोडती है और समाज के सामने अपना मामला पेश करती है। आज का युवा राज्य और देश की दिशा का निर्धारक है। आज का युवा कुछ अलग सोचता है। उनकी मानसिकता वैश्विक है। लेकिन आंख बंद कर किसी का अनुसरण न करे। आज का युवा होशियार है। और यह होना चाहिए। पुर्ण चतुराई और चमक के बीच का आंतर पता होना चाहिए। आज फोटोजेनिक केवल एक चीज नहीं है जिसे पसंद किया जाता है इसे

चित्रित किया जाता है और यही वास्तविकता है। व्यक्तित्व के विकास के लिए न केवल करियर, पैसा, आरामदायक जीवन महत्वपूर्ण है बल्कि आसपास हो रही चिजों के बारे में सोचना और अपनी भूमिका भी महत्वपूर्ण है। लेकिन यही हम देखते हैं जब युवा इसकी उपेक्षा करते हैं। अगर एसाही चलता रहा तो यह एक स्मार्ट देश कैसे बन सकता है। वह एक आदर्श गुरु है। आज के युवा को स्मार्ट बनाने के लिए स्वामी विवेकानंद के विचारों की जरूरत है। हां! अब हमसे कोई भी विवेकानंद नहीं बन सकता, लेकिन हम हमेशा उनकी दिशा में चल सकते हैं। आज के युवा अपने शैक्षणिक वर्षों के समय दौरान अपना किमती समय फालतू की चीजों पर खर्च करते दिख रहे हैं क्योंकि यह समय हमारे व्यक्तित्व को आकार देने का है। लेकिन आज के युवा इस समय को गाली दे रहे हैं। टीवी, मोबाईल, इंटरनेट मनोरंजन के साधन हैं। लेकिन आज का युवा डाइट पर चला गया है। आज के युवाओं को पता होना चाहिए कि इस माध्यम से क्या लेना चाहिए और क्या नहीं। युवा पिढी देश, समाज और परिवार की रीढ़ होती है। आज का युवा बहुमुखी विकास तभी कर सकता है। जब उसके हाथ में काम हो। आज का युवा कल के उज्ज्वल भविष्य का मुर्तिकार है। हम अपना अगले भविष्य को चित्रित करने जा रहे हैं। हमारी संस्कृति आज की प्रकृति की पूजा करती है। और आज के युवा गुटखा की पूजा करते हैं, तंबाखू उनका देवता है। और उनका सेवक आज के युवाओं की पूजा है। आज का युवा अच्छी चीजों का पिछा नहीं कर रहा है। ऐसा स्वार्थी मतलबी यौवन भारत में होता है। यह दुनिया मेरा घर है संस्कृति का संदेश कहा है, इसलिए आज के युवाओं को जागना चाहिए। स्वामी विवेकानंद ने हमें बार बार उन विचारों की याद दिलाई जो युवाओं को जिने के लिए प्रेरित करते हैं। इसलिए आज के युवाओं को स्वामी विवेकानंद के विचारों को आत्मसात करना चाहिए। आज का युवा निश्चित रूप से उत्साही है। लेकिन यह भी बहुत कुछ लगता है, आज का युवा सांसारिक कार्यों के लिए अच्छा क्या नहीं दिखता? पता लगाएगा?...बेकार युवक को अपने लिए

समझना चाहिए। स्वामी विवेकानंद के लिए युवाओं का क्या मतलब होना चाहिए? वे कहते हैं कि मैं चाहता हूँ कि मजबूत दिमागवाले, विचारोत्तेजक, संस्कार अध्यक्ष हो जिनका समाज के प्रति प्रेम, जो मजबूत हो मेरे देश, मेरे समाज और मेरी भारत माता के लिए परिपूर्ण हो। ऐसा करने से वे फिर एक बार विश्व के सबसे उंचे शिखर पर विराजमान होंगे और जिस दिन ऐसे देशभक्त युवक इस भारत से मिलेंगे उस दिन मैं उस उंचे शिखर पर भारत माता का मिलन अवश्य होगा। जब राष्ट्र सेवा की बात आती है तो प्रत्येक कार्य अनजाने में व्यापक रूप धारण कर लेता है। युवाओं कड़ी मेहनत करने की जरूरत है। इसलिए शौर करनेवाले बहुत से लोग कहते हैं, हे युवा लोगो, राष्ट्र को देखा, स्वस्थ जीवन पाने के लिए आपको मदद की तलाश करनी होगी उठना ! जागना! और तब तक मत रुको लक्ष तक पहुँच जाता है। हम एक गौरवशाली भारत बनाना चाहते हैं। इसके लिए निःस्वार्थ नेताओं के आदेशों का पालन करना हमारा कर्तव्य है। एक समग्र शिक्षक एक माध्यम है। पुरे समाज की बुनियाद अब ढह रही है। इसका एक महत्वपूर्ण उपाय विवेकानंद ने हमें बताया है। उनमें से एक परविद्या और अपराविद्या का संयोग जन है। हमें विज्ञान, गणित भाषे के अलावा चारित्र निर्माण विषय पर भी ध्यान देना होगा। दुर्भाग्य से हम इस विषय को पाठ्यपुस्तकों के माध्यम से कक्षा में छात्रों तक पहुँचाने का काम करते हैं। इसकी शुरुवात बड़ों और परिवार के उनके कार्यों से होनी चाहिए और फिर इसकी शुरुवात शिक्षकों के उत्साह और व्यवहार से करना चाहिए। अगर आज का युवा सही अर्थों में हुआ तो यह बात है। हम वास्तव में समृद्ध प्राचीन संस्कृति और गौरवशाली इतिहास के लिए भाग्यशाली हैं। एक उज्ज्वल भविष्य बनाने के लिए वर्तमान में अतीत का अध्ययन करना महत्वपूर्ण है। एक मजबूत राष्ट्र निर्माण के लिए जरूरी आज का युवा चल रहा है। क्योंकि इसमें तपस्या और अंधेपन का बाजार व्यापक है थोड़ा बहुत चल रहा है। अस्थमा का प्रकोप फैल रहा है। देवदेश और धर्म का पतन हो रहा है। ऐसा करना जंगल की आग की तरह है। उसके लिए कोई विजन पेज नहीं है। यह सवाल

खडा करता है की वास्तव में हमें यह सब कहा ले जाएगा। स्वामीजी अपने उपदेश में कहते हैं। साहस और बाहदूरी के साथ आगे बड़े, उम्मीद करे कुछ ही दिनों या वर्षों में आप को सफलता मिलेगी। लालच और स्वार्थी दोनों से बचे। इसके बारे में हमेशा इमानदार रहे। फिर भी एक का मालिक होना अभी भी औसत व्यक्ति के पहुँच से बाहर है। स्वामीजी में एक शिष्य को भगवद् गीता पढ़ने के बजाय बाहर जाकर फुटबॉल खेलने की सलाह दी थी। आज की पिढी फुटबॉल, हॉकी, क्रिकेट आदी खेलते खेलते थक चुकी है। यह तो बस एक खेल है। जो कंप्यूटर पर खेलकर थक जाता है। इसे क्या कहे? स्वामीजी कहते हैं की अनुकरण सभ्यता नहीं है। लेकिन भय के नकल से कभी प्रगति नहीं होगी। देश और भविष्य का विकास आज के युवाओं पर निर्भर करता है। युवाओं को अतित, भविष्य और वर्तमान के प्रति जागरूक होना चाहिए। भ्रष्टाचार और भ्रष्टाचार इसके खिलाफ युवाओं को आवाज उठानी चाहिए। अपने आपको कभी भ्रष्टाचार न करने का अभ्यास स्वयं से शुरू करना चाहिए। युवाओं को न्याय के लिए अभिभूत नहीं होना चाहिए, और उस पूर्णता के लिए गाना नहीं चाहिए और असफलता से भस्म नहीं होना चाहिए। एक मात्र व्यवहार्य है जो आज की दुनिया को विकास की ओर ले जा सकती है। भारतीय युवाओं की दृष्टि से छत्रपति शिवाजी महाराज स्वामी विवेकानंद, बाबासाहेब आम्बेडकर और हाल ही में डॉक्टर अब्दुल कलाम के चरित्र हैं। कुछ देने की भावना भी महत्त्वपूर्ण है। यह एक ऐसी चीज है जिसे युवा आत्मसात कर सकते हैं। आज के युवाओं में विपरीत परिस्थितियों का सामना करने की क्षमता और आकाश की खोज करने की मानसिकता होनी चाहिए। आज का युवा इतका आगे निकल गया है कि भारतीय संस्कृति को भूला दिया गया है और युवाओं की जीवनशैली बदल गई है। हमारा युवक युवक भ्रम की स्थिति में जी रहा है। इसलिए देश गरिबी से जुड़ रहा है। क्योंकि युवाओं के पास बौद्धिक और अध्यात्मिक पृष्ठभूमि नहीं है। देश की प्रगतिस्थिर ही गई है। अंगो का निर्माण कर आज के युवाओं को एक होना चाहिए और उसमें मन और बुद्धि का मूल एक

होना चाहिए और आज के युवाओं को राष्ट्र निर्माण के लिए तयार करना चाहिए।

तलाश न कर...

ये, खुले आसमान
जमीन की तलाश न कर
जिंदगी तो बहुत है
मरने की तलाश न कर...

मुस्कुराना सीखले
वजह की तलाश न कर
काम करते रहो
वक्त की तलाश न कर...

खुद से जी ले जिंदगी
अपनों की तलाश न कर
मंजिल तो आगे है
पिछे जाने की तलाश न कर...

तुम्हे सिर्फ जितना है
हारने की तलाश न कर
शुरुवात तो अभी हुई है
खतम होने की तलाश न कर...

साक्षी किरण पाटील

११ वी आर्ट्स

पर्यावरण

प्रांजल पाटील | बी.ए. ३

आज के युग में हर व्यक्ति या राष्ट्र के सामने पर्यावरण यह एक चिंता का विषय है। पर्यावरण दो शब्दों से मिलकर बना है। परि + आवरण अर्थात् हमारे चारों ओर का वातावरण पर्यावरण संरक्षण से तात्पर्य है की, हम अपने चारों ओर के वातावरण को संरक्षित करें, तथा उसे जीवन के अनुकूल बनाये रखें। पर्यावरण और प्राणी एक दुसरे पर आश्रित हैं। पर्यावरण का अर्थ है हमारे चारों ओर का आवरण यानी की वातावरण। जिस में हम निवास करते हैं। पर्यावरण के अंतर्गत जैविक, अजैविक प्राकृतिक तथा मानव निर्मित सभी वस्तुओं को शामिल किया गया है। पर्यावरण और अर्थिक विकास एक दुसरे से परस्पर जुड़े हुए हैं। आर्थिक विकास एक देश के उन्नति के लिए बहुत आवश्यक है। पाणी, जीवाश्म इंधन,

मिट्टी जैसे प्राकृतिक संसाधनों की उत्पादन क्षेत्र के विभिन्न क्षेत्रों में आवश्यकता होती है।

कुदरत के साथ बदसलुकी करके इंसान खुद के साथ बदसलुकी कर रहा है और खुद को बर्बाद कर रहा है। प्रकृति के लिए मानवता की जरूरतों को पुरा करना होगा और ईश्वर ने सोचा होगा की मनुष्य देखभाल और प्रेम करेगा। प्रकृति ने ईश्वर की इच्छा का पालन किया लेकिन मनुष्य उसकी सबसे बुद्धिमान रचना ने उसकी पुरी तरह से निराशा की। आज पुरा ब्रम्हांड विलुप्त होने के कगार पर है। स्वच्छ वातावरण सभी जीवों के अस्तित्व के लिए आवश्यक है। लोगों को वातावरण प्रदुषण को कम करने के लिए कुछ कानुनों का होना चाहिए। पर्यावरण को प्रस्थापित करने वाली गतिविधियों को करने के

लिए सरकार को नीतियां बनानी चाहिए। जैसा की हम सब लोग पर्यावरण से भलीभांती परिचित है। पर्यावरण वह है जो प्राकृतिक रूप से हमारे चारों तरफ है और पृथ्वी पर हमारे दैनिक जीवन को प्रभावित करता है। जो हरपल सांस लेते हैं, जल जो हम अपनी दिनचर्या में इस्तेमाल करते हैं, पौधे, जानवर और अन्य जीवित चीजे यह सब पर्यावरण के तहत आता है। जब प्राकृतिक चक्र गडबडी के बिना साथ साथ चलता रहे। तब पर्यावरण स्वस्थ वातावरण कहा जाता है। प्रकृति के संतुलन में किसी भी प्रकार की बाधा वातवरण को पूरी तरह प्रभावित करती है। मानव जीवन का नाश कर देता है।

इंसान का उन्नत जीवन स्तर के युग प्रदुषण, मिट्टी प्रदुषण, आम्ल प्रदुषण और तकनीकी प्रगती के माध्यम से मनुष्यों द्वारा किये गए अन्य खतनाक आपदा के रूप में हमारा प्रदुषण काफी हद तक प्रभावित हो रहा है। हम सभी को हमारे प्राकृतिक पर्यावरण की रक्षा के लिए और इसे सामान्य रूप से सुरक्षित रखने के लिए एक साथ शपथ लेनी चाहिए।

पर्यावरण में सभी प्राकृतिक संसाधन शामिल है, जो कई तरीको से हमारी मदत करते हैं तथा चारों ओर से हमे घेरे हुए है। यह हमे सब कुछ प्रदान करता है जो इस ग्रह पर जीवन यापन करने हुतू आवश्यक है।

पर्यावरण दिवस :

संयुक्त राष्ट्र द्वारा घोषित यह दिवस पर्यावरण के प्रती वैश्विक स्तर पर जागरूकता लाने के लिए मनाया जाता है। इसकी शुरुआत १९७२ में ५ जून से १६ जून तक संयुक्त राष्ट्र महासभा द्वारा आयोजित विश्व पर्यावरण सम्मेलन से हुई। ५ जून १९७३ को पहला विश्व पर्यावरण दिवस मनाया गया।

आज के युग में पर्यावरण प्रदुषण बहुत तेजी से बढ रहा है। बढती जनसंख्या और बडी बडी इमारतों के कारण पर्यावरण की प्रकृती नष्ट हो रही है। हर जगह नये वृक्ष काट कर बडी बिल्डिंगों का निर्माण करना पर्यावरण और प्रकृती के साथ

छेडछाड है। इतना ही नहीं जहा वाहनों का धुवा, मशिनों की आवाज, खराब रासायनिक जल आदी की वजह से वायु प्रदुषण, ध्वनी प्रदुषण, जल प्रदुषण हो रहा है। जिसके कारण हमे अनेक बिमारियों का सामना करना पड रहा है।

अत : आज हमे सबसे जादा जरूरत है पर्यावरण संकट के मुद्दे पर आम जनता और पाठकों को जागरूक करने की। पर्यावरण समस्याए, प्रदुषण, जलवायु परिवर्तन इत्यादी मनुष्य को अपनी जीवनशैली के बारे में पुनर्विचार के लिए प्रेरित कर रही है और अब पर्यावरण संरक्षण और पर्यावरण प्रबंधन की आवश्यकता पहले से अधिक महत्वपूर्ण हो गई है।

मनुष्य की बुरी आदते जैसे जल दुषीत करना, बर्बाद करना वृक्षों की अत्याधिक मात्रा में कटाई करना आदी पर्यावरण को बुरी तरह से प्रभावित करती है। जिसका नतिजा बाद में मानव प्राकृतिक आपदाओं का सामना करके भुगतना ही पडता है।

पर्यावरण प्रदुषण में प्रदुषक भौतिक प्रणाली उनमें रहने वाले जीव जंतूओ में अस्थिरता, नुकसान और परेशानी उत्पन्न करते है। प्रदुषण के तत्व विदेशी तत्व प्राकृतिक रूप से हो सकते है। जब वे प्राकृतिक रूप से पैदा होते है और प्राकृत स्तर पार करत लेते है तब उन्हे प्रदुषण माना जाता है। प्रदुषण की प्रायः बिंदू स्रोत या अबिंदू स्रोत प्रदुषण के रूप में वर्गीत किया जाता है।

कभी कभी प्रदुषण शब्द के विस्तारित अभिप्राय में व्यवस्था की स्थिरता के लिए अप्राकृतिक उत्पन्न तत्व शामिल है। उदाहरण के लिए पानी जीवन के लिए आवश्यक है परंतु बहुत अधिक एकठा करने पर यह एक प्रदुषक माना जा सकता है और यहाँ तक की है। इस सृष्टी पर जीवों को अगर बचना है तो पर्यावरण में हो रहे प्रदुषण को रोकना होगा। वैसे अन्य जीवों से अधिक मानव जीव ने इस पर्यावरण को बचाने के लिए सही कदम उठाना आवश्यक है। तभी यह सृष्टी या धरती स्वर्ग को रूप धारण कर लेगी।

वक्त

कभी रुकता नहीं, कभी थकता नहीं....
सबको बदलता है ... खुद को साथ
लेकर चलता है
यही वक्त है!
सभी को १२ अंक की ओर ले जाता है ...
किसी को सुख देता है तो किसी को
दुःख देता है!
समय का सदुपयोग करनेवाले को सफलता
के शिखर पर पहुँचाता है ...
यही वक्त है!
समय बनता है। समय नष्ट कर देता है...
जो खुद पर विश्वास करता है वह जीवन
भर आनंद लाता है....!
जो प्रतिकूलता से डरता है उसे वही छोड़ देता है...
जो प्रतिकूलता का सामना करता है उसे
आगे बढ़ने के लिए मजबूर करता है ...
यह वक्त है...!
यह सबके साथ आता है ...
सबको खुश कर देता है...
इसके लिए इंतजार करने वाले लेखक की
पूरी जिंदगी बदल जाती है
यह वक्त है.....!

निशांत निंगोजी कलगोंडा

११ वी सायन्स

धीरे - धीरे मरना

नोबेल पुरस्कार विजेती ब्राजीली कवयित्री मार्था मेरिडोसकी कविता **You Start Dying Slowly** हिंदी अनुवाद....

- १) आप धीरे-धीरे मरने लगते हैं, अगर आप:
- करते नहीं कोई यात्रा,
 - पढ़ते नहीं कोई किताब,
 - सुनते नहीं जीवन की ध्वनियाँ
 - करते नहीं किसी की तारीफ ।
- २) आप धीरे-धीरे मरने लगते हैं; जब आप:
- मार डालते हैं अपना स्वाभिमान,
 - नहीं करने देते मद्द अपनी और न ही करते हैं मद्द दूसरों की ।
- ३) आप धीरे-धीरे मरने लागते हैं, अगर आप:
- बन जाते हैं गुलाम अपनी आदतों के
 - चलते हैं रोज उन्ही रोज वाले रास्तों पे,
 - नहीं बदलते हैं अपना दैनिक नियम व्यवहार,
 - नहीं पहनते हैं अलग - अलग रंग,
 - आप नहीं बात करते उनसे जो है अजनबी अनजान ।
- ४) आप धीरे-धीरे मरने लगते हैं, अगर आप:
- नहीं महसूस करना चाहते आवेगों को, और उनसे जुड़ी अशांत भावनाओं को, वे जिनसे नम होती हैं
 - आपकी आँखे, और करती हो तेज आपकी थडकनों को ।
- ५) आप धीरे-धीरे मरने लगते हैं, अगर आप:
- नहीं बदल सकते हो अपनी जिंदगी को जब हो आप असंतुष्ट अपने काम और परिणाम से,
 - अगर आप अनिश्चित के लिए नहीं छोड़ सकते हो निश्चित को,
 - अगर आप नहीं करते हो पीछा किसी स्वप्न का
 - अगर आप नहीं देते हो इजाजत खुद को अपने जीवन में कम से कम एक बार, किसी समझदार सलाह से दूर भाग जाने की..।
 - तब आप धीरे-धीरे मरने लगते हैं ...!!

कु. अक्षता प्रतापसिंह रजपूत

बी. ए. (३)

जिंदगी

कल एक झलक जिंदगी को देखा,
वो राहों पे मेरी गुनगुना रही थी,
फिर ढुँढा उसे इधर उधर,
तो आँख मिचौली कर मुस्कुरा रही थी,
एक अरसे के बाद आया मुझे करार,
वो सहला के मुझे सुला रही थी,
हम दोनो क्यूँ खफा हैं एक दुसरे से
मैं उसे और वो मुझे समझा रही थी,
मैंने पूछ लिया - क्योँ इतना दर्द किया
कमबख्त तुने,
वो हँसी और बोली - मैं जिंदगी हूँ पगले
तुझे जीना सीखा रही थी ।

अक्षता रजपूत
बी. ए. (३)

शायरी

प्यास लगी थी गजब की.... मगर पानी में
जहर था... पीते तो मर जाते और ना
पीते तो भी मर जाते... बस यही दो
मसले, जिंदगीभर ना हल हुए ॥
ना नींद पूरी हुई, ना खराब मुकम्मत हुए ।
वक्त ने कहा.... काश थोडा और सब्र होता।
सब्र ने कहा.... काश थोडा और वक्त होता ।
शिकायते तो बहुत है तुझसे ऐ जिंदगी
पर चुप इसलिए हु कि जो दिया
तूने वो भी बहुतो को नसीब नही होता....!

कस्तुरी भिमाप्पा कांबळे
बी. ए (३)

मेरा घर

कभी तितलियाँ आकर, बैठती है बदन पर:
तो कभी खोयी सी चिडिया आ जाती अंदर
कभी छिपकलियाँ उलटे चल रहे है ।
दीवारों पे....
तो कभी चिटियाँ भी चढ रही है ।
दीवारों पे....
हाँ यही है मेरा घर... हाँ यही है
मेरा घर.....

कस्तुरी भिमाप्पा कांबळे
बी. ए (३)

मेरे भाई मेरी पहचान

मेरी जिन्दगी की राहे में चलते चलते कोई मेरे जैसा आता है...
वो मेरा भाई है जो फरिश्ते के रूप में मेरे साथ रहता है।
चाहे हो घर का मामला या बाहर का, साथ मेरा देता है ।
आज तक मेरे रहस्य को मेरा भाई अपना समझता है ।
बचपन में यार कितना खूब लडा करते थे,
लेकिन शाम ढलते-ढलते गले लग जाया करते थे।
जाते थे जब पढने स्कूल, थे एक ही क्लास में....
रुतबा था हमारा अलग, नाम चलता था क्लास में ।
बडी खुशनसीब हूँ जो मिला तेरे जैसे भाई का साथ,
पापा की तरह रखता है ख्याल, देता है हर वक्त मेरा साथ।
हो गई है अलग-अलग आज हमारी मंजिल...
माँ-पापा और अपना सपना पूरा करने निकल पडा है।
भाई अपनी मंजिल ।
ये मेरे भाई देना मेरा साथ इस तरह पूरी जिन्दगी मे ।
मांगू मैं खुदा से तू ही मेरा भाई रहे हर जन्म में ।

अक्षता रजपूत
बी. ए. (३)

दोस्ती

लडखडाते कदमों को सँभाले, वो हात दोस्ती है,
जिसे सुनते ही हँस दे दिल, वो बात दोस्ती है...
अंगारो को बना दे जो फूल, वो जादू दोस्ती है,
बदलकर रख दे जो हर भूल, वो काबू दोस्ती है...
अंधेरों को कर दे जो रोशन, वो दीप दोस्ती है,
हर आँसू को कर दे मोती, वो सीप दोस्ती है....
दिल के हर दर्द पर हो महसूस, वो कराह दोस्ती है,
भटकाव के हर मोड पर मिले, वो पनाह दोस्ती है....
हर नाकामी को जो हरा दे, वो जीत दोस्ती है,
हर जमाने में रहे जो जिंदा, वो रीत दोस्ती है....

अक्षता रजपूत
बी. ए. (३)

फौजी

खडा है सीना तान वहा
मामूली नही होती बात जहाँ
दुश्मनों से हिफाजत करता है फौजी
देश के लिए जान भी देता है फौजी
तो क्यों बुलाये जाते है उद्घाटनों में नेताओ को
लडता लडता एक दिन स्वयं यमराज आते है।
औ कहते है की चल मेरे लाल गर्व है मुझे
फौजी की माँ सहमी होती है।
पत्नी रोती रहती है पर गर्भ में
पल रहा बच्चा न रोता है
कहता है अरे माँ क्यों रो रही हो
गर्व कर पापा वहाँ खडे है
जहाँ बडे बडे लोग न खडे हो वहाँ
शान से मस्तक उठा के माँ
पापा को अलविदा कर माँ

अक्षता रजपूत
बी. ए. (३)

माँ

जब अकेला रहा तो उसकी याद आयी
अंधेरे में था तो उसकी याद आयी ।
जब भूख लगी तो उसकी याद आयी
नींद नही आयी तो उसकी याद आयी ।
सोचने में कितनी आसान लगती ये जिंदगी
जब खुद से जीना सीखा तो उसकी याद आयी ।
तभी लगा माँ इतनी मतलब कैसे हो....
सकती है... हमसे भी ज्यादा हमारे
लिए कैसे सो सकती है।
लेकिन सच तो ये है की वो माँ ही होती है.....
जो हमारा पेट भरकर खुद भूखा है ।

कु. सानिका पोवार
बी. ए. (१)

आजादी

पंछी है कैदी अगर,
तो उडने में कर मदद तू ।
रात है काली अगर
दिया जला कर रौशनं कर तू ।
बीत गए कई साल रुढिवादी विचारों मे उलझ कर.
सुलझा मन के भाव तू ।
औरत, आदमी या हो कोई बच्चा,
सबके जीवन का कर सम्मान तू ।
तोड दे दीवारे सारी,
आगे बढ विजई राह पर ।
उन वीरों ने क्या पाया
अगर तू अब भी डर में रोया ।
उठ जा तू , मुठ्ठी ले आसमान,
आजाद पे है सबका हक ।

कस्तुरी भिमाप्पा कांबळे
बी. ए. (३)

कुछ नया

कोलगेट से दांत साफ करे
पेप्सोडेंट से मजबूत करे
क्लोजअप से फ्रेश करे
और अगर तब भी दात साफ न हो तो
हार्षिक से अपना दात साफ करे
क्योंकि हार्षिक देता है ५ गुना बेहतर सफाई...

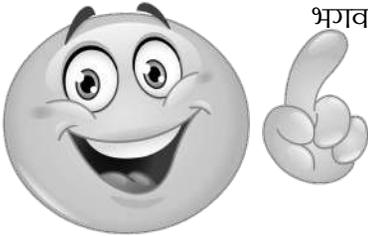
कल रात एक सर्दी से काँपती हुई महिला को मैंने अपनी शॉल दे दी।
उसने शॉल फेकते हुए कहा
गरीब नहीं हूँ, शादी में जा रही हूँ, समझे ।

अगर वाईफ को हिन्दी में गृहिणी कहते है।
तो, हसबंड को हिन्दी में क्या बोलेंगे?
खबरदार किसीने 'ग्रहण' बोला तो....

स्टेटस लगाना भी रायता फैलाने जैसा है ।
लगाते किसी के लिए है फिल कोई और करता
चोरी कोई और कर जाता.

पापा लडके के फेल होने पे : आज से मुझे पापा मत कहना
लडका : कम ऑन डैड, स्कूल टेस्ट था डीएनए टेस्ट नहीं।

मेरे दोस्त इतके वफादार है,
की अगर याद मैं ना करू तो.
कोशिश वो भी नहीं करते ।
भगवान इतना वफादार दोस्त सबको दे ।

कु. अक्षता प्रतापसिंह रजपूत
बी. ए. (३)

आज्ञादी

पंछी है कैद अगर
तो उडने में कर मदत तू
रात है काली अगर
दिया जला कर रोशन कर तू

बीत गये कई साल रूढीवादी विचारों में उलझ कर
सुलझा मन के भाव तू
औरत आदमी या हो कोई बच्चा
सब के जीवन का कर सम्मान तू

तोड दे दिवारे सारी
आगे बढ विजयी राह पर
उन वीरों ने क्या पाया
अगर तू अब भी डर में खोया
उठ जा तू, छू ले आसमान
आजाद है सब का हक

प्रांजल पाटील

बी.ए. ३

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव

शिवराज साहित्य, वाणिज्य आणि डी.एस. कन्नड विज्ञान महाविद्यालय व
संभाजीराव माने कनिष्ठ महाविद्यालय, गडहिंग्लज

स्वराज्य महोत्सव
स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव व्याख्यानमाला

व्याख्यानाचा शिष्य :
व्याख्यातो :
स्थिती :

शिवराज विद्या संकुल गडहिंग्लज
आजादी का अमृतमहोत्सव

राज्यस्तरीय देवदत्त
समूह गीत

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव

शिवराज साहित्य, वाणिज्य
संभाजीराव माने कनिष्ठ म

स्वराज्य
स्वातंत्र्याचा अमृत

शिष्य :
व्याख्यातो :

शिवराज महाविद्यालय
स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव
राज्यस्तरीय देवदत्त समूह गीत

शिवराज साहित्य, वाणिज्य
संभाजीराव माने कनिष्ठ महाविद्यालय

स्वराज्य
स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव

शिष्य :
व्याख्यातो :

शिवराज विद्या संकुल गडहिंग्लज
आजादी का अमृतमहोत्सव

शिवराज विद्या संकुल गडहिंग्लज
आजादी का अमृतमहोत्सव

राज्यस्तरीय देवदत्त समूह गीत

महिला दिन - सुकन्या फेस्टीव्हल

Indira Gandhi
1st
Woman
Prime
Minister
of
India

कॉप्टन डॉ. राहुल मगदूम

राष्ट्रीय छात्र सेना (NCC)

सायकल रॅली

वृक्षारोपण

रक्तदान शिबीर

क्रांतीदिन

शहिद दिनानिमित्त भित्तीपत्रक

शिवजयंती उत्सव

राष्ट्रीय छात्र सेना (NCC)

दिल्ली येथे आरडीसी परेडमध्ये महाराष्ट्राने पटकावलेली चॅम्पियनशीप ट्रॉफी
मा. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हस्ते स्वीकारताना सिनिअर अंडर ऑफिसर सुकन्या सुबराव रणदिवे

वीना वाहन दिवस (No Vehicle Day)

स्वच्छता अभियान

योगा दिन

चॅम्पियनशिप स्वीकारताना एनसीसी कॅडेट

सुकन्या रणदिवे
सिनिअर अंडर ऑफिसर

श्रीहरी सबनीस
ज्युनिअर अंडर ऑफिसर

अमृता तराळ
ज्युनिअर अंडर ऑफिसर

आका मोरबाळे
ज्युनिअर अंडर ऑफिसर

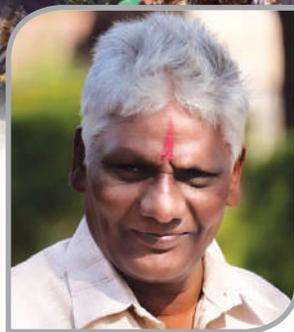
अदिनाथ ठिपकुर्ले
साजॅट

वरिष्ठ विभाग राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS)

प्रा. डी. पी. खेडकर
प्रमुख-राष्ट्रीय सेवा योजना

डॉ. अनिलराव व्ही. कुराडे
सहाय्यक-राष्ट्रीय सेवा योजना

डॉ. जी. जी. गायकवाड
सहाय्यक-राष्ट्रीय सेवा योजना

क्रीडा विभाग

संभाजीराव माने ज्युनिअर कॉलेज, गडहिंग्लस

सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षातील शालेय क्रीडा स्पर्धेतील यश
संपादन केलेले विद्यार्थी

प्रा. जे. एम. पाटील
क्रीडा शिक्षक

राज्यस्तरीय खेळाडू

कु. आशिष पाटील
४ X १०० मी. रिले

कु. धैर्यशील गोडसे
४ X १०० मी. रिले

कु. शेखर उबोर
४ X १०० मी. रिले

कु. संकेत आर्दाळकर
४ X १०० मी. रिले

कु. रोहण चौगले
४ X १०० मी. रिले

कु. सानिका गुंजकर
४ X २०० मी. रिले

राज्यस्तरीय व जिल्हास्तरीय खेळाडू

विभाग स्तरीय खेळाडू

मानसी पोटे
योगासन

पार्थ नोगरे
मल्लखांब

रोहीत डोंगरे
कराटे

जिल्हास्तरीय खेळाडू

कु. ऋतुजा मगदूम
मैदानी

कु. साक्षी चौगले
मैदानी

कु. भूषण नार्वेकर
मैदानी

क्रीडा विभाग

जिल्हास्तरीय खो-खो स्पर्धेसाठी
निवड झालेला संघ

जिल्हास्तरीय फुटबॉल स्पर्धेसाठी
निवड झालेला संघ

जिल्हास्तरीय मैदानी स्पर्धेसाठी निवड झालेला संघ

उपक्रमशील बीबीए विभाग

कनिष्ठ विभाग
राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS)

प्रा. एम. एस. घस्ती
प्रमुख-राष्ट्रीय सेवा योजना

प्रा. एस. ए. कांबळे
सहाय्यक-राष्ट्रीय सेवा योजना

प्रा. जी. आय. देसाई
सहाय्यक-राष्ट्रीय सेवा योजना

शिक्षक सन्मानदिन

शिक्षक दिनानिमित्त तालुक्यातील शिक्षकांचा सत्कार समारंभ प्रसंगी संस्था अध्यक्ष व माजी विस्तार अधिकारी मा. एन.आर. शेडेकर सर

लेखक व कवी आपल्या भेटिला

शैक्षणिक व सामाजिक संस्थेशी MOU

शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज आणि कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, गडहिंग्लजच्या हिंदी विभागामध्ये सामंजस्य करार

शिवराज महाविद्यालय व क. कृ. कोळेकर महाविद्यालय नेसरीच्या समाजशास्त्र विभागामध्ये सामंजस्य करार

इ-वेस्ट साठी शिवराज कॉलेज आणि सूरत येथील अक्रिशाम रिसायक्लर्स यांच्याशी सामंजस्य करार

संगणक विभागाचा Edunet foundation Bangalore कंपनीशी सामंजस्य करार

शिवराज महाविद्यालय व कर्मवीर हिरे महाविद्यालय, गारगोटी वाणिज्य विभागामध्ये सामंजस्य करार

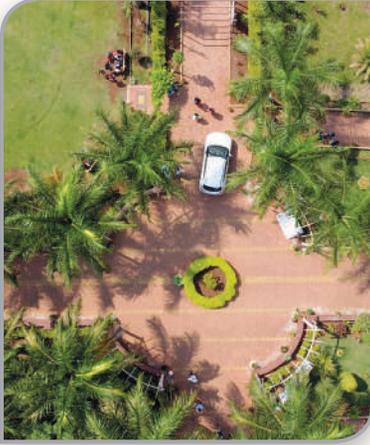

संगणक विभागाचा नंदी फौंडेशनशी करार

परिसंवाद : सन्मानिय संस्था अध्यक्ष कुराडे सर यांच्या शाहू महाराज या पुस्तकावरील परिसंवादामध्ये बोलताना प्रा. जे.के. पवार, सरपंच राणी पाटील, लेखक किसनराव कुराडे

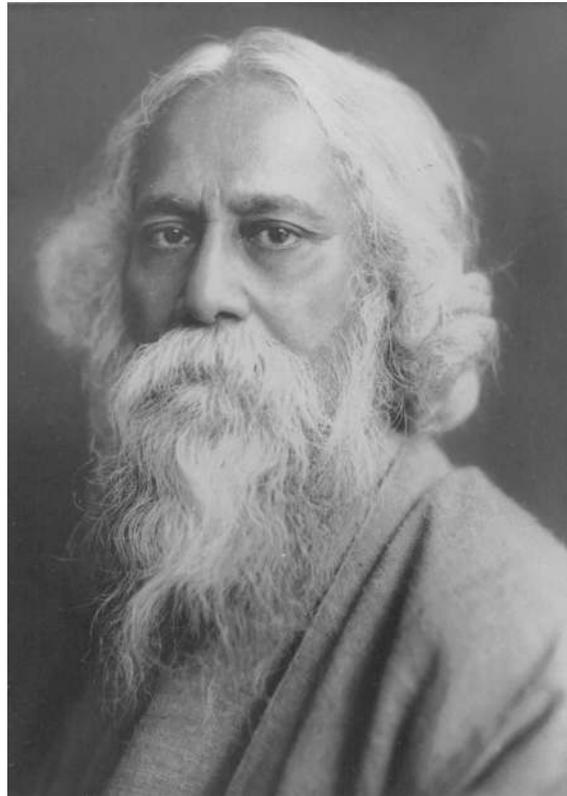
ग्रीन अँड क्लिन गार्डन पुरस्कार

२०२३ मधील माजी विद्यार्थी स्नेहमेळावा

English Section

" A mind all logic is like
a knife all blade.
It makes the hand
bleed that uses it"

- Rabindranath Tagore

INDEX

Articles

Youth...The Pillar of Nation	Yamini Uttam More / B.Sc CS 3rd year
Meditation	Srushti S. Desai / B.Com. III
The Indian Hindu Monk	Vaishnavi Gopal Kamble / (B.Sc CS 3rd year)
7 Strategies for Wealth and happiness	Rupali Sambhaji Sutar/ B.Com. III (Eng. Medium)
Self Love	Shreya Sachin Zotal/ 12 th commerce
Mai - Sindhutai Sapkal	Samruddhi Suhas Chavan/ 11th Commerce
Generation	Sahil Sanjay Shinde/ B.A. I
Then Too ... I will make it	Maruti Kesarkar/ B.Sc. II
It all starts with us	Pankaj Sannappa Killedar / (B.Sc Cs 3rd year)
The misleading reality of faith, belief & devotion	Durvankur D. Domane/ B.A. 1st Year
G20	Nimesh. G. Dewarde/ B.A. I Year
Self Confidence : A Way To Success	Avani Salokhe/ B.A. I
India : A Stream of Values	Parthana R. Desai/ 12th Com. (English)
Satyam Shivam Sundaram of New India...	Pranav R. Patil/ BCA. II (AI)

Poems

War in my mind	Sahil Patil / (BA II)
Corruption: a malicious cancer	Amrut Sutar / (BA II)
Books	Sanika Patil / (B A II)
The Smile	Ravina Y. Kurame / B.A.I
Love Bird	Anuja Basavraj Mane / 11th commerce
You Want to Win	Nishant Ningoji Kalgonda / 11th Science
Open a Book	Prathami Patil / (B. Com III)
My Father	Shreya Sachin Desai / B.Com. III
Along With The Signs	Samruddhi Chavan / 11th commerce
My College Life	Jotiba Kamble / (M A I)
My individuality	Khushi Singh / (BA II)
Thanks to Farmer	Sonali Kadam / (BA II)
Love	Pruthviraj Ghulannawar / (B A III)
My Teachers	Aishwarya Taral / (B A III)
The Magic of Nature	Pranali Salgude / (B A II)
Happy Friendship Day	Tanuja Shivaji Dongare
When I Saw You In The Rain	Nagraj Banne / (BA III)
Aim for the stars	Sakshi Mohite B.A. I

Youth...The Pillar of Nation

Yamini Uttam More | B.Sc CS 3rd year

India is a democratic country. It declared itself a Sovereign, Democratic & Republic state with the adoption of the constitution. Today India has the largest number of youths with a total of 65% of the overall population. They contribute a great proportion to society. They play a vital role in democracy, through civic engagement, political participation, as well as and critical thinking. They can make a meaningful impact on their communities and the country as a whole.

Every Nation builds on the achievement, structural and functional framework which depends on the young generation. When youth come up with goals and vigour to find a solution for social problems he becomes capable to head to make a difference in the lives of other peoples in society. They have played a very important role in every field of society with great success which is beneficial for the nation. In every part of a nation's growth, whether it is social, political,

economic, authors, sports, or cultural, they make remarkable offerings for the nation at all levels.

The youth should take up the opportunities that benefit the nation.' Everything begins with ourselves if we contribute small things like picking up the garbage and throwing it in the dustbin, respecting every woman and making her feel safe, awareness towards our environment by keeping it pollution-free, planting trees and conserving them for the future generation, taking part in social activities this thing which are small will be a first step towards the society for the Nations progress. They can learn various new things to adapt and implement them as well as to achieve their aim.

They must contribute to the senior citizen by taking care of and providing them with mental and economical support, respect and to make all good things and ensure that they have a very protected, secure old age with appropriate healthcare and

housing. They can make any big change in the nation through social media, writing, protest, and many ways youth can be a change for the world. It is the responsibility of the young generation to take a nation on the right path of progress and harmonious growth. They should rise above all differences of caste, creed, religion, and language and live up to the inner being of national unification. Every youth should be aware that being a part of society we should do the things which are beneficial for their development and well-being. (At this age, we have more decision capability which is more fluid than other fixed age groups.) Contributing to economic development is when the youth reached a certain legal age of work, the youth start contributing as a member of the employment force, no matter in which field the many young generations, the greater the working population. It places an important role in keeping the meat merchant in business. In politics also they make an important role by voting in elections to choose the right candidate for the nation's development. The culture and tradition of our Nation are in the hand of the young generation because they will pass and carry this to the next generation to keep it alive forever. Youth who involve in sports activities are motivated to learn good sportsmanship qualities and with also this they get known with the five C's of positive youth progress.

These five C's are Competence, Connection, Confidence, Compassion, and Caring. Youth in governance gives positive output and it taught the skills of active citizenship, such as understanding and implementing how the decision is made, and how to organize and plan, our society will be strengthened when youth becomes informed and thoughtful citizens.

A nation's greatness is not measured by the size of its territory,

But rather by the quality of its ideas and ideals.

So it is our responsibility and duty to make our nation progressive and contribute to society's development which will create a positive environment

for the future generation with all upcoming social and many more activities. In short, we have the rights and power to build a nation. Equal opportunities should be provided for all irrespective of caste, creed, gender, race, religion, and more every youth has a chance to prove their ability worthy.

Their spirit and enthusiasm must be channelized properly for the nation's growth and flourishing.

My mind says - Leave it and proceed!
 My heart says - Stay and believe,
 Is it a tug of war between mind and heart?
 When life is on crossroads - intrigue and pursues.
 This is too absurd and at times looks so surreal
 although my mind is strong and filled with knowledge
 Whereas, my heart is full of wisdom inspired
 by experiences
 Logic is trying hard to defeat dreams
 Soul is playing games with body.
 This tug of war is making life so meaningful,
 like uneven waves in normally a calm sea.

Collection by
 - **Sahil Patil**
 (BA II)

Meditation

Srushti S. Desai | B.Com. III

Hello Friends ! Today we will talk about meditation. I will tell you that every 20 years, a health revolution happens in this world. I will tell you about all the health revolution from 1950's till today. In first revolution people started jogging, in second revolution they started doing weight training after watching Arnold schwarzenegger and sylvester stallone. In the 90's and 2000s People started doing yoga to know the benefits of yoga and to increase their flexibility and core strength.

Meditation is the state of mind when you are living in the moment ! Friends most of our life we live in the past or future but when we meditate it is neither past or nor future it is just living in the moment and coming into the present and being alert and experiencing this moment is what we are doing i.e meditating. This monkey mind of ours is used to is, it either lives in the past or it lives in the future and if it takes us to the past it makes us sad and if it takes us to the future it makes us anxious but if we train it and bring it to the present moment, we have that peace. we can experience what we are looking for.

Many a times we want peace. We want to go somewhere. Sometimes we feel unwanted. Sometimes we want to go to the forest. Some times we want to go to the mountains to get peace. But all this we can only think and it is very difficult to do it in reality. Peace is hidden within us. We just have to find it. When we look at an ocean, we see waves in front and behind it. We see a calm sea. Meaning that if we set aside

the waves that are breaking outside of us in the some way. Peace is already present within us and the peace that we seek till now. We will find it within ourselves.

Meditation may seem like a veery difficult thing to many people. Sitting in a posture. doing some kind of rituals are some religious things. But, no ! Many people, sitting in a posture. Doing some kind of rituals are some religious things. But meditation is a universal thing. If a person is chanting and living in the moment with it and enjoying it. then he is meditating. Many examples can be given. The point is that whatever we do. We should live in the present and enjoy it, that is meditation is achieved.

There are many benefits of meditation in our life. When you look at a person who meditates and see their lifestyle, there is a different Brilliance in them. It increases the chances of success in his life. If you really want to do something in life and want to move forward. You have to learn to do everything mindfully and for that you have for that you have a great option meditation and India has an ancient heritage of meditation and other countries have learned these methods of meditation from India.

* Advantages of Meditation :-

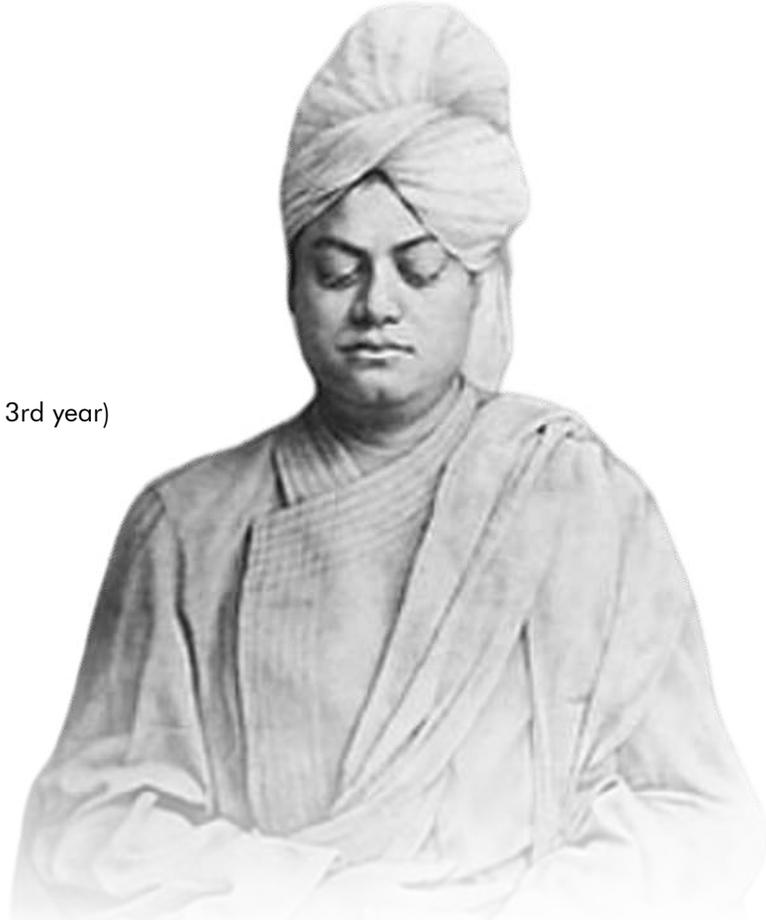
1. Meditation keeps you calm.
2. Reduce the size of the Amygdala, (Linked with negative emotions. fear, Jealousy, hate.)
3. Meditation slow down your thoughts.
4. Meditation makes brain waves calmer.

The Indian Hindu Monk

Vaishnavi Gopal Kamble | (B.Sc CS 3rd year)

Swami Vivekananda was an Indian Hindu Monk and a Spiritual leader. He was born in Calcutta named Narendra Dutta on 12 January 1863 in a Bengali family during the British government. His father Vishwanath Datta was an attorney at the Calcutta High court. His mother Bhuvanewari Devi, devoted housewife. The progressive & the rational attitude of Narendra's father and the religious temperament of his mother helped shaped his thinking and personality. In 1871 at the age of 8, Narendranath enrolled at Ishwar Chandra Vidyasagar's age Calcutta Institution. After that, he studied at the Presidency College in

Calcutta where he completed his graduation in 1884 from the University of Calcutta.

Vivekananda gained Knowledge in various subjects including History, Sanskrit, Bengali Literature, Western Philosophy, etc. He had depth knowledge of Hindu scriptures like Bhagwad Geeta, Vedas, Ramayana, Mahabharata, Upanishads, and the Puranas. Narendra also studied Western logic, Western Philosophy, and European history at the General assembly's Institution. In 1881 Narendra first met the Ramakrishna, who became his spiritual focus after his father died. Narendra's first introduction to

Ramakrishna occurred in a literature class at General Assembly Institution. Vivekananda was influenced by his divine spirituality, later Vivekananda accepted Ramakrishna as his Guru and started his monk life thereafter. He became a monk when he was 25 years old and got the title named "Swami Vivekananda". In 1888, Narendra left the monastery Parivrajika - the Hindu religious life of a wandering monk, "without ties" independent and strangers wherever they go. Narendra traveled extensively in India for five years, visiting centers of learning and acquainting himself with diverse religious traditions and social patterns. He developed sympathy for the suffering and poverty of people and resolved to uplift the nation. After that Narendra left Bombay for Chicago on 31 May 1893 with the name "Vivekananda" as suggested by Ajit Singh of Khetri, which means the bliss of "discerning wisdom" from Sanskrit Viveka and Ananda. In Chicago, Vivekananda took part in The Parliament of the World religion on 11 September 1893. On this day Vivekananda brief speech

Representing India and Hinduism, and began his speech with sisters and brothers of America. Vivekananda quoted two illustrative passages. from the "Shiva Mahima Stotram". He said that different streams. having their sources in different places all mingle their water in the sea. Where God is one according to the religions. Swamiji's famous quote. Arise, Awake and Stop not, was.

Arise, Awake, and Stop not,

Till the goal is reached! Vivekananda spent nearly two years lecturing in the eastern and Central United States, primarily in Chicago, Detroit, Boston, and New York. He founded the Vedanta Society of New York in 1894. During his first visit to the west, he travelled to the U.K twice, in 1895 and 1896, lecturing successfully there. In November 1895, he met Margaret Elizabeth Noble who would become Sister Nivedita. On 1 May 1897 in Calcutta, Vivekananda founded the Ramakrishna Mission for social service. Its ideals are based on Karma Yoga,

and its governing body consists of the trustees of the Ramakrishna Math which conducts religious work. Both Ramakrishna Math and Ramakrishna Mission have their headquarters. at Belur Math. Vivekananda founded two other monasteries one in the Mayavati in the Himalayas the Advait Ashrama and another in the Madras. Two journals also were founded: Prabuddha Bharata in English and Udbhodan in Bengali. Despite declining health, Vivekananda left for the west for a second time in June 1899, accompanied by Sister Nivedita and Swami Turiyananda. Following a brief stay in England, he went to the United States. During this visit, he established the Vedanta Societies in San Francisco and New York and founded a Shanti Ashram in California. He then went to Paris for the congress of religion in 1900. The famous poem by Swami Vivekananda was ...

I look behind and
find that all is right,
in my deepest sorrows
There is a soul of light.

He always told us that our sacred motherland is the land of philosophy and religion.

Vivekananda said that Each soul is potentially divine. The goal is to manifest this Divinity within by controlling nature, external and internal. Do this either by work, worship, mental discipline, or philosophy by one, or more, or all of these. - and be free. This is the whole of religion, doctrines or dogmas, rituals, books, temples, or forms are but secondary details.

On 4th July 1902 Swami Vivekananda took his last breath at Belur Math. He announced that he would not reach the age of 40. He left his mortal body at the age of 39 and then attained Mahasamadhi. People said that he suffered from 31 diseases. He spread Hinduism within and outside of India. Swamiji's famous quote was...

"In one word, This Ideal is that,
You are Divine...."

7 Strategies for Wealth and happiness

Rupali Sambhaji Sutar | B.Com. III (Eng. Medium)

“If you want to get more, you have to become mere”
- Jim Rohn

If you had a million dollars what would you do with it? The idea of having that kind of money sounds pretty amazing and life changing. right? Well, what if you get that kind of wealth by the age of. This is just what Jim Rohn did, but it took some effort. After feeling sick in his six year long job with the same salary, he met his mentor. Earl shoaff, and everything began to change. By strategically focusing his effort and practicing self discipline. Rohn became rich at young age. And you can do the same as well.

BUT FOR THAT ROHN FLOWED THE SEVEN STRATEGIES.

1. Unlock the power of Goals.
2. Seek knowledge.
3. Learn new to change.

4. Control your finances
5. Master time.
6. Surround your self with winners.
7. Learn the art of living well.

These strategies are also known as SEVEN STRATEGIES FOR WEALTH AND HAPPINESS.

Here are 3 most powerful lessons these strategies give you which help you change your life:

1. Get hungry for knowledge and you will soon see your life filling with intelligence, progress and money.
2. Bring money into your life by having a better attitude toward taxes and keep yourself financially fit with the 70/30 rule.
3. Don't tolerate people who bring you down in any way, instead focus on spending your time with high quality people who build you up.

Are you ready for big change for better? let's live right in and kind out how to make that happen!

Lesson 1 : TO PUT YOURSELF ON THE PATH OF PROGRESSION AND INCRESTING WEALTH AND KNOWLEDGE. GET IN HABIT OF PRATICING. SELF LED LEARNING.

Let's say you wanted to become a docter. You wouldn't try a triple bypass sugery without years of experience studying the heart and surgical procedures. right well, then why would you expect to become successful and healthy without studying financial principles?

The goods news is that you don't have to cake out huge loans and spend years gething degrees for the kind or knowldege you need. To get ahead financially. You need to pratice self led learning.

Here are two ways to do this

A . Through year experiences.

B. To study books, videos and online courses,

Look the autobiographies for successful people.

My favourire way that Rohn suggest we seek learning by spending time with wealthy people. Offer to take someone lunch who is were you want to be someday and spend that time asking them questions. Investing time and money in this and these other Techniques requires will have long- lasting effects for good in your life.

Lesson 2 : HAVING A GOOD ATTITUDE ABOUT TAXES CAN HELP YOU ATTRACT WEALTH, AND USING THE 70/30 RULE ALLOWS YOU TO KEEP YOUR RICHES.

If you are like most people the idea or taxes makes you cringe. "There is only two things that are certain in life. death and taxes." you might say It is not fair that government takes your money away right?

This isn't how Rohn thinks on the subject. He used to have this same mentality toward taxes when his mentor taught him to have a better attitude. After all

he said, the better attitude you have about your money the less frustrated and more in centrol you feel.

To manage your money wisely spend 70% of it on your own needs and wants. Then divide the remaining 30% up into three catergies with 10% each for donation. Savings and investments. Setting aside a little each months for these will make a big impact on your wealth and happiness.

Lessons 3 : THE PEOPLE YOU SPEND THE MOST TIME WILL DETERMINE THE KIND OF A PERSON YOU ARE, SO CHOOSE WISELY AND INTENTIONALLY.

Your friends have a big impact on what you do and who you are. The people we associate with might be bad with money and rub off on in this way. It's not fun to see that you have become a worse person after hanging around with the wrong people.

Take a look at people you spend the most time with. Ask yourself the following question about them-

1. Who are they?

2. What impact do they have on me?

3. Am I okey with these associations?

You may find that your friends are having a bad influence on you. In this case, it might be time to take a tough call and cut their out of your life. If this isn't possible, you can use limited association and restrict your time with them to be as short as you can.

It's not enough to turn from a bad relationships, either. To be really successful you must look to the people you want to become like and spend more time with them. Rohn calls this expanded association. If you need to find high quality people, get involved in your community or online forums.

Rohn is famouse for theis timeless quote that perfectly sums up the lession.

"You are the average of five people
You spend the most time with."

Self Love

Shreya Sachin Zotal | 12 th commerce

Everyone think that I am ugly than other girl or boys. But I think everyone has a own uniqness and god creates you for a special purpose so. Don't compare yourself with others and remember that there is not a comparison between sun and moon, they shine when their's time. Just trust on your uniqness. Inner beauty is important than outer beauty. Good heart is important than beautiful face. So the things that you create from your heart stays forever in life. Just live for yourself, work on yourself, support yourself, control your emotions. All by yourself for yourself.

Everything will change when you learn to love yourself. Confidence is best outfit rock it, own it and then you ultimately love yourself. Take responsibility of your won happiness and never put it on others hand. forget the past, accept the present and create your future. Paint yourself of your won colours of self love. Just think that you're beautiful and best in every way. Put all possitivity around you and stay away hale it dear. Nothing is impossible, the world is itself say, "I am possible", so, work hard for making your own sunshine and remember you are the best and you can create this world more beautiful. Trust on god. wait for good things and pray for the best....

Laugh More.... Worry less..../ Our Yourself....!

Swami Vivekananda said, "You can not belive in God until you belive in yourself, fly confidently sky is waiting for you. Anything that makes you weak physically, intellectually and spiritually reject as poison. You have to accept challenges in your life. life is music of beautiful sounds life is journey of beautiful experiences. Always be yourself and have faith in yourself. Self confidence is super power. Once you start to believe in yourself Magic starts Confidence and hard work will always important for successful life. Develope hobbies, learn new ideas. The beautiful thing about learning is that no one can take it away from you. Welcome each day wiht a warm smile and thank God for bringing you new thoughts and strengths. Make yourself strong Be brave and face the world. Give importance to values in your life. Honesty, loyallty, kindness, forgiveness are important values.

Focus on your aim well, having faith in you, thoughts being clean and high and the success shall be yours!

Mai - Sindhutai Sapkal

Samruddhi Suhas Chavan | 11th Commerce

She has nurtured more than 1000 orphaned children and transformed them into Doctors, Engineers, lawyers and well educated people. She is none other than Sindhutai Sapkal and also known as mother of orphans . She loves being called "Mai".

Sindhutai was born on 14th November 1948 in wardha district, in Pimpri Meghe village then the central province of British India. Her nick name was 'chindhi' meaning 'torn cloth'. Her fathers name

was Abhiman Sathe. He was an illiterate cowherd in pimpri. He wanted to educate her but her mother was against her education. She was brought up in utter poverty and hence could only attend school until 4 th grade. Marriage at the age of 10 an end to her education. Her husband, shrihari sapkal alias Harbaji was 30 year old. Her husband;s home was in Navargaon forest in Wardha.

Sindhutai created sensation when she demanded

that the forest department to pay the village women for the cow dung they collected. The department used to action the dung to landlords and pocket the cash. she won the fight but it broke her family. They annoyed. Her husband abandoned her when daughter. Mamta was born.

She later sought shelter at her permanent home, but her mother did not accept her and told her to go and die on the railway line. Destitute Sindhutai wondered from town to town. Singing and begging near temples.

Those were the days of soul searching. She moved around singing Bhajans to live. Then one day she decided to commit suicide but the stem of a teacher she noticed that it was badly axed but it was still giving her shade changed her decision. She hit upon a plan to take care of orphaned less privileged children of Adivasis.

Soon she realized that the of orphaned and abandoned Adivasi children. Initially she took care of the children in return for major food. Looking after them was source of livelihood. It did not take lone for it to become the mission of her life. Many of the children that she adopted are well educated lawyers and doctors and some, including her biological daughter are doctors and some including her biological daughter are running there independent orphanages. Till date she honored by 272 awards. In 2021 she was honored with 'Padmshri Award' by the Government. There is a movie in Marathi 'Mee Sindhutai Sapkal' based on her inspiring life story. She raised the funds to buy land to Make home for her orphan children she established the many institution for orphan children and one of them is 'Sanmati Bal Niketan', Hadapsar, pune where these words are etched on the wall behind Sindhutai's chair, "Oh God, teach us how to laugh : but let us not forget that we had also cried once upon a time." The Greatest social activitst Mai died on 4 th January 2022 by cardiac arresh and made her children orphan. Long live Mai, we owe you!

When you face the adverse circumstance in your life. Never be afraid of misfortune, instead turn them into positive and make it desirable by doing something larger than life, "when life gives you lemons make lemonade, problem is the way to succeed but the most important connecting factor in between them is the solution and that solution is you! Sometimes when we live in an orthodox society who follows bad customs, has diabolical rules, unlawful life that do exploitation of your thoughts, violate your basic right to education, the only solution left is your belief in you!

Sindhutai is a huge inspiration to us all. She proves that one person can make a difference, and that we don't need to have our hands full to give to those in need.

□ □ □

Corruption, corruption, corruption
it is now a today's profession

it has speeded like covid infection
needs instant cure and medication
it works like a termite
eating everything day and night
it is a malicious cancer
deep rooted, posing a danger
we only talk and enquire
that also with no true desire
we hardly raise our voice
as if we have no choice
root cause are 'we'
not they he or she
let's pledge to fight
to erode this termite..!

Collection by
Amrut Sutar
(BA II)

Generation

Sahil Sanjay Shinde | B.A. I

The production of creation fo something!
We all know the importance of generation we are living in, there are some dark truths of this generation that are going to get revealed in this article.

Matrix

The Matrix is trying to control your mind they are very good at it!

The Matrix was a massive simulated virtual reality constrict of the world as it was around the turn of the 20 th and 21st centuries, created by artificail intelligences to keep the minds of the human race under control while they served as organic POWs.

They turned humans into slaves with the help of education, salary, social media and jobs, The first stop of the new generation should be escapeing the Matrix,

We are pupets, education, salary, social media are threads and the government are hands controlling us.

Mindset

The most important organ in the human body is Brain. It can make you die, it can make you live and sometimes both. The phases in our life controls our mindset and the phases are in human hands.

The government jobs pay a good salary to you "its ok".But have you ever thought what you want to be and how you want to live. The 9 to 5 job can't buy you a lamborghini. No degree or education can buy it.

Masculine

The physical fitness we have studied the importance of Masculine such as gym.

The way you start going to gym you realise it starts fixing your mind before health. Every one should add 2 houses for workout from there daily routine.

Truth of Education

They never taught about business , marketing, communication tricks. The education system is in the

Masculine

The physical fitness we have studied the importance of Masculine such as gym.

The way you start going to gym you realise it starts fixing your mind before health. Every one should add 2 hours for workout from there daily routine.

Truth of Education

They never taught us about business, marketing, coimunication tricks. The education system is in the Matrix. Every student should ask their teachers, what colour is your Bugatti is? Education can't buy you freedom, you do 9 to 5 after a degree, millionaire's rule oever you and they are dropouts.

Conditions, Situations and Facts

Every human being suffer from various conditions. It's no one's fault that you are in such conditions but it is if you can change them. Various situations can make a human mind loose trust. The love is the biggest factor, nowadays in lose of trust. The facts are made by human mistakes and they can't be changed. The control of this three can make you develop.

Sucides and stress

The depression is the cause of most suicides done by youth, It is becoming so common in the world of stress. The responsibilities makes the stress more than irritableable. The love is the biggest cause of sucides and stress. The one should get control on the mind and should be share the conditions that to the close ones.

Love and Affection

(LOVE) this four letter word made my life but it destroyed many too. The age of adolescent made the youth distrubed in love. The opposite genders attraction is common but distraction it causes will be harmful and useful too. Be curious about this phases it can break down you.

Don't be weakling, Be strong, Believe it.

Then Too ... I will make it

Maruti Kesarkar | B.Sc. II

In our day-to day life, we come across various challenging obstacles. We all face various obstacles on the path of achieving our dreams, chasing our aim, and grabbing our goals issues, Limited sources and the bold one is Opposition which is associated with the people in our surroundings those people who criticize you, discourage you, judge you, and conclude that "This is not for you, you are not capable of it." While looking at the other side of the coin we are also surrounded by people i.e our close ones who appreciate us, support our talent, and don't judge us because of our deeds. The fact is, in the path of following your dreams, there will be obstacles and they are just the thing that affects you at that moment is how you react to that situation and your decision is similarly important as your reaction. Your perception of obstacle make difference. Some of them see obstacles as a riddle or a puzzle to solve. But some people see obstacles as threats and also a thing due to which they can't succeed. Your point of view of obstacles to achieving goals affects how you react. the obstacle is the path. Some types of the obstacle are not from other people or resources or anything they are within yourself that as emotions, discouragement, anger, sadness, and self-doubt. These things pull you back when you try to overcome any obstacle. Life is not an even journey. It is not like a straight line. There are ups and down, and variations in your speed i.e. at some point you will boost up like a cheetah but at some point, you may slow down than a tortoise

too... fine !! No worries this thing must happen but remember that slowing down is ok but stopping is not... once you gain the habit of stopping you will not be able to pursue any of your goals. To win or to pursue your goals/ aims you must believe in yourself Believe in the potential hidden within you. Buckle up! And be ready for this adventurous journey. Work hard as much as you can. Be ready for the mightiest.... Be the mightiest. In this path of leading towards the biggest goal, set small goals that lead to the overall goal. Look no one is born successful. the deeds make us successful. Be self-efficient, as we can increase the efficiency of a machine or system to get better results. Similarly, be that much efficient that no one can even touch you. Do not struggle to race or chase anyone, struggle today to change the previous you perform better than what you perform yesterday. Be in the race where your opponent is you... yourself! Start walking with the mindset that, I will make it. Believe in this mindset. If you can believe you can achieve it. No matter how many big obstacles come in front of you but do not quit being consistent, and be smart also as smart work is better than donkey work. So, we can say slow, steady and smart wins the race. Every morning when you wake up recite a sentence, "Yes, I know it's impossible or so difficult, Doesn't matter I believe in myself, I will overcome all of this, I will survive through it and I will make it happen.

A black and white photograph of a hand holding a white rectangular card. The card contains the title and author information. The background is a blurred image of a person's face.

It all starts with us

Pankaj Sannappa Killedar
(B.Sc CS III)

We all think that we are equal, There is no difference between girls and boys Is it true? No, I do not think it is true, because we just say it for the namesake, and deep down we differentiate them. What's wrong if a boy does housework and helps his mom, sister or wife what's wrong with it? But no, he shouldn't do housework if he does we all have a problem with it. Housework is only for females / girls? No, our thinking told us that only girls should do the housework. What is wrong if a boy does it we should appreciate it, but we are busy criticizing boys who do.

We all are like boys and girls on the same page, but is it true? Yes, true for some not for all. Some girls who are independent and have supportive parents are reaching heights, rocking and making our country and their parents feel proud, But on the other hand what about the girls who don't get any chance to show talent just because their parents are more concerned about what society will think about them and their girl child. The same parents will allow their sons to do whatever they want no matter if he is into good or wrong deeds; they will not even bother to

ask him because he is a boy who is the king of his own life.

Why? why? we are discriminating between a Girl and a Boy? We should see boys and girls with the same vision. If we give some freedom to girls, they will make that freedom worthwhile. Stop comparing them with others because what your girl can do nobody else can do is just give her a chance Why is it so even in the 21st century we are busy comparing boys and girls? Some of them are not even allowed to talk to the opposite gender why is it so? A boy and girl cannot be friends or what? It is just how you see them, your mindset is everything and some of them have a corrupted mindset, for them, a boy and a girl can't be friends. In the end, you are going to marry a person whom you do not know, just a random person for most of them it's ok to marry and have children and settle with an unknown person, but it's not allowed to talk or be friend with a person whom you meet daily.

I have experienced strange behaviour somewhere; it is just that boys and girls are not sitting together I do not know the reason but they are not sitting together

all the boys are on one side and all the girls are on the other why is it so? I guess it's been more than a year I am observing this not on a single day a boy and girl had sat together. Is it like if a girl is not in contact with a boy or vice-versa then they are praised or they are said to be more civilized? Now we all are interested in following western culture and their dress code and all, just don't only follow their dress code and culture try to follow their mindset too. I guess they never compare a friendship of a boy and a girl. They do not have a problem with it. In our society more than our parents and beloved ones our neighbors and relatives are more concerned about us. Sometimes our parents will not have any problem with our lifestyle but they have problems I guess they are the

reason behind our parents stopping us from doing something, our parents won't have any problem, but just because relatives told them, they will stop us. I think parents should also think from their children's point of view too, and support them.

TRY TO NORMALISE EVERYTHING AND HAVE A GOOD VISION

1. A BOY CAN DO HOUSEWORK TOO...
2. BOYS AND GIRLS WILL BE ON THE SAME PAGE ONLY WHEN YOU WILL SUPPORT AND BELIEVE IN YOUR GIRLCHILD
3. OPPOSITE-GENDER FRIENDSHIPS ARE SIMILAR TO THE SAME GENDER FRIENDSHIPS

Books are ships that sail the seas
To lands of snow or jungle trees.
And I'm the captain bold and free
Who will decide which place we'll see.
Come, let us sail the magic ship.
Books are trains in many lands,
Crossing hills or desert sands.
And I'm the engineer who guides
The train on its exciting rides.
Come, let us ride the magic train.
Books are zoos that make a home
For birds and beasts not free to roam.
And I'm the keeper of the zoo,
I choose the things to show to you.
Come, let us visit in a zoo.
Books are gardens, fairies, elves,
Cowboys, and people like ourselves.
And I can find with one good look
Just what I want inside a book.
Come, let us read! For reading's fun!

Collected by
Sanika Patil
(B A II)

There is a smile of have,
And there is a smile of deceit,
And there is a smile of smiles
In which these two smile meet.

And there is a frown of hate,
And there is a frown fo disdain
And there is a frown of frown
Which you strive to forget in vain.

For it sticks in the hearts deep care
And it sticks in the deep back bone
And no smile that ever was smile
But only one smile alone.

That batwixt the crotle and grave
It only once smile'd can be,
And, when it once is smil'd,
There's an end to all misery.

Ravina Y. Kurame
B.A.I

The misleading reality of faith, belief & devotion

Durvankur D. Domane | B.A. 1st Year

Once I had a dream. A dream where cars can fly, no need to have mobiles for screen, robots, technology and suddenly I wake up. Then I heard my father saying, "Wake up, you donkey! It's Sunday, Go to barber"

We are humans. A species called epitome of intelligence, brimming of wisdom & insight. And yet why are we having daily crises of superstition ! we can't even cut hairs and nails on Monday or Saturday! We can't pass the road if a cat crosses it before you! We can't pass salt in other's hand directly, no non-ver dishes om Mondays, Thursdays & Saturdays, etc. Our country is completely overwhelmed by these superstitions! Reality is a cruel and bitter; one that

can't be sweetens by sugar or honey. The only way is to swallow it.

What is truth? Truth is what we see before our own eyes and hear by our own ears. It does not have to be complete or proven, it does not require evidence. Today's social media and internet is prime examples of this truth. We blindly follow those people who repeat same news for a day, but do not listen to what our parents & teachers tell us.

Most of today's social media and internet is about what we should not be doing. We can see 15 seconds of video about how people helping each other hundreds of times, but can't even help a person in front of us. We can use those social media platforms

for hours, but can't even talk to the person sitting next to us. Are we self centered? No! What actually we do is to run from the fact that we are able to do same or if not more things than we are currently doing As we run from truth we become more and more aware of it. In 2017, three labors were caught in accident in Karnataka. There were about 50 people around them, but everybody was busy in making of 'live video', so nobody came forward to help. After 10 minutes some of bystanders took them into hospital, but one of them was dead at that time. Ager police asked those bystanders the reason behind not helping them, they replied "It is a sin if you touched someone's blood during a certain festival day, otherwise the goddess will curse you." This makes me think that, is this freedom that our heroes truly wanted? Are these people want that our revolutionists sacrificed their lives for?

What is devotion....? On 20 September 1995, a group of scam artists was arrested for scamming people saying, "Lord Ganesha Drinks Milk!" They were asking for big amount of money in return for some milk from same pot their god used for drinking milk! what is more terrifying that, in this era of science, millions of people believed in them!

In summer 2021, corpse of women found at roadside in Madhya Pradesh. After police investigation, they found that some priest told her husband that if he killed her on night of full moon, he will be rich by next full moon. Instead of richness he found himself in prison for what he did.

We have population of around 1.407 billion, 600 million of youth, 67.94% of literacy rate, and still we can't even start a new work without offering something to gods. We can't even start a vehicle without using lemon and Haldi-kumkum. We don't start a work of new moon or full moon (in Hindu religion it is called amavasya and poornima). can we still call India a developing country?

A lot of people think, we know it is bad but we can't do anything because of social pressure. Our ancestors taught us how they survived their life by

doing rituals and traditional acts, but does it really necessary in today's life where science and advanced technology truly exist?

In 19th Century, Raja Ram Mohan Roy was the first person who tried to stop superstitions in India. 'Superstitions or blind faith is a disease that makes us lose self control over our mind and body. It makes our life harder and harder as we try to pursue the things that never existed in first place.'

What is belief...? We go to school to learn the knowledge this world holding onto. We read, we write, but how much of it we truly implement in real life? Our parents teach us to bow in front of statue of gods, but lots of parents don't teach their child meaning behind them. We blindly follow our parents don't teach their child meaning behind them. We blindly follow our parents, because they have done same with their parents! This makes no sense! No one asks why we have to go through these rituals and traditional acts everyday! Majority of people spend most of their precious time and money in those mindless ceremonies. They like to live in that illusion that one day they will be saved one day they will be happy. They chase behind those impractical dreams and when they realize their mistake, it is too late to regret.

In ancient era of India, there were 4 caste systems- Brahmin, Kshatriya, Veshya and Shudra. That system spread lot of false knowledge made upon their current timeline, such as praising natural resources as god benefits us in many ways. Till today we found some traces of it, running through veins of Indian society.

What do we need....? What we should do is to adapt to change our lifestyle, to change our point of view. We should learn to say no to these blind superstitions. We should spread social awareness against these phony & bogus people. Imagine a life without these stupid superstitions, a full of simplicity and prosperity. That would be our true freedom.

G20

Nimesh. G. Dewarde | B.A. I Year

Nowdays, G20 is an important subject while gossiping in the friend zone. Everyone is now curious and aware of the summits which are taken in G20 since India holds the presidency, The G20 summit is held annually, under the leadership of a rotating presidency. The G20 initially focused largely on broad macroeconomics issues, but it has since expanded its agenda to among other things include trade, sustainable development, health, agriculture, energy, environment, climate change, and anti-corruption.

The G20 was founded in 1999 after the Asian financial ministers and central bank governors discussed global economic and financial issues. Let's take a look in brief.

What is exactly G20? The Group of twenty, or G20, is the forum for international cooperation on the most important aspects of the international economic and financial agenda. It brings together the world's major advanced and emerging economies. The G20 comprises Argentina, Australia, Brazil, Canada, China, EU, France, Germany, India, Indonesia, Italy, Japan, Mexico, and Russia. The G20 Countries together represent around 90% of global GDP, 80% of global trade, and two-thirds of the world's population.

What is the role of G20? G20 is the premier forum for international economic cooperation and it plays an important role in shaping and strengthening global architecture and governance on all major international economic issues.

How does it work? The G20 does not have a permanent secretariat or staff. Instead, the G20 presidency rotates annually among the members and is selected from a different regional grouping of countries. The 19 member countries are therefore divided up into five groups comprising a maximum of four countries each. Most of the groups are formed on a regional basis that is countries from the same region are usually put in the same group.

Only Group 1 (Australia, Canada, Saudi Arabia, and the United States) and Group 2 (India, Russia, South Africa, and Turkey) do not sequor this sequence. Group 3 includes Argentina, Brazil, and Mexico; Group 4 includes France, Germany, Italy, and the United Kingdom; and Group 5 includes China, Indonesia, Japan, and the Republic of Korea. The EU, the 20th member, is not a member of any of these regional groups.

Each year another country from a different group assumes the G20 presidency. The countries in a group are each equally entitled to take on the presidency when it is their group's turn, though, India, from Group 2, holds the current Presidency of the G20 from 1 December 2022 to 30 November 2023.

What are the responsibilities of the presidency? Well, the G20 presidency is responsible for bringing together the G20 agenda in consultation with other members and in response to developments in the global economy. To ensure continuity, the Presidency is supported by a "troika" made up of the current, immediate past and next host countries. During India's presidency, the members of the G20 troika are Indonesia, India, and Brazil.

Let's take a look at previous G20 summits

Washington DC, London, Pittsburgh -2008 & 2009

The first G20 summit was held in 2008 in Washington DC (USA). It set the scene for the most dramatic reform of global finance in over 60 years. At the follow-up summit in 2009 in London (UK), the G20 agreed to blacklist states that refused to cooperate in efforts to tackle tax evasion and avoidance. In the

wake of the 2008 financial crisis, the G20 resolved to impose stricter control on hedge funds and rating agencies. Institutional reforms included the expansion of the Financial Stability Forum (FSF) to make it an effective supervisory and watchdog body for the global financial system. It was renamed the Financial Stability Board (FSB). The G20 is credited with helping avert a shift to protectionism in the aftermath of the 2008 financial crisis. It also helped mobilize consensus or tripling the International Monetary Fund's budget fund for expanding the mandate and lending remit of multilateral development banks. In 2008, in Washington DC, the G20 had agreed to refrain from imposing new barriers to trade and investment for 12 months. This revision has been extended at every subsequent summit. The G20

Summit in Pittsburgh (USA) in 2009 established the G20 as a major decision-making body on matters relating to requiring banks to retain a greater proportion of their profits to build capital. These measures helped reduce the financial risk to Government and taxpayers posed by high-risk private sector activities.

Toronto, Seoul, Cannes - 2010 & 2011

At the Toronto Summit (Canada) in 2010, the G20 adopted directives to reduce sovereign debt. The advanced industrial States pledged a reduction in their budget deficits and external borrowing. G20 Leaders met again in 2010 in Seoul (Republic of Korea), where they adopted stricter regulations for banks (Basel III Norms), as well as agreed on the reform of the financial stakes and voting shares in the International Monetary Fund (IMF). Seoul was also a milestone in the history of the G20. For the first time, development policy issues were on the Summit's Agenda which came to be known as the 'Seoul Consensus'. Development has since been a standard part of the agenda of every subsequent Summit. At the heart of the work program of the G20 Summit in Cannes (France), in 2011, was the reform of the international monetary system. G20 Leaders also

agreed to establish the Agricultural

Market Information System, an inter-agency platform to enhance food market transparency and encourage international policy coordination in times of crisis.

Los Cubos, St. Petersburg, Brisbane - 2012, 2013 & 2014

The focus of the Summit in Los Cabos (Mexico) in 2012 was on fighting youth unemployment and creating quality jobs with social security coverage and fair income. The Summit also highlighted the link between the development agenda, agriculture, and green growth. In St. Petersburg (Russia) in 2013, major progress was made in combating tax evasion and avoidance. The G20 agreed on the automatic exchange of tax information and the Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting (BEPS). This was intended to help create a regulatory policy to oversee the activities of multinational businesses which were engaging in tax avoidance by minimizing profits and shifting profits outside the countries, where the activities deriving those profits are performed. At the Brisbane Summit (Australia) in 2014, the G20 set itself the ambitious goal of increasing its collective GDP by an additional two percent. Another important step was taken in the field of banking regulation wherein the Finance Ministers and Central Bank Governors endorsed the Common Reporting Standard for the Automatic Exchange of Tax Information. The Leaders endorsed the 'Brisbane 25 by 25' goal which aimed at reducing the gender gap in the labor workforce by 25 percent by 2025.

Antalya und Hangzhou - 2015 & 2016

At the G20 Summit in Antalya (Turkey), in 2015, the G20 looked for the first time at migration and refugee movement. They also agreed on further financial sector reforms and resolved to support the global climate agreement. The Leaders also issued a G20 Statement on the Fight against Terrorism. At the Summit in Hangzhou (China), in 2016, the focus was on strengthening the long-term inclusive growth

of the global economy. The Summit also looked at linking sustainable growth and social welfare. Digital Economy as an important driver of development and growth became part of the G20 agenda for the first time during China's Presidency in 2016. G20 Leaders also adopted the 'G20 Action Plan on 2030 Agenda for Sustainable Development', which has since then become the guiding document for G20's work on 'sustainable development'.

Hamburg - 2017

The G20 under the German Presidency met under the theme "Shaping a interconnected world" and accorded a special emphasis on addressing the global menace of terrorism. A G20 Leaders' Retreat on 'Fighting Terrorism' was held, ahead of the formal commencement of Summit proceedings. The Hamburg Declaration adopted by the Leaders at the 2017 Summit endorsed the "irreversibility" of the Paris Agreement. It highlighted energy security as the guiding principle for the transformation of the energy system and called on multilateral development banks (MDBs) to promote universal access to affordable and clean energy. G20 Leaders committed to further aligning their policies with the 2030 Agenda for Sustainable Development and the Addis Ababa Action Agenda on Financing for Development. The G20 Africa Partnership also known as 'G20 Compact with Africa' was launched at the Summit.

Buenos Aires - 2018

The overarching theme of the G20 under Argentina's Presidency was 'Building Consensus For Fair And Sustainable Development'. The priority areas for Argentina's Presidency were - Future of work; Fourth Industrial Revolution, Health, Youth, Infrastructure for development; and Sustainable food security. The G20 also sought to build on the legacy of past Presidencies across a broad array of issues including empowering women, fighting corruption, strengthening our financial governance, strong and sustainable financial system, fairness of the global tax system, trade, and investment, climate action, flexible

and cleaner energy systems.

Osaka - 2019

The G20 Summit in 2019 (Japan) focused on key issues such as Trade and Investment; Excess Capacity of Steel; Digitalization; Data Free Flow with Trust; G2/OECD Framework on Base Erosion and Profit Sharing; Quality Infrastructure investment; Anti-Corruption; Climate Change; Energy; Environment; Displacement and Migration. The G20 leaders released an important statement on 'Preventing Exploitation of the Internet for Terrorism and Violent Extremism Conducive to Terrorism (VECT)'.

Saudi Arabia - 2020

The 15th G20 Summit was held under the theme 'Realizing Opportunities of the 21st Century for all'. It was the first-ever virtual Summit in the history of G20. At the initiative of Prime Minister Modi, the Saudi Presidency also convened an 'Extraordinary Virtual G20 Leaders' Summit on 25 March 2020 to discuss the challenges posed by the outbreak of the COVID-19 pandemic and to forge a coordinated global response. Following this, the Leaders released a statement on Covid-19 expressing commitment to fighting the pandemic; safeguarding the global economy; addressing international trade disruptions, and enhancing global cooperation to counter the pandemic's impact. The G20 also committed to injecting over USD 5 trillion into the global economy to counter the social and economic impact of the pandemic. Under the Saudi Presidency, the leaders endorsed the Debt Service Suspension Initiative and the Common Framework for Debt Treatments beyond the DSSI to provide liquidity relief to debt-ridden countries, to allow them to concentrate their resources on providing social security and health benefits to their citizens and address the economic impact of the pandemic. To date, the DSSI has provided relief of over USD 5 billion to more than 45 countries and has been extended till the end of 2021.

Important outcomes of the Saudi Presidency include the adoption of an Action Plan in response

to COVID-19 and the convening of a joint meeting of the Finance and Health Ministers, as well as significant progress on discussions on the reform of the international tax system. The G20 also agreed to establish the Private Sector Alliance for Empowerment and launched the Progression of Women's Economic Representation (EMPOWER) during the Saudi Presidency.

Italy - 2021

The 16th G20 Summit was hosted by Italy on 30-31 October 2021 in Rome. The theme chosen by Italy for their Presidency of the G20 was 'People, Planet, Prosperity' with a focus on four broad thematic areas: (i) Recovery from the pandemic and global health governance; (ii) Economic recovery and resilience; (iii) Climate Change; and (iv) Sustainable Development and Food Security.

Key Highlights from the G20 Calendar under the Italian Presidency have been the Global Health Summit (in partnership with the EU), the first-ever G20 Joint meeting of the Foreign and Development Ministers, a standalone meeting of the Development Ministers focused on food security, the first meeting of G20 Research Ministers, a Ministerial Conference on Women's Empowerment, a joint meeting of the Health and Finance Ministers.

The Rome Declaration was adopted by G20 Leaders at the Global Health Summit in May 2021, which called for the promotion of strong multilateral cooperation towards ending the COVID-19 pandemic and supporting recovery and to continue contributing joint efforts to better prevent, detect and respond to global health risks and emergencies. The G20 also signed the 'Matera Declaration on Food Security and Nutrition to address issues of food security, malnutrition, and hunger by focusing on the transformation of the agriculture sector.

The G20 Finance Ministers and Central Bank Governors also endorsed the Final Political Agreement on a two-pillar solution to address tax challenges, marking the most significant global tax reform in over

a century which will mandate multinational companies to pay a minimum tax of 15% in the countries of their operation.

In addition, Italy also convened an Extraordinary Leaders' Summit on Afghanistan, which was preceded by a meeting of Foreign Ministers on Afghanistan, to discuss the G20's role in responding to the crisis in Afghanistan, especially in ensuring humanitarian access; maintaining security, and fighting terrorism and issues of mobility and migration. A Chair's statement was issued following the Summit, which spoke about the advocacy role of the G20 within the international community to fully support UN activities and respond to UN appeals on humanitarian assistance, and called on the Taliban to rescind their links with terrorist groups.

Indonesia - 2022

Indonesia chose "Recover Together, Recover Stronger" as the overall theme for its Presidency, as away to advance strong and inclusive global recovery from the Covid-10 pandemic. The idea was to reflect the spirit of collective recovery in the world and ensure that G20 projects an inclusive vision to aid collective recovery and move towards a new chapter of green and inclusive development.

The presidency identified three main pillars : i) Global Health Architecture - Stronger global cooperation to ensure equality of global health standards for travel and global community's resilience towards any future pandemic; ii) Digital Transformation - Achieving the true potentials from the rapid digitalization of the global economy to secure common prosperity in the digital age; and iii) Sustainable Energy Transitions - New approaches and dimensions to accelerate the transition towards cleaner energy sources for ensuring a cleaner and brighter future for the global community.

With the theme of "Recover Together, Recover Stronger" in mind, the G20 Leaders declared to:

* Stay agile and flexible in their macro-economic policy responses

and cooperation, make public investments and structural reforms,

promote private investments, and strengthen multilateral trade and

resilience of global supply chains, to support long-term growth,

sustainable and inclusive, green and just transitions, and ensure

long-term fiscal sustainability, with central banks committed to

achieving price stability.

* Protect macroeconomic and financial stability and remain committed to using all available tools to mitigate downside risks, noting the steps taken since the Global Financial Crisis to strengthen financial resilience and promote sustainable finance and capital flows.

* Take action to promote food and energy security and support the stability of markets, providing temporary and targeted support to cushion the impact of price increases, strengthening dialogue between producers and consumers, and increasing trade and investments for long-term food and energy security needs, resilient and sustainable food, fertilizer and energy systems.

* Unlock further investments for low- and middle-income and other developing countries, through a greater variety of innovative financing sources and instruments, including catalyzing private investment, to support the achievement of the SDGs. Ask the

Multilateral Development Banks to bring forward actions to mobilize and provide additional financing within their mandates, to support the achievement of the SDGs including through sustainable development and infrastructure investments, and responding to global challenges

* Recommit to accelerate the achievement of the SDGs, achieving

prosperity for all through sustainable development.

Self Confidence : A Way To Success

Avani Salokhe | B.A. I

In the world we see people who walk with tremendous confidence. The confidence that can be felt through their body language impresses others. Looking at them, we definitely have a question in our mind, where does this confidence come from? How do these people stay so enthusiastic? It is natural to

ask such questions. Going a little further, we see individuals filled with confidence. If you observe them a bit, you will find a commonality in all their actions. Such persons are seen to act easily and boldly while talking to the media, walking in ceremonies or speaking in meetings. We do not feel any fear, pressure in

their minds. They are not in any kind of hurry. It is as if they have locked time in their hands. It doesn't mean they have a lot of time, but they plan their time. Such individuals are self- controlled, enthusiastic, optimistic and plan- oriented. Their life goals are fixed. They don't want to explain it to anyone. That's why we see them acting so confidently. What is special is that their thoughts and opinions are firm. Sometimes we see a single person confidently carrying out various responsibilities in many fields. We were amazed to see their working style. We wonder how he got so much knowledge and experience. But remember that in the beginning these people are also like you. But there are certain qualities that they have that increase our confidence due to habit. Such people are optimistic, energetic and efficient but always ready to take on challenges and responsibilities. They have a tendency to get along with everyone. They are very curious about learning new things. Due to these many qualities, these people shine in various fields.

What is confidence?

Confidence is feeling yourself that what you are doing is right. Simply put, the belief you have about yourself. A sense of our identity, our pride. Confidence is the determining factor of success or failure in our life. when we realize our value, our strength, our confidence increases.

Sometimes we find people's behaviour strange. What should a salesman give to a customer, sir? He asks. while not paying the price to another customer. Have you observed that a person is nice to one person but rude to another?

Importance of confidence in today's age

In today's age of competition, only degree or intelligence is not enough to achieve success. The first test of a man is his appearance, that is, his body language. confidence in the man or lack thereof,.. In today's marketing and fast era, neat dressing, smartness, confidence in speech and behaviour are as important as intelligence. A man of keen intelligence will not make an impression if he is reclusive and

reserved. He will not get the expected success.

In various competitive exams, a student who clears the written test but fails in the interview test. The main reason for this is the lack of self- esteem. Your movements need to be self- controlled and confident to impress the interviewer in front of you. This is where many students fall short. Sometimes unexpected questions are asked to confuse the candidate. These types of questions explore the candidate's personality as well as knowledge and information. In such cases, youths get confused. They develop fear of interviewers. They develop doubts about themselves and their abilities. Hence, despite all the necessary preparation, the youth lack confidence and gives wrong answers. Note that you do not have to know the answers to all the questions asked. If you don't know the answer to a question, you should readily admit that it is better than giving the wrong answer. This is because it checks how honest you are while giving answers. In short, through such questions, the candidate is qualified or capable for that position. It is being searched for.

I don't mean that you should brave the interview itself. Whatever

the situation in life, whatever the challenge, be it job, business, home,

society, you should act confidently. You must believe strongly in what you are doing. This faith should be felt through your words, actions, behaviour, body language. Note that if you want to succeed in any field,

it is important to develop this confidence in yourself. This confidence is important to face difficult situations in life.

"Do not imitate.

You will grow into confidence.

And what is confidence?

Confidence is the flowering

Of self-insight."

India : A Stream of Values

Prarthana R. Desai | 12th Com. (English)

Oh! What an amazing thing even Kolhapur is going to be equipped with information technology and within few days it is going to be present on the map of world as an I. T. city But is it alone to make India a developed nation?

No, a delicate and sensitive touch of humanity in icalous world, among inpracticable tendencies. rise of practicable tendencies and a vast flow of epicures and endowed with etiquettes personalities is existing in India our own motherland of course it is incredible but India is blossomed with the same what I am proud of Mere technical advancement won't elevate the nation at the height. But a practical attitude coupled with civilized ideas having a touch of compassion. Sympathy. Co-operation mutual understanding will definitely elevate the nation to the height of glory.

The prominent and the major features as unity n diversity. National integration gradual eradication of proverty and increasing rate of literacy. presevation of human rights, fraternity. secularism is leading India as a prominent power in world keeping aside mere flatteryh. always persuit of ideal concept with

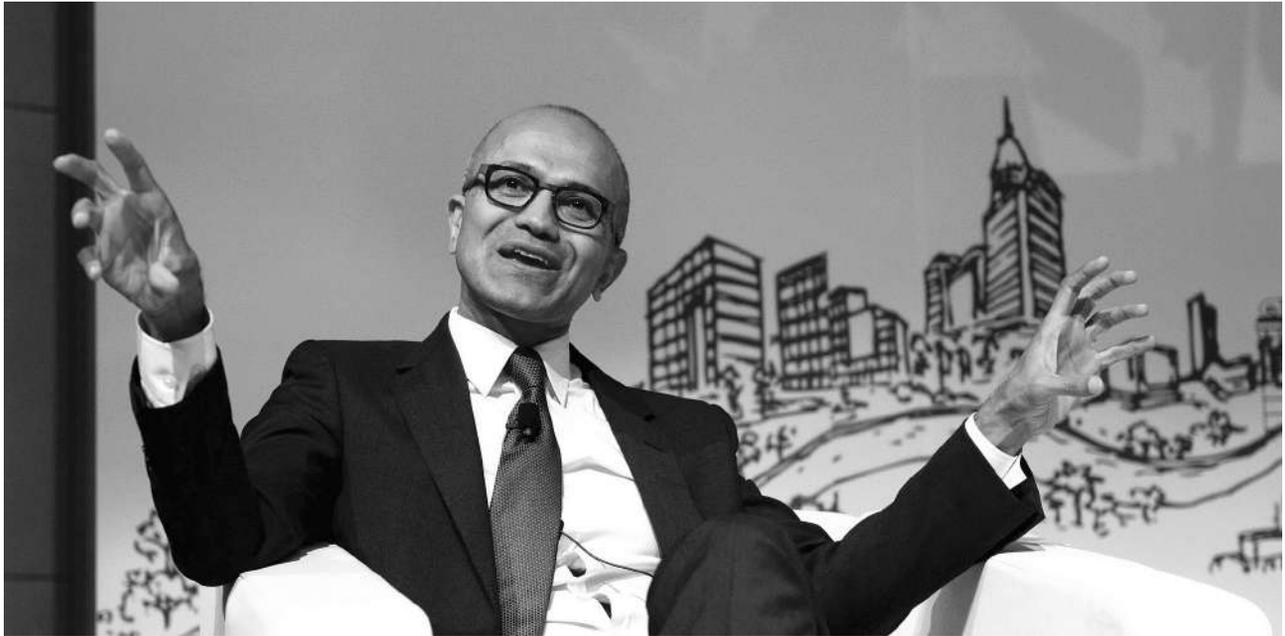
prospective futuristic novelty is creating a sense of pride among Indians.

Late Kalpana Chawla and Sunita Williams are the names of great honour for India. Instead of explosive dimensions seething folder of ideals is a boost for India's honour.

All over the world India stands for peace, balanced and smooth administration. rule of people, Green revolution. Industrial growth simultaneously of course, its a struggle of India to get herself from developing to the developed stage. All the occurances are taking place without harming a peace of world & without threatening or creating obstacle in the progress of neighbouring nations.

No doubt we find a wider rift in social, political, economical & cultural aspects. But the developmental programmes undertaken by the Government to cure these things and altimately to uproot social evils are sure to widen the hopeful horizons of India bright future in a picture of great variety in brilliant diversity existing presently. So isn't India a stream of volues?

□ □ □

Satyam Shivam Sundaram of New India...

Pranav R. Patil | BCA. II (AI)

Reading the title "Satyam Shivam Sundaram" have you thought about the movie of Shashi Kapoor in 1978 ? But No! This Superhit film is not my subject of purpose. Basically, we all know "Satyam Shivam Sundaram" means truth, godliness and beauty, those are the core values from where togetherness love, peace, satisfaction. appreciation form beauty & aesthetics, etc. flow.

The trinities "Satyam Shivam Sundaram" of new India are "Satya Narayan Nadella" "Shiv Nadar", "Sundar" pichai.

Satya Nadella was born on 19 August 1967 and now about 55 years old. He is a executive chairman and CEO at microsoft. His nationality is american & was awarded Parmabhushan in 2022.

Shiv Nadar is the founder and chairman of HCL technologies and shiv Nadar foundation. He founded

HCL in mid 1970's and now his new worth is 2,390 crores, which defines he is an Indian billanaire.

Sunderarajan Pichai also known as Sunder Pichai. He is CEO at google. He cored his name in the very early age in the history of entrepreneur's. Sundar was born is Madurai, India. He was awarded Padmabhushan in the year 2022. viewing. Height of success of these person's, India's youth generation gets motivated and inspired, by their techinal and logical work.

How these people reached their aim, (hard work Vs smart work) managing family background and issues, are the some things from the trinities which inspires the youth generation of India for creativity and looking forward to our aim.

Love Air

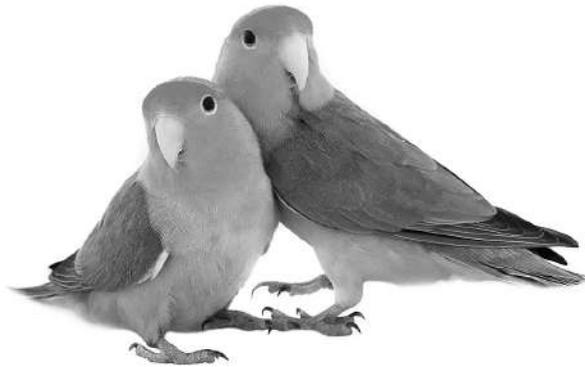
Two flying birds appeared in the sky !...
The goal is one and the sky is one...
They were singing melodious songs and supporting each other...

Two flying birds appeared in the sky!....

Those two birds fell deeply in love with each other...
The two birds started communicating eye to eye...
The world forgot those two birds...
Two flying birds appeared in the sky!...

The birds were taking each other in the sky...
He had focused the attention of the whole world on them...
Who knows what dreams he had seen...
Two birds were flying in the sky!...
He was definitely firm but the distance was very long...
Two flying birds were seen in the sky!.....

Anuja Basavraj Mane
11th commerce

You Will Win

Take the wings the sky is near you
fly in the sky success is near you
The dream is yours to show the world.
friends you want to win....

Your dream of uniform is to wake
you up early in the morning
The ground is waiting for you, you
want to run on the ground.
You should shut the mouths of people who
are talking to you.
friend you want be win....

Your dream to be an engineer is
to stay awake at night
Even if everyone is asleep. you
have to study at night
Dreams belong to your parents
you want to pay for their hard work
friend you want win,,,,,,,,,

The dream is your own success
is for you. The world is calling you
behind your back. you should move
forward. The hard work of parents
should be rewarded... when everyone
sleep you want to wake up for your dreams
friend you want to win.....

Nishant Ningoji Kalgonda
11th Science

□□□□ □ □□□k

Open a book
And you will find
People and places of every kind;
Open a book
And you can be
Anything that you want to be;
Open a book
And you can share
Wondrous worlds you find in there;
Open a book
And I will too
You read to me
And I'll read to you.

Collection by
Prathami Patil
(B. Com III)

My F□□□r

Sparkle and pillar of my life.
Strength and protecting shield of my life.
Motivation and support system of my life.
Idiol and teacher of my life.
Power and decision maker of my life.
I love you because you are my life ; Dad

Shreya Sachin Desai
B.Com. III

Al□□□ Wi□□ T□□

□□□□

The sentence is complete
the full stop is said with a smile.
Two short sentences
easily add semicolons.
Put a comma between
words of the same type.
A full stop at the end
of a sentence.
When a question arises
running comes question marks.
Drowning in the juice of emotions
standing exclamation mark
Emphasize the word
quotation marks single.
Someone spoke and appeared thee
quotation marks double.
Where to pause
tell the sign correctly.
Sentences by omitting symbols
how nasty it looks.
The meaning of the sentence is
because of the signs!

Samruddhi Chavan
11th commerce

My College Life

Those were the best days of my life,
When fun and frolic was rife.
A refreshing realm of knowledge,
That was my college.

Funny friends and loving lecturers,
Freaky fundas and flexible study hours.
Riddles and rumors, gossips and giggles-umpteens,
Added spice to the junk I hogged at the college canteen.

I majored in English Literature,
And the subject suited my sensitive nature.
I was initiated into the world of stories, poems and plays,
Each lecture set my imagination ablaze.

My college was a literary paradise,
Where I learnt to critically analyze,
Every text that came my way,
Be it poetry, prose or play.

Free from the fetters of school,
I willingly jumped into the knowledge pool.
Where education was mixed with entertainment,
At college learning was never a punishment.

Collection by
Jotiba Kamble
(M A I)

My Individuality

Innocence once lost
Is never regained
You can never undo
Damages done
and the pains

Throw out all those
books of spiritual claims
Ones that promise false paradise
If you follow their monastic trail

Love and devotion
are. Outdated notion
Your days are numbered
You will soon reach extinction

Hedonistic heads
Always bask in Sunshine
Carnal pleasures
Leads to Pleasures divine

If this is the way
That it has to be
I'll try my best
To change my element
My individuality

Collection by
Khushi Singh
(BA II)

Life without food,
Is like a tree without root.
Life without food,
Is like a bad dream come true
Food comes from farm,
These farms make our country charm,
Our country's pride is hidden in farms,
But the growing population rings an alarm
Farmers try their best to cultivate more,
For lost ships to become a sea shore,
These efforts will not be in vain,
One day the dry land will also have rain!
THANKS to farmers for growing food!
THANKS to farmers for giving our life tree
roots!

Collected by –
Sonali Kadam
(BA II)

Love

Love is understanding
Love is compromise
Love is generosity
Love is sacrifice
 Love does not discriminate
 Love is free of charge
 Love is the solution
 Love is who we are
Love is universal
Love is heaven sent
Love was fastened to the cross
Love's greatest testament
 Love is triumphant
 Love is somersaults
 Love is compassion
 Love is free of fault
Love is forgiveness
Love offers a hand
Love is eternal
Love is His command

Collection by
Pruthviraj Ghulannawar
(B A III)

W o o o I o o w Y o o I o
T o o o o o o

Sitting for what seems hours
listening to the rain
I find myself hypnotized
by the puddle
forming at the bottom
of the downspout.
The air is cold
yet I don't notice until
goosebumps cover
my arms.
Funny thing is,
I still feel warm.
I was noticing how
the rain poured out
of the spout so fast
yet as soon as it was free
it rested
in that puddle
content just to be free.
Is that how you feel?
Like that rain?
Struggling with such force
for your freedom?
Once you've reached
your ""puddle""

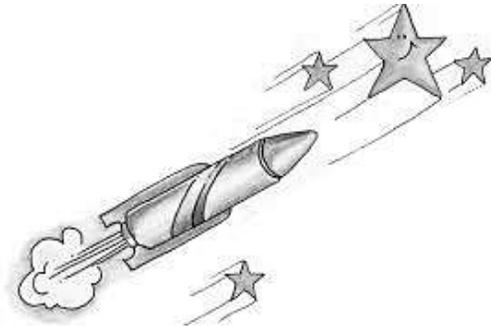
will you relax
and stop struggling?
Is that all you're looking for?
A little space away
from that confining spout?
The puddle looks so calm
just shining with the days reflections
mirroring my thoughts.
If I look away will that puddle
still be there tomorrow?
I don't like taking risks...
so I keep staring
hypnotized by the cool
air and the tiny bubbles
fighting their way to the surface.

Collection by
Nagraj Banne
(BA III)

A i o o r o o o o o r o

You are exceptional, that much is true.
Oh! The wonderful things that you can do un-
leash uour potetial, and reach for the stars.
Aren't uou amazed by all that you've done?
Reaching great heights, you've only begun.
Endless possibilities, you'rethe only one.
Allow yourself to be amazed by who you are,
Marvel at your strengths, they'll take you far
Amazing potetial lies within, aim for the stars.
Zigzag through life with zeal and zest,
Innovate and create, be your best.
Now, wanna know who you are, then listen to
this chime, gather the first letter of each line.

Sakshi Mohite
B.A. I

Department of Library

Library is a Knowledge Resource Center and has a key role in teaching-learning and research process. Our Library has an extensive collection of books and Journal covering all aspects of Arts, Commerce and Science, Computer Science, Business Administration, Environmental Science etc. By various services and Facilities library is serving to stakeholders according to institutional goals and objectives.

Total Holding on 31/03/2023

1. Total Books	-	80871
2. C.D.s	-	159
3. Journals & Magazine	-	48
4. News Papers (Marathi & English)	-	08
5. e-Books	-	199500+
6. e-Journals	-	6000+

Expenditure on Collection Development -
Rs. 2,50,195.00

Timing

On Working Days - 7:00 am to 6:00 pm
Before & During Exam period - 7:00 am to 12:00 pm

Library Services and Facilities

Library has given following services and facilities during the academic year 2022-23

1. Borrowing Facility

2. Book Bank Facility
3. Periodicals
4. Open Access to all
5. Study Room Facility
6. Reprography Facility is given to all readers according to their demand.
7. Reference Service
8. Question Paper sets of University examination are made available to the readers in reading room.
9. User Orientation is carried for the fresh readers for effective use of library
10. Readers From Society
11. WebOPAC - The link of Web-OPAC is <http://103.173.137.50/w27>. The library has 8 terminals for daily routine work.
12. New Arrivals are displayed on Display Board for 7 days.
13. Library sent content of all Journals to the readers by mail regularly.
14. Book Examination Online/ offline Book Exhibitions on the various occasion were arranged during 2022-23

Prof. Sandeep R. Kurade.
Librarian

सांस्कृतिक विभाग अहवाल

शिवराज महाविद्यालयामधील सांस्कृतिक विभागामार्फत सन २०२२-२०२३ या शैक्षणिक वर्षामध्ये जे विविध कार्यक्रमाचे आयोजन केले गेले त्याचा महत्त्वाचा उद्देश म्हणजे विद्यार्थ्यांचे मनोरंजन आणि प्रबोधन करणे हा होता. सर्वच कार्यक्रमांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना प्रेरणा मिळते. त्यांच्या मनात थोर महापुरुषांविषयी आदरभावना व समर्पणाची भावना निर्माण होण्यास मदत होते तसेच विद्यार्थ्यांचे व्यक्तिमत्त्व विकसित होऊन त्यांना सामाजिक, सांस्कृतिक, नैतिक मूल्यांची जाणीव होते.

राजर्षी शाहू महाराज जयंती व संस्था वर्धापन दिन कार्यक्रम हिंदी विभागामार्फत दि. २६-६-२०२२ रोजी संस्थेचे अध्यक्ष मा. प्रा. किसनराव कुराडे यांच्या अध्यक्षतेखाली साजरा करण्यात आला. त्यावेळी मा. प्राचार्यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

दि. १-८-२०२२ रोजी मराठी विभागामार्फत लोकशाहीर आण्णा भाऊ साठे जयंती कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. त्यावेळी प्रतिमा पूजन व व्याख्यान झाले. सदर कार्यक्रमास मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. कदम व संस्थेचे सचिव डॉ. अनिलराव कुराडे उपस्थित होते.

दि. ८-१२-२०२२ रोजी इंग्रजी विभागाच्यावतीने संताजी जगनाडे महाराज जयंतीनिमित्त प्रतिमापूजन कार्यक्रम घेण्यात आला.

दि. ३१-१०-२०२२ रोजी राज्यशास्त्र विभागाच्यावतीने वल्लभभाई पटेल जयंती व २६-११-२०२२ रोजी संविधान दिवस घेण्यात आला. त्यावेळी संस्था सचिव डॉ. अनिलराव कुराडे यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

दि. १२-६-२०२३ रोजी अर्थशास्त्र विभागाच्यावतीने यशवंतराव चव्हाण जयंतीनिमित्त प्रतिमापूजन व व्याख्यान

कार्यक्रम घेण्यात आला.

दि. २-१०-२०२२ रोजी रसायनशास्त्र विभागामार्फत म. गांधी जयंतीनिमित्त प्रतिमा पूजन घेण्यात आले. त्यावेळी मा. प्राचार्य कदम सर आणि संस्थासचिव डॉ. अनिलराव कुराडे उपस्थित होते.

दि. १-७-२०२२ रोजी पदार्थविज्ञान विभागामार्फत वसंतराव नाईक जयंती निमित्त प्रतिमा पूजन व व्याख्यान कार्यक्रम घेण्यात आला. सदर कार्यक्रमास मा. प्राचार्य, संस्था अध्यक्ष मा. किसनराव कुराडे यांची प्रमुख उपस्थिती होती.

दि. २-१-२०२३ रोजी क. वि. रा. शिंदे पुण्यतिथी निमित्त व्याख्यान कार्यक्रम घेण्यात आला.

वरील कार्यक्रमाव्यतिरिक्त दि. १९-११-२०२२ रोजी वाणिज्य विभागामार्फत इंदिरा गांधी पुण्यतिथी व राष्ट्रीय संकल्प दिवस कार्यक्रम घेण्यात आला. तसेच नेताजी सुभाषचंद्र बोस जयंती, प्र. कुलगुरू आप्पासाहेब पवार पुण्यतिथी, विरसा मुंडा जयंती, डॉ. बाबासाहेब आंबडेकर जयंती, शिवजयंती, स्वामी विवेकानंद जयंती अशा अनेक कार्यक्रमाचे आयोजन विविध विभागाच्यावतीने सांस्कृतिक विभागामार्फत करण्यात आले.

या सर्वच कार्यक्रमातून थोर महापुरुषांची ओळख, त्यांचे कार्य व कर्तृत्व विद्यार्थ्यांना माहित करून देण्यात आले. सदर कार्यक्रमांचा लाभ महाविद्यालयातील बहुसंख्य विद्यार्थी-विद्यार्थिनी, प्राध्यापक प्रशासकीय कर्मचारी यांना झाला.

वरील सर्वच कार्यक्रमास संस्था अध्यक्ष, संस्था पदाधिकारी, संस्था सचिव आणि प्राचार्य यांचे प्रोत्साहन व मोलाचे सहकार्य मिळाले.

डॉ. ए. बी. कुंभार
सांस्कृतिक विभाग प्रमुख

एन. सी. सी. विभाग अहवाल

राष्ट्रीय छात्रसेना (NCC) २०२२-२३

राष्ट्रीय छात्रसेनेमधून छात्रामध्ये नेतृत्व गुणसंपन्न व्हावेत व देशासाठी चांगले नागरिक घडावेत या उद्देशाने सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षासाठी एकूण ५२ छात्रांना राष्ट्रीय छात्रसेनेमध्ये प्रवेश घेण्यात आले. त्याचबरोबर एन.सी. सी. परीक्षेमध्ये यशस्वी होण्यासाठी कवायत, शास्त्रज्ञान, नकाशावाचन, नागरिक सुरक्षा व आत्मरक्षा अशा विविध प्रकारचे प्रशिक्षण देण्यात आले.

त्याच्याबरोबर एन. सी. सी. परीक्षेमध्ये यशस्वी होण्यासाठी कवायत शास्त्रज्ञान नकाशा वाचन, नागरिक सुरक्षा व आत्मरक्षा अशा विविध प्रकारचे प्रशिक्षण देण्यात येते.

एन. सी. सी. विभागामार्फत २२-२३ मध्ये सर्वात आतापर्यंतची उच्च स्तरीय गरूड भरारी यश म्हणजे दिल्ली येथे राजपथवर झालेल्या आर. डी. सी. झालेल्या रिपब्लिक डे कॅम्प मध्ये आमच्या महाविद्यालयाची सिनियर अडर ऑफिसर सुकन्या सुबराव रणदिवे हिने महाराष्ट्र डायरेक्टरची नेतृत्व करत संपूर्ण भारतात महाराष्ट्र डायरेक्टरला चॅम्पियनशिप ट्राफी मिळून देण्यात सिंहाचा वाटा उचलला या कामगिरीबद्दल तिला भारताचे पंतप्रधान मा. श्री. नरेंद्र मोदीजी यांच्या हस्ते चषक देऊन सन्मानित करण्यात आले.

दर सालाप्रमाणे या वर्षीसुद्धा एन. सी. सी. विभागामार्फत अनेक उपक्रम राबवले यामध्ये रक्तदान शिबिर, वृक्षारोपण, योगा मार्गदर्शन शिबिर, योगा डे, स्वच्छता अभियान, क्रांती दिनानिमित्त क्रांति ज्योत रॅली, सायकल रॅली, प्रबोधन रॅली, सेव स्कूल, सेव्ह एज्युकेशन, अभियान वुमेन हेल्थ पब्लिक अवेरनेस रॅली, व्यसनमुक्ती शपथ, शिवजयंती रॅली, पोस्टर प्रजेन्टेशन, खिळेमुक्त झाडे मोहिम इत्यादी कार्यक्रम घेण्यात आले.

रक्तदान शिबिर :

एन. सी. सी. विभागामार्फत कॉलेजमध्ये रक्तदान शिबिराचे आयोजन करण्यात आले. एच. डी. एफ. सी. बँक केदारी रेडेकर हॉस्पिटल व अर्पण ब्लड बँक कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने रक्तदान शिबिरामध्ये ४२ पिशव्यांचे संकलन करण्यात आले. एन. सी. सी. विभाग प्रमुख कॅप्टन डॉ. आर.डी. मगदूम, प्रा. जयवंत पाटील व एन. सी. सी. कॅडेटने परिश्रम घेतले.

वृक्षारोपण :

राष्ट्रीय छात्रसेनामध्ये भरती झालेले द्वितीय व तृतीय वर्षातील सर्व छात्रांनी बहिरेवाडे येथे वृक्षारोपण केले. तेथे १०० झाडांचे वृक्षारोपण करण्यात आले.

योगा मार्गदर्शन :

दि. २१ जून २०२२ रोजी शिवराज महाविद्यालयामध्ये योग मार्गदर्शन देण्यात आले. हा कार्यक्रम एन. सी. सी. विभागामार्फत आयोजित करण्यात आला. यामध्ये एन. सी. सी. विभाग व स्पोर्ट्स विभाग, शिक्षक वर्ग व विद्यार्थी यांची उपस्थित होती.

स्वच्छता अभियान :

शिवराज महाविद्यालयामधील एन. सी. सी. विभागामार्फत स्वच्छता मोहिम राबवली गेली. दरवर्षी प्र. माने ह्या वर्षीही सर्व एन. सी. सी. विभागाचे कॅडेट्सने स्वच्छतेमध्ये सहभाग घेतला. मूकबधिर निवासी शाळा गिजवणे तालुका गडहिंग्लज या ठिकाण स्वच्छता अभियान राबवण्यात आले.

क्रांती दिन :

दि. १-०८-२२ रोजी आझादी का अमृत महोत्सव अंतर्गत

क्रांतिदिनानिमित्त हर घर तिरंगा बोधानासाठी मुत्नाळ येथून क्रांतीज्योत आणण्यात आली. मार्केट यार्ड कमानीपासून मोटर सायकल रॅलीचे आयोजन करण्यात आले. हा कार्यक्रम एन. सी. सी. विभाग प्रमुख कॅप्टन डॉ. आर. डी. मगदूम सर यांच्या मार्गदर्शनाखाली हा पार पाडण्यात आला.

सायकल रॅली:

शिवराज महाविद्यालयात आझादी का अमृत महोत्सव साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे आयोजन एन. सी. सी. व क्रीडा विभाग यांच्यामार्फत केले होते. या अभियानांतर्गत महाविद्यालयामार्फत सकाळी ठीक ९ वाजता म. दू. श्रेष्ठी विद्यालयापासून तिरंगा सायकल रॅली काढण्यात आली.

सेव्ह स्कूल, सेव्ह एज्युकेशन :

वीस पटाखालील शाळा बंद करण्यात येऊ नयेत. यासाठी सेव्ह स्कूल, सेव्ह एज्युकेशन या आंदोलनात सक्रिय सहभाग घेऊन दुर्लक्षित व दुर्गम भागातील वाडी, वस्तींच्या अडचणी मांडून २० पटाखालील शाळा बंद करून नयेत यासाठी निवेदन दिले.

वूमेन हेल्थ अवेरनेस :

महाराष्ट्र कर्नाटक सीमेवर स्थित असलेल्या गडहिंग्लज तालुक्यातील लमानवाडा वस्तीमध्ये अद्यावत कोणत्याही वैद्यकीय सेवा उपलब्ध नाहीत त्यामुळे महिला आरोग्याकडे पूर्णपणे दुर्लक्ष होत आहे. म्हणून तिथल्या माता भगिनींना मासिक पाळी बद्दल जन-जागृती करून सॅनेटरी नॅपकिन वाटप करण्यात आले.

शिवजयंती रॅली

रविवार दि. १९-०२-२३ रोजी सायंकाळी छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती निमित्त गडहिंग्लज शहरामधून भव्य मिरवणूक आयोजित करण्यात आली. मिरवणुकीत सर्व एन. सी. सी. कॅडेटने सहभाग नोंदवला.

पोस्टर प्रेझेंटेशन :

महाविद्यालयाच्या एन. सी. सी. व क्रीडा विभागामार्फत २३ मार्च २०२२ रोजी शहीद दिनानिमित्त पोस्टर-प्रेझेंटेशन / भित्तीचित्र सादरीकरण हा उपक्रम राबविण्यात आला होता. या उपक्रमात एन. सी. सी. कॅडेट्सचा सहभाग होता.

खिळेमुक्त झाडे - मोहिम :

पर्यावरण संवर्धन काळाची गरज आणि यासाठीच वृक्षारोपण सोबत जुन्या झाडांचे संवर्धन करणे हे ही तितकेच महत्त्वाचे आहे. झाडावर ठोकलेल्या खिळ्यामुळे झाडांतर्गत असलेले अन्न आणि पाणी नेणाऱ्या वाहिन्या दुखावल्या जातात. त्यामुळे त्यांची ऑक्सिजन देण्याची क्षमता कमी होते व आयुष्य देखील कमी होते. म्हणून गडहिंग्लजमध्ये "खिळेमुक्त झाडे" ही मोहिम राबविण्यात आली. तरी एन. सी. सी. विभागाने सहभाग नोंदवला.

१२) नो व्हेथिकल डे :

प्रत्येक महिन्याच्या १ तारखेला एन. सी. सी. विभागामार्फत नो व्हेथिकल डे साजरा करण्यात येतो.

राष्ट्रीय व राज्यस्तरीय कॅम्पमध्ये निवड झालेले व मागील वर्षात विशेष कामगिरी करणारे कॅडेट.

- १) सिनियर अंडर ऑफिसर सुकन्या सुबराव रणदिवे, दिल्ली येथे राजपथवर झालेल्या आर. डी. सी रिपब्लिक डे कॅम्पमध्ये महाराष्ट्र डायरेक्टरचे नेतृत्व करत संपूर्ण भारतात महाराष्ट्र डायरेक्टरला चॅम्पियनशीप ट्रॉफी मिळवून देण्यात सिंहाचा वाटा उचलला.
- २) ज्युनियर अंडर ऑफिसर श्रीहरी सुधीर सबनिस- कुलूम ऍड केरला येथे झालेल्या ऑल इंडिया ट्रेकिंग नॅशनल कॅम्पसाठी निवड. अमरावती येथे बेसिक लीडरशीप कॅम्पसाठी बी. एल. सी. निवड. नाशिक येथे झालेल्या (AAC) आर्मी अॅट्याचमेंट कॅम्प साठी निवड.
- ३) कॅडेट अनिलेश बाळू शिंदे इंटरग्रुप कॉमिटेशन कॅम्प अहमदनगर येथे झालेल्या (IGC) (TSC) स्थल सैनिक कॅम्पसाठी निवड.
- ४) कॅडेट आदिनाथ बाळासाहेब ठिपकूरले, - अहमदनगर

येथे झालेल्या (AAC) आर्मी अट्याचमेंट कॅम्पसाठी निवड.

- ५) कॅडेट योगेश गोपाळ चौगुले, कॅडेट राकेश राजाराम मि साळ, कॅडेट गौरव चंद्रकांत गोडसे. - नगर येथे झालेल्या (AAC) आर्मी अट्याचमेंट कॅम्पसाठी निवड.
- ६) आकाश पुंडलिक मोरबाळे, - नाशिक येथे झालेल्या आर्मी अट्याचमेंट कॅम्पसाठी निवड.
- ७) कॅडेट वृषाली शशिकांत खोत - पुणे येथे झालेल्या (JGC - RDC) इंटरग्रुप कॉम्पिटेशन कॅम्प मधून कोल्हापूर मधून निवड. एन. सी. सी. भवन कोल्हापूर मध्ये झालेल्या आमच्या महाविद्यालयाचे.

(CDT) प्रणाली तानाजी मालगुडे क्रॉस कंट्रीमध्ये द्वितीय क्रमांक.

कॅडेट सानिका विजय पाटील क्रॉस कंट्रीमध्ये प्रथम क्रमांक
डि्ल कॉम्पिटेशनमध्ये वॉडेट (CDT) शुभांगी संजय

पाटील, (CDT) सानिका विजय पाटील, (CDT) सानिका सुनिल कदम यांना प्रथम क्रमांक.

४) कल्चरमध्ये आमच्या महाविद्यालयाचे -

ज्युनियर अंडर ऑफिस अमृता अनिल तराळ, कॅडेट अनुजा रमेश धबाले, कॅडेट सानिका विजय पाटील, कॅडेट शुभांगी संजय पाटील कॅडेट प्रणाली तानाजी सालगुडे, ऋतुजा अनिल तोरस्कर,

या ग्रुपने प्रथम क्रमांक पटकावला.

वर्षभरामध्ये एन. सी. सी. मध्ये उत्कृष्ट कामगिरी केल्याबद्दल २६ जानेवारी दिवशी कॅडेटस्ना ट्रॉफी दऊन गौरविण्यात आले.

डॉ. आर.डी. मगदुम
क्रीडा विभाग प्रमुख

राष्ट्रीय सेवा योजना + २ स्तर

सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षात राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विविध उद्दिष्टपूर्तीसाठी आमच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामार्फत नियमित कार्यक्रमांतर्गत उपक्रम व दत्तक खेडे मौजे मांगणूर तर्फे सावतवाडी येथे विशेष श्रमसंस्कार निवासी शिबिराचे आयोजन करून विविध उपक्रम राबविण्यात आले.

अ) नियमित कार्यक्रमांतर्गत दि. २१-०६-२०२२ रोजी निमित्य योग.

आंतरराष्ट्रीय योग दिन :

शिक्षक मा. श्रीराम पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली महाविद्यालयातील विद्यार्थी, प्राध्यापक, कर्मचारी यांना सहभागी करून घेऊन योगाचे महत्त्व व प्रात्यक्षिके घेतली.

वृक्षारोपण :

दिनांक ०१-०७-२०२२ रोजी मौजे वडरगे येथे संस्था उपाध्यक्ष अॅड. दिग्विजय कुराडे यांच्या उपस्थितीत अकिशा या वृक्षांची लागवड करण्यात आली.

स्वच्छता अभियान:

दिनांक १०-०८-२०२२ स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवानिमित्त महाविद्यालयाच्या परिसरातील प्लॅस्टिक, गाजरगवत, केरकचरा निर्मूलन करून त्याचा निचरा करण्यात आले. यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य, संस्था सचिव, प्राध्यापक, प्रशासकीय, कर्मचारी उपस्थित होते.

सांस्कृतिक व ऐतिहासिक स्थळांना भेटी :

दि. १४-०८-२०२२ रोजी ग्रामीण भागातील महत्त्वाचा ऐतिहासिक, सांस्कृतिक आणि नैसर्गिक इतिहास समजून घेऊन विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्यासाठी, किल्ले सामानगड, नूल येथील मठ व मुत्नाळ येथील स्वातंत्र्याच्या लढाईत बिंदू कुलकर्णी हे शहीद झाले. त्यांच्या स्मारकाला भेट देऊन तसेच नेसरी येथील प्रतापराव गुजर शिरसंगी येथील वनराई अशा महत्त्वाच्या स्थळांना भेट देण्यात आले.

स्वातंत्र्यदिनानिमित्त विविध कार्यक्रम संपन्न :

दि. १५-०८-२०२२ रोजी स्वातंत्र्यदिनानिमित्त क्रांतिज्योत मुत्नाळ ते गडहिंग्लज आणण्यात आली. तसेच म हाविद्यालयातून प्रांत कार्यालयापर्यंत प्रबोधन रॅली काढण्यात आली. याबरोबरच दि. १७-८-२०२२ रोजी राज्यस्तरीय समूह गायन स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले. यामध्ये माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळेतील स्पर्धकांनी सहभाग घेतला.

मुल्यशिक्षण व व्यक्तिमत्त्व विकासावर आधारित व्याख्यान :

दि. २०-०८-२०२२ रोजी मा. शिवाजीराव नेली यांचे म ल्यशिक्षण व व्यक्तिमत्त्व विकास या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. हा कार्यक्रम उत्तमरित्या पार पडला.

करंबळी येथे एकदिवशीय शिबिर संपन्न :

दि. २८-०९-२०२२ रोजी सकाळी ७.३० ते ११ पर्यंत एक दिवसीय शिबिर घेण्यात आले. या शिबिरात सकाळच्या सत्रात श्रमदान, दुपारच्या सत्रात चर्चासत्र आणि सायंकाळीच्या सत्रात सांस्कृतिक कार्यक्रम घेण्यात आले. यावेळी गावचे सरपंच अनुप पाटील, उपसरपंच व ग्रामपंचायत सदस्य व ग्रामस्थ उपस्थित होते.

ब) विशेष श्रमसंस्कार निवासी शिबिर

दि. २५-१२-२०२२ ते ३१-१२-२०२२ या कालावधीत मौजे मांगणूर तर्फे सावतवाडी, ता. गडहिंग्लज, जिल्हा कोल्हापूर येथे विशेष श्रमसंस्कार शिबिराचे आयोजन करण्यात आले. या शिबिरात पुढील उपक्रम यशस्वीरित्या पूर्ण करण्यात आले.

प्रकल्प :

या शिबिरात समाजप्रबोधन, ग्रामसफाई, गटारांची स्वच्छता, गाजर गवत व प्लॅस्टिक निर्मूलन, रस्ता दुरुस्ती व बगेची डागडुजी आणि पानंद रस्ता दुरुस्ती इत्यादी प्रकल्पांची पूर्तता करण्यात आली.

शिबिराचे उद्घाटन :

दि. २५-१२-२०२२ रोजी सायंकाळी ७ वाजता. क. वि. रा. शिंदे शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष मा. प्रा. किसनरावजी कुराडे यांच्या अध्यक्षतेखाली गडहिंग्लज प्रांताधिकारी मा. बाबासाहेब वाघमोडे

यांच्या शुभहस्ते दीपप्रज्वलन करून विशेष श्रमसंस्कार शिबिराचे उद्घाटन करण्यात आले. या प्रसंगी प्रमुख अतिथी म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. एम. कदम उपस्थित होते. तसेच सावतवाडी गावचे सरपंच सौ. शारूबाई चव्हाण, उपसरपंच प्रकाश पाटील, ग्रामसेवक, ग्रामपंचायत सदस्य, प्राध्यापक, प्रशासकीय कर्मचारी उपस्थित होते.

या उद्घाटन प्रसंगी प्रांताधिकारी मा. बाबासाहेब वाघमोडे यांनी विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी शिबिरे महत्त्वाची ठरतात. यामध्ये गुणांचा विकास, नेतृत्व, कर्तृत्व, वक्तृत्व, सहजीवन, स्वावलंबन, सहकार्य या सारख्या घटकांचा विकास होतो असे सांगितले. तर कार्यक्रमाचे अध्यक्ष आदरणीय कुराडे सरांनी शिस्तीचे महत्त्व, कार्याचे महत्त्व समजावून सांगून सर्वांना शुभेच्छा दिल्या. या कार्यक्रमाचे स्वागत व प्रस्ताविक प्रा. तानाजी चौगुले तर आभार प्रकाश पाटील यांनी मांडले.

श्रमदान शुभारंभ :

दि. २६-१२-२०२२ रोजी माजी सभापती मा. दीपकराव जाधव यांनी श्रमदान शिबिराचे पूजन करून श्रमदानाचा शुभारंभ केला. या प्रसंगी सरपंच, उपसरपंच ग्रामस्थ व मान्यवर उपस्थित होते. श्रमदानाच्या शुभारंभानंतर सर्व स्वयंसेवकांनी सलग ६ दिवस सकाळच्या सत्रात श्रमदानाचे कार्य केले. या कार्यात गटार बांधणे, पानंद दुरुस्ती, बाग स्वच्छता, प्लॅस्टिक निर्मूलन, केरकचऱ्याचा निचरा करण्यात आला ग्रामस्वच्छतेमध्ये गावकऱ्यांचा सहभाग उल्लेखनीय होता.

प्रार्थना, व्यायाम प्रशिक्षण व निसर्गदर्शन :

दि. २६-१२-२०२२ ते ३१-१२-२०२२ या विशेष श्रम संस्कार शिबिराच्या प्रत्येक दिवशी सकाळच्या सत्रात प्रार्थना, व्यायामाचे प्रशिक्षण व निसर्ग दर्शन करणे योग-साधना करणे इत्यादी बाबींचे विद्यार्थ्यांना शिक्षण देण्यात आले.

चिंतन शिबिर :

दि. २६-१२-२०२२ ते ३०-१२-२०२२ या सात दिवसांच्या शिबिरात दुपारच्या सत्रात चिंतन शिबिर घेण्यात आले. सर्व स्वयंसेवकांचे स्वतंत्र गट तयार करून, त्यांना प्रत्येक दिवशी

एक सामाजिक विषय देऊन चर्चा घडविण्यात आली यात सर्व विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेऊन आपले विचार, मते निर्भिडपणे मांडली उदा. ग्रामपंचायत विकासांमध्ये विद्यार्थ्यांचा सहभाग कसा असावा, मोबाईलचा वापर कसा केला जावा, देव आहे का नाही, मिडीया या विषयावर चर्चा घडविण्यात आली.

बौद्धिक व्याख्याने :

या शिबिर कालावधीत सायंकाळी ७ वाजता तज्ज्ञ वक्त्यांची वेगवेगळ्या विषयावर बौद्धिक व्याख्याने आयोजित केली होती. 'श्रमदानाचे महत्त्व' या विषयावर प्रा. पी. डी. पाटील, 'म नोरंजनातून प्रबोधन' या विषयावर श्री. आत्माराम पाटील "चला आरोग्यावर बोलू काही" व "महिला मेळावा" या विषयावर डॉ. शुभांगी निकम, 'अंधश्रद्धा' व 'जादूचे प्रयोग' या विषयावर मा. नामदेव पाटील या सर्व वक्त्यांनी स्वयंसेवकांना व ग्रामस्थांना बहुमोल मार्गदर्शन केले. व शेवटच्या दिवशी सर्व विद्यार्थ्यांना सांस्कृतिक कार्यक्रम साजरा केला. या सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे उद्घाटन संस्थेचे उपाध्यक्ष अॅड. दिग्विजय कुराडे यांच्या हस्ते करण्यात आले.

समारोप समारंभ :

दि. ३१-१२-२०२२ रोजी सकाळी ठीक ११ वाजता. या शिबिराचा सांगता समारंभ सावतवाडी गावचे सरपंच सौ. शारूबाई चव्हाण व उपसरपंच प्रकाश पाटील, ग्रामपंचायत सदस्य ग्राम स्थ आणि मान्यवर यांच्या उपस्थितीत संपन्न झाला. यावेळी स्वयंसेवकांनी आपली मनोगते व्यक्त केली. या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक कार्यक्रम अधिकारी प्रा. एम. एस. घस्ती तर आभार सौ.गीतादेवी देसाई यांनी मांडले.

या शिबिरासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य, रजिस्टार, पर्यवेक्षक, प्राध्यापक, प्रशासकीय कर्मचारी व ग्रामस्थांचे बहुमोल सहकार्य लाभले.

प्रा. एम. एस. घस्ती

कार्यक्रम अधिकारी, राष्ट्रीय सेवा योजना+२ स्तर
संभाजीराव माने कनिष्ठ महाविद्यालय, गडहिंग्लज.

NSS REPORT

राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने सन २०२२ ते २०२३ या शैक्षणिक वर्षात पुढील कार्यक्रम घेण्यात आले.

अनु. क्र.	कार्यक्रमाचे नाव	दिनांक
१	महाविद्यालय परिसर प्लास्टिक मुक्त आणि स्वच्छता अभियान	१० ऑगस्ट २०२२
२	महाविद्यालय परिसर स्वच्छता अभियान	२९ ऑगस्ट २०२२
३	गडहिंग्लज तालुक्यातील ऐतिहासिक गावाचे सर्वेक्षण	१४ ऑगस्ट २०२२
४	एकदिवसीय श्रमसंस्कार शिबीर - मुगळी	११ एप्रिल २०२२
५	वृक्ष वाटप - कौलगे	५ जून २०२२
६	जागतिक महिला दिन	८ मार्च २०२२
७	बिरसा मुंडा जयंती	१५ नोव्हेंबर २०२२
८	एड्स जनजागृती अभियान रॅली	१ डिसेंबर २०२२
९	जागतिक योग दिन	२१ जून २०२२
१०	वृक्षारोपण - ऐनापुर	१७ जून २०२२
११	नो व्हेईकल डे	१ सप्टेंबर २०२२
१२	संविधान रॅली	२६ नोव्हेंबर २०२२
१३	खनगावे कॉलनी स्वच्छता मोहिम	११ ऑक्टोबर २०२२
१४	मतदार जनजागृती रॅली	१७ सप्टेंबर २०२२
१५	वृक्षारोपण - काळभैरव देवस्थान	७ जुलै २०२२
१६	७ दिवसीय श्रमसंस्कार शिबीर - वडरगे	१० ते १६ फेब्रुवारी २०२३
१७	प्लास्टिक मुक्तता अभियान	४ मार्च २०२३
१८	ई - पीक पाहणी शिबीर	१८ ऑगस्ट २०२२

प्रा. डी. पी. खेडकर

अग्रणी महाविद्यालय कार्यक्रम समिती

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर आणि शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज (प्रमुख अग्रणी महाविद्यालय) यांच्या संयुक्त विद्यमाने अग्रणी महाविद्यालय योजनेतर्गत २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षामध्ये विविध विषयावर एकदिवसीय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आल्या.

अ. नं.	दिनांक	कार्यशाळेचा विषय	साधन व्यक्ती	सहभागी विद्यार्थी संख्या
१	३०/११/२०२२	'शारीरिक तंदुरुस्ती आणि व्यक्तिमत्त्व विकास'	डॉ. धनंजय पाटील डॉ. सचिन चौगले	७९
२	१३/०३/२०२३	'स्पर्धा परीक्षेचे बदलते स्वरूप'	प्रा. जॉर्ज कुझ श्री. प्रेमकुमार नाईक	७८
३	१७/०३/२०२३	'प्रकल्प लेखन'	डॉ. कृष्णात चौगले डॉ. बी. एम. जाधव	४८

प्रा. अशोक मोरमारे

समन्वयक,

अग्रणी महाविद्यालय कार्यालय समिती.

क्रीडा विभाग अहवाल

चालू शैक्षणिक वर्षात आमच्या महाविद्यालयाच्या जिमखाना विभागाने क्रीडा क्षेत्रात आंतरराष्ट्रीय व राष्ट्रीय स्तरावर विशेष उल्लेखनीय यश संपादन करून शिवराज महाविद्यालयाचे नाव संपूर्ण भारतात चमकवले आहे. या वर्षाची विशेष कामगिरी म्हणजे नेपाळ येथे झालेल्या एशियन अॅथलेटिक्स क्रॉसकंट्री स्पर्धेत २० वर्षाखालील गटात आमच्या महाविद्यालयाची सृष्टी श्रीधर रेडेकर हिने भारताला सुवर्ण पदक पटकावून दिले. तसेच कुवेत येथे झालेल्या एशियन स्पर्धेत २३ वर्षाखालील गटात प्रथमकुमार रविंद्र शिंदे याने फेन्सिंग या खेळात भारतीय संघातून खेळताना उत्कृष्ट कामगिरी केली. मुंबई येथे झालेल्या आंतर राष्ट्रीय (लॉन टेनिस) स्पर्धेत संदेश कुरळे यांचा भारतीय संघातून सहभाग. तसेच या वर्षाचे आणखीन एक वैशिष्ट्य म्हणजे गेल्या १० वर्षे शिवाजी विद्यापीठाची अॅथलेटिक्स या खेळातील विभागीय व आंतर विभागीय स्पर्धेतील सर्वसाधारण विजेते पद आमच्या महाविद्यालयाने टिकवून ठेवले आहे. तसेच या वर्षी शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय फेन्सिंग क्रॉसकंट्री या खेळाची सुद्धा चॅम्पियनशीप आमच्या महाविद्यालयाने पटकावली. या वर्षी उल्लेखनीय कामगिरी करणारे खेळाडू पुढील प्रमाणे.-

सृष्टी श्रीधर रेडेकर (क्रॉसकंट्री/अॅथलेटिक्स) : B.Sc.- I

- (१) नेपाळ येथे झालेल्या १६ व्या एशियन क्रॉसकंट्री स्पर्धेत २० वर्षाखालील गटात वैयक्तिक सुवर्ण पदक पटकावले व भारतीय संघास टीम इन्हेन्टमध्ये चॅम्पियनशीप मिळवून देण्यात सिंहाचा वाटा.
- (२) भोपाळ येथे झालेल्या खेलो इंडिया युथ अॅथलेटिक्स स्पर्धेत ३००० मी. धावणे. या क्रीडा प्रकारा रौप्य पदक,
- (३) प्रेसिडन्सी युनिव्हर्सिटी मँगलोर येथे झालेल्या अखिल भारतीय विद्यापीठ क्रॉसकंट्री स्पर्धेत सांघिक कास्य पदक.

- (४) आसाम येथे झालेल्या ज्युनियर नॅशनल क्रॉसकंट्री स्पर्धेत रौप्य पदक.
- (५) परभणी येथे झालेल्या महाराष्ट्र राज्य २० वर्षाखालील क्रॉसकंट्री स्पर्धेत रौप्य पदक.
- (६) मुंबई येथे झालेल्या ३६ व्या राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत २० वर्षाखालील गटात ३००० मीटर धावणे या क्रीडा प्रकारात कास्य पदक.
- (७) राजे रामराव कॉलेज जत येथे झालेल्या १८ वर्षाखालील महाराष्ट्र राज्य अॅथलेटिक्स स्पर्धेत ४ किमी धावणे या क्रीडा प्रकारात सुवर्ण पदक.
- (८) राजे रामराव कॉलेज जत येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत १५०० मी धावणे व ५००० मीटर धावणे या क्रीडाप्रकारात रौप्यपदक तर ४ x १०० मीटर ४ x ४०० मीटर धावणे या क्रीडा प्रकारात सुवर्ण पदक.
- (९) ए. एम. सी. कॉलेज कोवाड, कोल्हापूर येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ विभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत १५०० मीटर धावणे- सुवर्णपदक ४ x १०० मी. रिले - सुवर्णपदक. ४ x ४०० मीट धावणे रिले. सुवर्णपदक आणि ५००० मीटर धावणे - रौप्यपदक.

संदेश दत्तात्रय कुरळे (लॉन टेनिस) : B.com.- II

- (१) मुंबई येथे झालेल्या MSLTAITF आंतरराष्ट्रीय लॉन टेनिस स्पर्धेत भारतीय संघाकडून सहभाग.
- (२) अहमदाबाद (गुजरात) येथे झालेल्या ३६ व्या राष्ट्रीय लॉन टेनिस स्पर्धेत एक सुवर्ण तर एक कास्यपदक.
- (३) मुंबई विद्यापीठ मुंबई येथे झालेल्या वेस्ट झोन आंतरविद्यापीठ टेनिस स्पर्धेत शिवाजी विद्यापीठाला रनरअप चॅम्पियनशीप मिळवून देण्यात सिंहाचा वाटा.
- (४) दिल्ली येथे झालेल्या अखिल भारतीय लॉन टेनिस स्पर्धेत

शिवाजी विद्यापीठ संघातून सहभाग.

- (५) बालेवाडी (पुणे) येथे झालेल्या महाराष्ट्र ऑलम्पिक लॉन टेनिस स्पर्धेत एक रौप्य व एक कांस्यपदक पटकावले.

प्रथमकुमार रवींद्र शिंदे (फेन्सिंग) : B.Sc. - III

- (१) कुवेट येथे झालेल्या एशियन स्पर्धेत २३ वर्षाखालील आंतरराष्ट्रीय फेन्सिंग स्पर्धेत इपी या क्रीडाप्रकारात भारतीय संघातून सहभाग.
- (२) अहमदाबाद, गुजरात येथे झालेल्या ३६ व्या राष्ट्रीय फेन्सिंग स्पर्धेत इपी या क्रीडाप्रकारातून सांघिक रौप्यपदक.
- (३) जम्मू विद्यापीठ जम्मू येथे झालेल्या आखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ फेन्सिंग स्पर्धेत फाईल या क्रीडा प्रकारात सहभाग.
- (४) कोल्हापूर येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय फेन्सिंग स्पर्धेत फाईल या क्रीडा प्रकारात कांस्य पदक.

विवेक नारायण मोरे (अॅथलेटिक्स/क्रॉसकंट्री) : B.A. - III

- (१) चेन्नई येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ अॅथलेटिक्स स्पर्धेत १०,००० मी. धावणे या क्रीडा प्रकारात रौप्य पदक तर २१ कि. मी. हाफ मॅरॅथॉन या क्रीडा प्रकारात रौप्य पदक पटकावले.
- (२) प्रेसिडेन्सी युनिव्हर्सिटी मंगलोर येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ क्रॉसकंट्री स्पर्धेत वैयक्तिक रौप्य पदक पटकावले. तर सांघिक सुवर्णपदक पटकावले.
- (३) तामिळनाडू येथे झालेल्या वेस्ट झोन आंतरविद्यापीठ अॅथलेटिक्स स्पर्धेत १०,००० मीटर धावणे या क्रीडा प्रकारातून सहभाग.
- (४) बालेवाडी (पुणे) येथे झालेल्या महाराष्ट्र ऑलम्पिक अॅथलेटिक्स स्पर्धेत ५००० मीटर धावणे या क्रीडा प्रकारात सुवर्णपदक.
- (५) मुंबई येथे झालेल्या मुंबई महामॅरॅथॉन मध्ये सुवर्णपदक
- (६) राजे रामराव महाविद्यालय जत येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत २१ कि.मी. हाफमॅरॅथॉन सुवर्णपदक तर १०,००० मीटर धावणे या

क्रीडा प्रकारात रौप्य पदक.

- (७) कोल्हापूर येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ विभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत १०,००० मीटर धावणे या क्रीडा प्रकारात कांस्यपदक पटकावले.
- (८) नेसरी येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय क्रॉसकंट्री स्पर्धेत वैयक्तिक सुवर्णपदक तर सांघिक रौप्यपदक.

रोहन रंगराव रंडे (कुस्ती) ग्रीको रोमण : M. A. - II

- (१) कोल्हापूर येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ कुस्ती स्पर्धेत ग्रीको रोमन या क्रीडा प्रकार ९७ किलो वजनी गटात रौप्य पदक पटकावले.
- (२) पुणे येथे झालेल्या महाराष्ट्र केसरी स्पर्धेत ९२ किलो वजनी गटात कांस्यपदक पटकावले.
- (३) बालेवाडी (पुणे) येथे झालेल्या महाराष्ट्र ऑलम्पिक कुस्ती स्पर्धेत ग्रीको रोमण या क्रीडा प्रकारात ९७ किलो वजनी गटात सुवर्णपदक.
- (४) कराड येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय कुस्ती स्पर्धेत ग्रीको रोमन या क्रीडा प्रकारात ९७ किलो वजनी गटात सुवर्णपदक.
- (५) मुरगुड येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ विभागीय कुस्ती स्पर्धेत ग्रीकोरोमन या क्रीडा प्रकारात ९७ किलो वजनी गटात सुवर्णपदक.

शुभम चंद्रकांत सिधनायक (कुस्ती) ग्रीको रोमन :

- (१) शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ कुस्ती स्पर्धेत ग्रीकोरोमन या क्रीडा प्रकारात १३० किलो वजनी गटात रौप्य पदक.
- (२) कोथरूड (पुणे) येथे झालेल्या महाराष्ट्र केसरी स्पर्धेत खुल्या गटात कांस्यपदक.
- (३) कराड येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय कुस्ती स्पर्धेत ग्रीको रोमन या क्रीडा प्रकारात १३० किलो वजनी गटात सुवर्णपदक.
- (४) मुरगुड येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ विभागीय कुस्ती

स्पर्धेत ग्रीको रोमन या क्रीडा प्रकारात सुवर्ण पदक पटकावले.

श्रुती तानाजी चौगुले (कायकिंग) : B.A.- I

- (१) भोपाळ येथे झालेल्या कोलो इंडिया यूथ कायकिंग स्पर्धेत के-२, ५०० मीटर मध्ये सुवर्णपदक के - ४, ५०० मीटर मध्ये कास्यपदक पटकावले.
- (२) पंजाबी विद्यापीठ पटयाला येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ कायकिंग स्पर्धेत १००० मीटर के-१, रौप्यपदक तर ५०० मीटर के - १ मध्ये कास्य पटकावले.
- (३) अहमदाबाद (गुजरात) येथे झालेल्या ३६ व्या राष्ट्रीय कायकिंग स्पर्धेत रौप्यपदक.

रोहिणी लक्ष्मण पाटील (अॅथलॅटिक्स) : M.A.- I

- (१) चेन्नई येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ अॅथलॅटिक्स स्पर्धेत ८०० मीटर धावणे या क्रीडा प्रकारात कास्यपदक.
- (२) तामिळनाडू येथे झालेल्या वेस्टझोन विद्यापीठ स्पर्धेत ८०० मीटर धावणे या क्रीडा प्रकारातून सहभाग.
- (३) औरंगाबाद येथे झालेल्या अश्वमेध स्पर्धेत अॅथलॅटिक्स मध्ये ४ x ४०० मीटर धावणे रिले सुवर्णपदक ८०० मीटर धावणे रौप्यपदक.
- (४) पुणे येथे झालेल्या महाराष्ट्र ऑलम्पिक स्पर्धेत ८०० मीटर धावणे या क्रीडा प्रकारात रौप्यपदक.
- (५) जत येथे झालेल्या आंतरविभागीय अॅथलॅटिक्स स्पर्धेत ८०० मीटर धावणे सुवर्णपदक, १५०० मीटर धावणे सुवर्णपदक, १५०० मीटर धावणे, सुवर्ण पदक ४ X ४०० मी धावणे रिले सुवर्णपदक ४ X १०० मीटर धावणे सुवर्णपदक.

ओंकार राजेंद्र पन्हाळकर (क्रॉसकंट्री) : B.A.- II

- (१) आसाम येथे ५७ व्या राष्ट्रीय क्रॉसकंट्री अॅथलेटिक्स चॅम्पियनशीप स्पर्धेत २० वर्षाखालील गटात रौप्य पदक.
- (२) प्रेसिडेन्सी युनिव्हर्सिटी बेंगलोर येथे झालेल्या अखिल

भारतीय आंतर विद्यापीठ क्रॉसकंट्री स्पर्धेत सांघिक सुवर्णपदक.

- (३) मुंबई येथे झालेल्या ३६ व्या महाराष्ट्र राज्य ज्युनियर अॅथलॅटिक्स चॅम्पियनशीप स्पर्धेत २० वर्षाखालील गटात ३००० मीटर धावणे या क्रीडा प्रकारात सुवर्णपदक तर ५००० मीटर धावणे क्रीडा प्रकारात सुवर्णपदक पटकावले.
- (४) नेसरीमध्ये झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय क्रॉसकंट्री स्पर्धेत वैयक्तिक रौप्य पदक. आंतर सांघिक रौप्य पदक पटकावले.

धनंजय राजाराम जाधव (फेन्सिंग) : B.Sc.- III

- (१) अहमदाबाद गुजरात येथे झालेल्या ३६ व्या राष्ट्रीय फेन्सिंग स्पर्धेत सेबर या क्रीडा प्रकारात सांघिक कास्यपदक
- (२) जम्मू विद्यापीठ जम्मू येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ फेन्सिंग स्पर्धेत सेबर या क्रीडा प्रकारात सांघिक रौप्य पदक.
- (३) औरंगाबाद येथे झालेल्या महाराष्ट्र ऑलम्पिक फेन्सिंग स्पर्धेत सेबर या क्रीडा प्रकारात सांघिक सुवर्णपदक
- (४) कोल्हापूर येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय तलवारबाजी स्पर्धेत सेबर या क्रीडाप्रकारात रौप्य पदक.

अदित्य अतुल अनघाळ (फेन्सिंग) : B.sc.- III

- (१) जम्मू विद्यापीठ जम्मू येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ फेन्सिंग स्पर्धेत सेबर या क्रीडा प्रकारात सांघिक रौप्यपदक.
- (२) औरंगाबाद येथे झालेल्या महाराष्ट्र ऑलम्पिक फेन्सिंग स्पर्धेत सेबर या क्रीडा प्रकारात सांघिक सुवर्णपदक.
- (३) कोल्हापूर येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय तलवारबाजी स्पर्धेत सेबर या क्रीडा प्रकारात रौप्य पदक.

विपुल प्रशांत येडेकर (फेन्सिंग) : B.sc.- III

- (१) जम्मू विद्यापीठ जम्मू येथे अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ

फेन्सिंग स्पर्धेत फाईल या क्रीडा प्रकारात सहभाग.

- (२) औरंगाबाद स्टेट मिनी ऑलम्पिक फेन्सिंग स्पर्धेत फाईल या क्रीडा प्रकारात सांघिक रौप्य पदक पटकावले.
- (३) डी. वाय. पी. इंजिनिअरिंग येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय तलवारबाजी स्पर्धेत फाईल क्रीडा प्रकारात रौप्य पदक पटकावले.

अमृता अनिल तराळ (फेन्सिंग) : B.sc.- III

- (१) जम्मू विद्यापीठ येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ फेन्सिंग स्पर्धेत फाईल या क्रीडा प्रकारात सांघिक कास्य पदक पटकावले.
- (२) औरंगाबाद स्टेट मिनी ऑलम्पिक फेन्सिंग स्पर्धेत फाईल या क्रीडा प्रकारात सांघिक सुवर्ण पदक पटकावले.
- (३) डी. वाय. पी. इंजिनिअरिंग कॉलेज कोल्हापूर येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय तलवारबाजी स्पर्धेत फाईल या क्रीडा प्रकारात कास्य पदक पटकावले.

अनुजा रमेश धबाले (फेन्सिंग) : B.com.- II

- (१) औरंगाबाद स्टेट मिनी ऑलम्पिक फेन्सिंग स्पर्धेत फाईल या क्रीडा प्रकारात सांघिक सुवर्ण पदक पटकावले.
- (२) जम्मू विद्यापीठ जम्मू येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ आंतर विभागीय तलवारबाजी स्पर्धेत हप्पी या क्रीडा प्रकारात कास्य पदक पटकावले.
- (३) डी. वाय. पी. इंजिनिअरिंग कॉलेज कोल्हापूर येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय तलवारबाजी स्पर्धेत हप्पी या क्रीडा प्रकारात कास्य पदक पटकावले.

गौरव विठोबा चव्हाण (स्विमिंग) :

- (१) भुवनेश्वर ओडिसा येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ स्विमिंग या क्रीडा प्रकारात सहभाग.
- (२) शाहू महाविद्यालय येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ स्विमिंग स्पर्धेत १०० मी., ४०० मी., २०० मी फ्री स्टाईल ३ सुवर्ण व ५० मी., १०० मी. बॅक स्ट्रोक २, सुवर्ण पदक पटकावले.

- (३) इचलकरंजी येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ विभागीय स्पर्धेत १०० मी. ४०० मी, २०० मी. फ्री स्टाईल व ५० मी. १०० मी. बॅक स्ट्रोक ५ सुवर्णपदक.

अक्षता प्रभाकर भाईगडे (योगा) : M.com.- I

- (१) भुवनेश्वर येथे झालेल्या, अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ योगासन स्पर्धेत शिवाजी विद्यापीठ संघाकडून खेळताना उत्कृष्ट कामगिरी.
- (२) कोवाड येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय योगासन स्पर्धेत चौथा क्रमांक पटकावला.

वैष्णवी परशराम हाजीरे (योगा) : M.com.- I

- (१) भुवनेश्वर येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ योगासन स्पर्धेत शिवाजी विद्यापीठ संघाकडून खेळताना उत्कृष्ट कामगिरी.
- (२) कोवाड येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय योगासन स्पर्धेत चौथा क्रमांक पटकावला.

सौरभ शिवाजी चौगुले (कबड्डी) : M.com.- II

- (१) जबलपूर मध्यप्रदेश येथे झालेल्या वेस्टझोन आंतर विद्यापीठ कबड्डी स्पर्धेत शिवाजी विद्यापीठ संघातून सहभाग.
- (२) औरंगाबाद येथे झालेल्या अश्वमेध स्पर्धेत कबड्डी या क्रीडा प्रकारातून उपविजेतेपद.

प्रथमेश वसंत दरेकर (सायकलिंग) : B.A.

- (१) औरंगाबाद येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ सायकलिंग स्पर्धेत सहभाग.
- (२) राजे रामराव महाविद्यालय जत येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय सायकलिंग स्पर्धेत रौप्य पदक पटकावले.

अवधुत आनंदा पाटील (जुदो) : M.A.- I

- (१) लवली युनिव्हर्सिटी पंजाब येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ जुदो या क्रीडा प्रकारात शिवाजी विद्यापीठ संघातून सहभाग.

(२) कोल्हापूर येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय ज्युदो या स्पर्धेत सुवर्ण पदक

सानिका सुनिल कदम (फेन्सिंग) : B.sc.- II

(१) जम्मू येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ फेन्सिंग स्पर्धेत हिप्पी या क्रीडा प्रकारात सहभाग.

(२) डी. वाय. पी. इंजिनियरिंग कोल्हापूर येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय फेन्सिंग स्पर्धेत हिप्पी या क्रीडा प्रकारात कांस्य पदक.

श्रेया विश्वास शिंदे (फेन्सिंग) :

(१) जम्मू येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ फेन्सिंग स्पर्धेत सहभाग.

(२) डी. वाय. पी. इंजिनियरिंग कॉलेज कोल्हापूर येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय फेन्सिंग स्पर्धेत सेवर या क्रीडा प्रकारात कांस्य पदक.

अथर्व शितल करनाळे (फेन्सिंग) :

(१) जम्मू येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ फेन्सिंग स्पर्धेत सहभाग.

(२) डी. वाय. पी. इंजिनियरिंग कॉलेज कोल्हापूर येथे झालेल्या शिवाजी फाईल या क्रीडा प्रकारात कांस्य पदक.

महेश सात्ताप्पा मांगले (पोल - वॉल्ट) :

(१) तामिळनाडू येथे झालेल्या वेस्ट झोन आंतर विद्यापीठ अॅथलेटिक्स स्पर्धेत पोल-वॉल्ट क्रीडा प्रकारातून सहभाग.

(२) २४ व्या राज्यस्तरीय स्पर्धेत सहभाग.

(३) राजे रामराव कॉलेज जत येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत पोल-वॉल्ट क्रीडा प्रकारात सुवर्णपदक.

महादेव शिवाजी चौगुले (पोल-वॉल्ट) :

(१) रायपूर छत्तीसगड येथे झालेल्या ३६ व्या राष्ट्रीय विभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत पोल-वॉल्ट या क्रीडा प्रकारात सुवर्णपदक पटकावले.

(२) (पुणे) येथे झालेल्या वरिष्ठ राज्यस्तरीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत पोल - बोल्ट या क्रीडा प्रकारात रौप्य पदक.

(३) राजे रामराव कॉलेज जत येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय अॅथलेटिक्स स्पर्धेत पोल वॉल्ट या क्रीडा प्रकारात रौप्य पदक.

आकाश विजय चव्हाण (हॉकी) :

(१) ग्वाल्हेर, भोपाळ येथे झालेल्या वेस्टझोन, आंतर विद्यापीठ हॉकी स्पर्धेत शिवाजी विद्यापीठ संघातून सहभाग.

चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये वैयक्तिक बरोबरच आमच्या महाविद्यालयाचे अॅथलेटिक्स या खेळातील शिवाजी विद्यापीठ विभागीय व आंतर विभागीय दोन्ही स्पर्धेची अॅथलेटिक्स या खेळातील चॅम्पियनशीप दहाव्या वर्षी आमच्या महाविद्यालयाने पटकावली. चॅम्पियनशीप मिळवून देण्यामध्ये ३५ मुले/मुली खेळाडूंचा सहभाग होता.

या वर्षाचे सांघिक यश -

नेसरी येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय क्रॉसकंट्री स्पर्धेत मुलींच्या संघाने विजेतेपद व मुलांच्या संघाने उपविजेतेपद पटकावले.

मुली (विजेता संघ) :

- १) सृष्टी श्रीधर रेडेकर
- २) आश्लेषा सागर मांगले
- ३) रोहिणी लक्ष्मण पाटील
- ४) प्रणाली तानाजी सालगुडे
- ५) पायल अजित जांभळे
- ६) पल्लवी विलास जाधव

मुले (उपविजेता संघ) :

- १) विवेक नारायण मोरे
- २) ओमकार राजेंद्र पन्हाळकर
- ३) विशाल भिमराव राऊत
- ४) शुभम शिवाजी तोडकर
- ५) युवराज मारुती बाबर
- ६) आकाश पुंडलिक मोरबाळे.

इचलकरंजी येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ विभागीय खो-
खो स्पर्धेत मुलींच्या संघाचे उपविजेतेपद.

- १) दिपाली संजय पाटील
- २) आरती इराना न्हावी.
- ३) वैष्णवी संभाजी देवरकर
- ४) सृष्टी श्रीधर रेडेकर
- ५) प्रियांका विठ्ठल नावलगी
- ६) पायल अजित जांभळे
- ७) पल्लवी विलास जाधव
- ८) आकांक्षा जोतिबा पाटोळे
- ९) आरती इराप्पा पोवार
- १०) वैष्णवी अर्जुन खैरे
- ११) रोहिणी तानाजी पाटील
- १२) नंदिनी अनिल मोकाशी
- १३) पुजा परशराम कांबळे
- १४) स्वप्नाली काकासाहेब परीट

१५) कोमल सुरेश दंडवते.
बेंगलोर येथे झालेल्या अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ शरीर
सौष्टव स्पर्धेत पुढील खेळाडू सहभागी

- १) ओंकार पाडळोकर
- २) युवराज खोत

कोवाड येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय
योगा स्पर्धेत शिवराज महाविद्यालयाला मुलींच्या संघाने
उपविजेतेपद मिळवून दिले.

मुली :

- १) चोथे वृषाली विजय
- २) यादव वैष्णवी संतोष
- ३) भाईगडे अक्षता प्रभाकर
- ४) माळगी श्रुती शंकर
- ५) हाजीरे वैष्णवी परशराम

डॉ. आर.डी. मगदूम
जिमखाना विभाग प्रमुख

मराठी विभाग अहवाल

- १) लोकशाहीर अण्णा भाऊ साठे यांच्या जयंतीनिमित्त त्यांच्या प्रतिमेचे पूजन. प्राचार्य डॉ. एन. एम. कदम यांच्या हस्ते भित्तिपत्रकाचे उद्घाटन.
- २) 'लेखक तुमच्या भेटीला' या कार्यक्रमास दि. १५-१०-२०२२ रोजी साहित्यिक किरण गुरव यांच्या अनुभव कथनाचा कार्यक्रम संपन्न. संस्थेचे अध्यक्ष प्रा. किसनराव कुराडे अध्यक्षस्थानी होते. तर प्राचार्य डॉ. एस. एम. कदम यांची उपस्थिती होती.
- ३) दि. ३-१-२०२३ रोजी सावित्रीबाई फुले यांच्या जयंतीनिमित्त प्राचार्य एस. एम. कदम यांच्या हस्ते प्रतिमेचे पूजन आणि भित्तिपत्रकाचे उद्घाटन संपन्न झाले. डॉ. आर. पी. हेंडगे यांचे "सावित्रीबाई फुले यांचे जीवन कार्य" या

विषयावर व्याख्यान संपन्न झाले.

- ४) "मराठी भाषा पंधरवडा" निमित्त दि. २८-१-२०२३ रोजी काव्य वाचनाचा कार्यक्रम संपन्न संस्थेचे सचिव डॉ. अनिल कुराडे, डॉ. ए. एम. हसुरे यांची उपस्थिती होती.
- ५) कुसुमाग्रज जयंती व मराठी भाषा गौरव दिनानिमित्त प्रतिमेचे पूजन डॉ. एस. एम. कदम यांच्या हस्ते करण्यात आले. याप्रसंगी भित्तिपत्रकाचे उद्घाटन ही संपन्न झाले. डॉ. मनमोहन राजे यांनी कुसुमाग्रजांच्या साहित्याचा आढावा घेतला.

डॉ. मनमोहन राजे
मराठी विभाग प्रमुख

हिंदी विभाग अहवाल

- १) शिवराज महाविद्यालय साहित्य, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम, विज्ञान महाविद्यालय गडहिंगलज और कला, वाणिज्य और विज्ञान महाविद्यालय गडहिंगलज अंतर्गत सामंजस्य करार दि. १४-०९-२०२२.
- २) हिंदी दिन के अवसरपर मा. अतिथि डॉ. संजिवनी पाटील के हस्ते शिवायन भित्तिपत्रक प्रकाशित और पदवी, पदव्युत्तर के छात्रों को मार्गदर्शन हुआ। दि. १६-०९-२०२२
- ३) शिवराज महाविद्यालय, गडहिंगलज और नेहरू युवा केंद्र गडहिंगलज के अंतर्गत हिंदी विभाग की ओर से समूह संवाद स्पर्धा, विषय हिंदी राष्ट्रभाषा क्यों? दि. २४-०९-२०२२
- ४) आजरा महाविद्यालय आजरा द्वारा 'भाषिक कौशल्य और व्यक्तिमत्व विकास' विषय की कार्यशाला में छात्रों के साथ सहभाग। दि. ९-३-२०२३
- ५) कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय द्वारा "हिंदी भाषा एवं रोजगार के अवसर" विषय की कार्यशाला में छात्रों के साथ सहभाग। दि. १४-३-२०२३

Department of English

1. As like every year, this year also Department of English has started a Value Added course on "Basic English Grammar".
2. Department of English has organized a guest on "Nature of SET/NET Examinations" by Dr. S. B. Parit on 15/09/2022.
3. Department of English has organized a guest lecture on "Personality Development through English Language" by Prof. Suresh Das on 01/10/2022.
4. Department of English has inaugurated a Wall-paper prepared by students of the department on eminent English authors on 01/10/2022.
5. Department of English has organized a guest lecture on "Importance of English Communication Skills" by Prof. Ashwini Telang on 08/10/2022.
6. Department of English has organized a guest on "SET/NET Paper Pattern" by Prof. P. S. Baleshgal on 20/10/2022.
7. Department of English has celebrated a Birth Anniversary of Sant Jagnade Maharaj by organizing a guest lecture of Prof. A. K. Mormare on 08/12/2022.

समाजशास्त्र विभाग अहवाल

१) साहित्यिक शिवाजी सावंत यांची पुण्यतिथी : दि. १९/०९/२०२२

सदरील कार्यक्रमाचे स्वागत आणि प्रास्ताविक विभागप्रमुख तथा संस्थासचिव डॉ. अनिलराव कुराडे यांनी केले. या कार्यक्रमाचे प्रमुख वक्ते डॉ. एस. जी. मुंज यांनी साहित्यिक शिवाजी सावंत यांच्या जीवन आणि साहित्यिक योगदानावर प्रकाश टाकला व कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य डॉ. एस. एम. कदम यांनी मार्गदर्शन केले. प्रस्तुत कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. आर. पी. हेंडगे तर आभार डॉ. एस. डी. सावंत यांनी मानले. या कार्यक्रमास प्रबंधक डॉ. संतोष शहापूरकर, प्राध्यापक, प्रशासकीय कर्मचारी आणि विद्यार्थी उपस्थित होते.

२) छ. शिवाजी महाराज जयंती : दि. १९/०२/२०२३

सदरील कार्यक्रमाचे स्वागत आणि प्रास्ताविक डॉ. एस. डी. सावंत यांनी केले. या कार्यक्रमाचे प्रमुख वक्ते प्रा. जे. व्ही. सरतापे यांनी छ. शिवाजी महाराज यांच्या जीवन आणि कार्यावर प्रकाश टाकला तर कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य डॉ. एस. एम. कदम यांनी मार्गदर्शन केले आणि सायंकाळी गडहिंग्लज शहरात विविध चित्ररथांसह छ. शिवाजी महाराज यांच्या प्रतिमेची मिरवणूक काढली. प्रस्तुत कार्यक्रमाचे आभार डॉ. आर. पी. हेंडगे यांनी केले. या कार्यक्रमास संस्था सचिव डॉ. अनिलराव कुराडे, प्रबंधक डॉ. संतोष शहापूरकर, प्राध्यापक, प्रशासकीय कर्मचारी आणि विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

३) संत गाडगेबाबा जयंती : दि. २३ फेब्रुवारी २०२३

सदरील कार्यक्रमाचे स्वागत आणि प्रास्ताविक डॉ. एस. डी. सावंत यांनी केले. या कार्यक्रमाचे प्रमुख वक्ते तथा ज्येष्ठ विचारवंत प्राध्यापक किसनराव कुराडे (अध्यक्ष, क. वि. रा. शि. शिक्षण संस्था, गडहिंग्लज.) संत गाडगेबाबा यांच्या जीवन आणि कार्यावर प्रकाश टाकला तर कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य डॉ. एस. एम. कदम यांनी मार्गदर्शन केले. प्रस्तुत कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन आणि आभार डॉ. एस. डी. सावंत यांनी केले. या कार्यक्रमास संस्थासचिव डॉ. अनिलराव कुराडे, प्रबंधक डॉ. संतोष शहापूरकर, प्राध्यापक, प्रशासकीय कर्मचारी आणि विद्यार्थी उपस्थित होते.

४) अभ्यागत व्याख्यान : समाजशास्त्र विषयातील नोकरीच्या विविध संधी

सदरील कार्यक्रमाचे स्वागत आणि प्रास्ताविक डॉ. एस. डी. सावंत यांनी केले. या कार्यक्रमात डॉ. विजय मुसाई यांनी समाजशास्त्र विषयाच्या विद्यार्थ्यांना कोणकोणत्या क्षेत्रात नोकरीच्या संधी उपलब्ध आहेत, याबद्दल मार्गदर्शन केले तर कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य डॉ. एस. एम. कदम यांनी मार्गदर्शन केले. प्रस्तुत कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन व आभार मानले डॉ. आर. पी. हेंडगे यांनी केले या कार्यक्रमास संस्था सचिव डॉ. अनिलराव कुराडे, प्रबंधक डॉ. संतोष शहापूरकर, प्रशासकीय कर्मचारी आणि विद्यार्थी उपस्थित होते.

विभागप्रमुख

समाजशास्त्र विभाग

अर्थशास्त्र विभाग अहवाल

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२०२३ या वर्षात अर्थशास्त्र विभागाच्यावतीने पुढील कार्यक्रम आयोजित करण्यात आले.

- १) दि. १७-०३-२०२३ रोजी अग्रणी महाविद्यालय अंतर्गत रं. भा. माडखोलकर विद्यालय, चंदगड येथे एक दिवसीय कार्यशाळेत बी. ए. भाग एक अर्थशास्त्र विभागाच्या विद्यार्थींचा सहभाग.
- २) दि. २५ जानेवारी, २०२३ रोजी पाश्चात्य आर्थिक विचारवंत या विषयावरील भित्तिपत्रकाचे प्रकाशन करण्यात आले.
- ३) दि. १० जानेवारी, २०२३ रोजी भारतीय अर्थिक विचारवंत या विषयावरील भित्तिपत्रकाचे प्रकाशन करण्यात आले.

- ४) दि. १२ मार्च, २०२३ यशवंतराव चव्हाण जयंती निमित्त 'यशवंतराव चव्हाण कार्य व कर्तृत्व' या विषयावर डॉ. आर. पी. हेंडगे यांचे व्याख्यान संपन्न झाले.
- ५) दि. २० ऑगस्ट २०२२ सद्भावना दिनानिमित्त सद्भावना शपथ व डॉ. आर. व्ही. मुंडे यांचे व्याख्यान संपन्न झाले.
- ६) दि. ११-८-२०२२ 'भारतीय स्वातंत्र्याचा संग्राम' या विषयावर डॉ. जी. मुंज यांचे व्याख्यान संपन्न झाले.

डॉ. जी. जी. गायकवाड
प्रमुख अर्थशास्त्र विभाग.

राज्यशास्त्र विभाग अहवाल

राज्यशास्त्र विभागाच्यावतीने सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षामध्ये पुढील कार्यक्रम आयोजित करण्यात आले होते.

सरदार वल्लभभाई पटेल जयंती :

दि. ३१-१०-२०२२ रोजी सरदार वल्लभभाई पटेल जयंती साजरी करण्यात आली. या कार्यक्रमांमध्ये डॉ. अनिलराव कुराडे सचिव, क. वि. रा. शिंदे, शिक्षण संस्था, गडहिंग्लज. यांच्या हस्ते सरदार पटेलानांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले. डॉ. एन. आर. कोल्हापूरे यांनी सरदार पटेलानांच्या कार्याचा आढावा घेतला. यानंतर डॉ. एस. एम. कदम प्राचार्य यांनी विद्यार्थ्यांना एकतेची शपथ दिली.

भारतीय संविधान दिन :

दि. २०-११-२०२२ रोजी "भारतीय संविधान दिन" साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमांमध्ये संस्था अध्यक्ष प्रा. किसनराव कुराडे अध्यक्ष यांनी विद्यार्थ्यांना "भारतीय

राज्यघटने विषयी मार्गदर्शन" केले. यावेळी डॉ. एस. एम. कदम प्राचार्य यांनी विद्यार्थ्यांना समोर भारतीय उद्देश पत्रिकेचे सामूहिक वाचन केले. यानंतर डॉ. अनिलराव कुराडे सचिव यांच्या हस्ते "भारतीय संविधान" या विषयावरील भित्तिपत्रकांचे उद्घाटन करण्यात आले.

शहीद दिन :

दि. २३-०३-२०२३ रोजी "शहीद दिन" साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमांमध्ये डॉ. अनिलराव कुराडे सचिव यांच्या हस्ते "शहीद भगतसिंग" यांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले. यावेळी डॉ. एन. एस. कोल्हापूरे विभागप्रमुख यांनी शहीद भगतसिंग यांच्या विषयी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी डॉ. एस. एन. कदम होते.

प्रा. डॉ. एन. आर. कोल्हापूरे
राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख

वाणिज्य अहवाल

अनु. क्र.	कार्यक्रमाचे नाव	दिनांक
१	स्वागत समारंभ	२९ नोव्हेंबर २०२२
२	शिक्षक दिन	५ सप्टेंबर २०२२
३	भितीपत्रक उद्घाटन २१ ऑगस्ट २०२२	२१ ऑगस्ट २०२२
४	MS excel दोन दिवसीय ट्रेनिंग प्रोग्रॅम	४/५ नोव्हेंबर २०२२
५	महात्मा गांधी यांचे व्यवस्थापनातील नेतृत्व शैली	२८ एप्रिल २०२२
६	औद्योगिक सहल	२२ जून २०२२
७	आयुर्वेद आणि आजची जीवन शैली	२० ऑक्टोबर २०२२
८	Online कॅपिटल मार्केट अवेरनेस प्रोग्रॅम	१२/१३ ऑक्टोबर २०२२
९	व्यक्तिमत्त्व विकास कार्यक्रम	१२ ऑक्टोबर २०२२
१०	फारैक्स एज्युकेशन अभ्यासगत व्याख्यान	९ डिसेंबर २०२२

डी. पी. खेडकर

प्रमुख, वाणिज्य विभाग

Department of Chemistry

Sr. No.	Name of activity	Date	Details
1	Days Celebrated	02nd October, 2022	Organized lecture on Mahatama Gandhi and Lal Bahadur Shashtri on the occasion of "Mahatma Gandhi and Lal Bahadur Shashtri Jayanti."
2	Students Participation in Conference	24th & 25th November 2022	M.Sc. Organic Chemistry Students Participated in International conference on "Functional Glass-Ceramics".
3	Guest Lecture	08th December, 2022	Guest lecture on "Six Membered Heterocycles with Two and More Heteroatom" by Mr. P. R. Kharade, Department of Chemistry, K. H. College, Gargoti

4	Guest Lecture and MOU	16th December, 2022	Guest Lecture on "Benzofused Heterocycles with Two Heteroatom" under MOU between Shivraj College, Gadhinglaj & Devchand College, Arjunnagar by Dr. S. A. Kenawade, Department of Chemistry, Devchand College, Arjunnagar
		17th December, 2022	Guest Lecture on "Drug Design and Study of Antibiotics" under MOU between Shivraj College, Gadhinglaj & Devchand College, Arjunnagar by Dr. S. K. Patil, Department of Chemistry, Devchand College, Arjunnagar.
5	Campus Placement	December 2022	Organized "Campus Placement for B.Sc. III and M. Sc. II Chemistry Student" under MOU between Shivraj College, Gadhinglaj & Pharmaceutical & Chemical Analytical Training Institute, Gadhinglaj
6	Poster Presentation	28th February, 2023	Organized and Participated in poster Presentation Competition on the Occasion of National Science Day under Science Forum, Shivraj College, Gadhinglaj
7	Industrial visit	23rd March, 2023	Organized Industrial visit for B. Sc. III Students to "DCI Pharmaceuticals, Margao, Goa."
8	Academic Visit	24th March, 2023	Organized Academic Visit for B. Sc. III students to " National Centre for Polar and Oceanographic Research (NCPOR) , Vasco, Goa" and "Science Centre, Goa."
9	Conference	29th March, 2023	Organized One Day National Level Conference on "An Interdisciplinary Nature of Science" in collaboration with IQAc & Faculty of Science and Technology.

HEAD
Department of Chemistry

Department of Computer Science

Welcome Function 2022

Chief Guest :- Mr. Suryakant Kadakane

Mr. Swagat Parulekar

Date:- 17 Dec 2022

Workshop

Sr.No	Name	Date
1	Nandi Foundation Trainer- Mrs. Shilpa Khune	2-03-2023
2	Tech Saksham Offline Training - Trainer- Mrs. Mukta Raut	16-01-2023
3	Interview Techniques & Soft Skill Development Trainer- Mrs. Shilpa Rane, Trainer- Miss. Komal	12-10-2022
4	Edunaet Foundation	18-08-2022
1	Naandi Fondation	7-11-2022 To 12-11-2022
2.	Sahaj Yoga - Trainer- Mr. C.S. Pandit	6-10-2022 To 7-10-2022
3.	Soft Skill & Corporate Training - Trainer- Virgin Media Ltd.	6-10-2022 To 7-10-2022

Guest Lectures

Sr.No	Name	Subject	Date
1	Mr.Kabir Kharade	Personality Development	15-09-2022
2	Mr.K.V.Kadukar	Java Programming	15-09-2022

Research Paper

Sr.No	Name	Subject
1	Mrs. Vaishali P. Kalasgonda	Proposal of Blockchain framework for Automated Insurance Claim
		Role of Blockchain Smart Contract in Insurance Industry
		Application of Blockchain in Insurance Industry:A Review

Poster Presentation

Sr. No	Event	Date
1	Natioanl Mathematics day	22-12-2022

Industrial Visit

Sr. No	Organization Name	Date
1	Electrotech Enterprises, Gadhinglaj	19/05/2022

Department of MSC (Computer Science)

Guest Lectures :

I) "Recent trends in Blockchain"

By Dr. Sheetal Gaikhwad
Asst. Prof.

Shivaji University, Kolhapur.

II) "Career oppournities in cyber security"

By : Dr. Smit Katkar.
Asst. Prof.

Shivaji University, Kolhapur.

Participated in event : One Day National
Conference " An Interdisciplinary Nature Science."

Name of Students :

1) Prital Kolate, Msc II

2) Rani Shinde, Msc II

3) Kirti Babar, Msc II

4) Tanushree Benake, Msc II

5) Arati Sambarekar, Msc. II

6) Subbant Patil, Msc. I

7) Mayuri Sutar, Msc. I

8) Akshata Patil Msc. I

K.S.Desai

Asst. Prof

Academic Chief

Report of B.C.A. Department

Workshops :

1) Workshop on soft skill

Trainer - Mr. Abdulhahid Desai
xpbs corporation Pvt. Ltd. Pune.

Date : 6-10- 2022 to 8-10-2022

No. of students 78, Class B.CA. III

2) Workshop on Employability skills.

Trainer -

1) Kanchan Khare Naandi Foundation

2) Apurava oak Naadi Foundation

Date : 7-11-2022 to 12 -11- 2022

Calsss - B.CA. III

3) Workshop on AI & cloud canputing by

Edunet Foundation

Trainer - Miss Mukta Raut

Date - 16-01-2023 to 18-1-2023

4) Workshop on cloud computing

Trainer - Mr. M. R. Patil, Domain computer, Gadhinglaj.

Date : 31-03-2023 Class : B.CA. III

Industrial Visit :

Gokul Dudha Sangh, Kolhapur

Industrial Visit :

Gokul Dudha Sangh, Kolhapur.

Class : B. C.A. I

No. of students : 60

Achievement :

1) Diya Sanjay Dharane

Event Anuttar 2023

2) Mrunal Kesarkar

Organised by sant Gajanan Manaraj Rural
polyitechnre Managaon.

2nd Rank in technical paper presentation.

3) Vaishnavi Chaugule : Event Teachnopar 2k 23

Dr. Ghali College, Gadhinglaj

3rd Rant, C programming coding contest.

4) Sayali Jagtap. Event - Technoparv 2023

Dr. Ghali College, Gadhinglaj

2nd Rank, C programming coding contest.

5) Shubham Mengane.

Event: Technoporv 2023

Dr. Ghali College, Gadhinglaj

3rd Rant Quiz competition.

6) Aiyyaj Shikh. Event : Technopar 2023

Dr. Ghali College, Gadhinglaj

3rd Rank Quiz Competition.

K. S. Desai

Asst. Prof.

HOD, BCA Departmen

Individual Report

Name of Teacher
**Dr. Maheash Danapa
Chougule.**

Designation - Assistant
Professor.

INDIVIDUAL PROFILE 2022-23

1. Appointed as a Recognized M.Phil. & Ph.D. guide by Shivaji University in the subject Commerce and Accountancy and Two students allotted for the guidance by the University.
2. Seven Days Faculty Development Programme completed on "Pathway to Modern Accounting Era" Organized by Nirmala Memorial Foundation College Of Commerce and Science Kankavali.
3. Research Paper Published On "Neo – Liberalism and India's New Economic Policy Some Critical Thoughts" in Vivek Research Journal Kolhapur with ISSN No. 2581-8848 Vol. VI No. I in June 2022
4. Research Paper Published On "कृषी कायदे २०२० व शेतकरी आंदोलनाची चिकित्सा" in Vidyavartha Peer Reviewed International Multilingual Research Issue Special Issue-02 Dec. 2022 With ISSN 2319-9318.
5. Research Paper presented on "New Education Policy and Commerce and Management" in conference Organized by Shivaji University Commerce and Management Teachers Association (SUCIMATA) Kolhapur on "NATIONAL EDUCATION POLICY AND COMMERCE AND MANAGEMENT: A WAY AHEAD (9th and 10th July 2022)
6. Felicitation by Institute on 07/09/2022 being second top in Online Lectures in Covid-pandemic situation.
7. Participated in One Day National Workshop Organized by K.H.College, Gargoti on "Research Methodology and Quantitative Techniques" on 10th June 2022.
8. Participated in International Conference on "Future Global Business and Technology (Challenges Ahead)" Organized by CSIBER Kolhapur on 8th to 10th December 2022.
9. Delivered lecture on "Tax consultancy and its opportunities" at Tukaram Krishnaji Kolekar Arts and Commerce College, Nesari on 5th April 2023.

वैयक्तिक अहवाल

डॉ.संतोष रंगराव शहापूरकर

पी.एच.डी. अवार्ड -
प्रशासकीय व्यवहारातील मराठी
भाषेचा अभ्यास (महाराष्ट्र राज्य
उच्च व तंत्रशिक्षण
विभाग संदर्भात) दिनांक
०३/०१/२०२३

निवड :
कार्याध्यक्ष, अशासकी

महाविद्यालय रजिस्ट्रार असोशिएशन महाराष्ट्र राज्य पदी निवड.
शोध निबंध सादर :

१) ब्रिटीश कालखंडात उच्चशिक्षणामध्ये झालेल्या
बदलांचा अभ्यास - International E- Conference
ISSN % 2349-638x impact factor-7.149 Page
no.835-840

२) प्रशासनिक मराठी भाषेचा विकास : एक अभ्यास
- One Day National Seminar ISSN % 2454-92
impact factor-6.10 Page no.101-105

३) महाविद्यालयीन कार्यालयीन प्रशासन - National
Conference ISBN % 978—93- 5445-939-9
Page no.167-175

व्याख्यान, मार्गदर्शन:

१) कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, लांजा येथील
कार्यशाळेस “कार्यालयीन व्यवस्थापन आणि जबाबदा-या”
या विषयावर मार्गदर्शन.

२) कला वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय, तासगांव
जि.सांगली येथील कार्यशाळेस “कार्यालयीन व्यवस्थापन ”
या विषयावर वेबिनार मार्गदर्शन

३) कला वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय,
तासगांव जि.सांगली
येथील कार्यशाळेस “रेकॉर्ड तयार करणे व जतन करणे”
या विषयावर वेबिनार प्रमुख पाहुणे व
मार्गदर्शन.

४) दि.१९/०६/२०२२ रोजी श्रीमती शोभाताई कोरे
वारणा महिला महाविद्यालय, येलूर ता.शाहूवाडी
जि.कोल्हापूर येथील कार्यशाळेस “प्रशासकीय
कामकाज” या विषयावर वेबिनार प्रमुख पाहुणे व
मार्गदर्शन.

५) श्री. मनोहर हरी खापणे कला व वाणिज्य महाविद्यालय,
पाचल - रायपाटण ता. राजापूर जि. रत्नातगिरी - “वरिष्ठ
महाविद्यालयीन शिक्षकेत्तर कर्मचारी एकदिवशीय राष्ट्रीय
ऑनलाईन परिषद दि. २२/०२/२०२३ विषय - कार्यालयीन
प्रशासन व व्यवस्थापन. - प्रमुख मार्गदर्शक
कार्यशाळा :

१) हुतात्मा राजगुरु महाविद्यालय, राजगुरुनगर ता.खेड,
जि.पुणे यांनी आयोजित केलेल्या “कार्यालयीन व्यवस्थापन
राज्यस्तरीय कार्यशाळा” या विषयावरील कार्यशाळेत सहभाग.

२) National Workshop on Emerging Trends
in Information Technology in University
Management organized by Association of Indian
Universities, New Delhi & Hosted by Shivaji
University, Kolhapur. August 28-30, 2017.

३) महावीर महाविद्यालय, कोल्हापूर यांनी आयोजित
केलेल्या

“नॅशनल सेमिनार -Understanding College

Administrative Work Culture in the Present Context. या विषयावरील कार्यशाळेत सहभाग.

४) शैलेद्र एज्युकेशन सोसायटी, आर्ट्स, कॉमर्स सायन्स कॉलेज शैलेद्र नगर दहिसर मुंबई यांनी आयोजित केलेल्या “नॅशनल सेमिनार – Workshop on 7th Pay Commission & Accounts & Audit ” या विषयावरील कार्यशाळेत सहभाग.

५) आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज आर्वी जि. वर्धा

Stress and Time Management : A Skill – dt. 28 March 2023

राज्य,राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील कार्यशाळा,रिफ्रेश कोर्स, ऑनलाईन वेबिनार इत्यादी माहिती

अ.क्रं.	तपशिल	दिनांक	ठिकाण
१	Recent Issues & Challenges in Languages & Social Sciences.	२२/०१/२०२०	A.C.S.College, Gadhinglaj
२	Research Methodology and Quantitative Technique	०३/०१/२०२०	Shivraj College, Gadhinglaj
३	Activities of Students Development Cell	१८/०२/२०२०	Shivaji University, Kolhapur.
४	Roll of Non-Teaching Staff Members in NAAC Accreditation.	२७, २९/०४/२०२०	R.J. College of Arts,Sci.& Com. Ghatkopar
५	Webinar for Administrative Staff	०७/०३/२०२०	A.C.S.College, Lanja
६	Online COVID-19 Awareness QUIZ	०९/०५/२०२०	Shivaji English Medium & Jr.College, Saswad.
७	दैनंदिन कार्यालयीन कामकाज व ताणतणाव निवारण	१४/०५/२०२०	सेंट जोसेफ महाविद्यालय, सत्पाळा, विरार
८	You and Your Mental Health	१८,२०/०५/२०२०	Shri Pancham Khemraj Mahavidyalaya, Sawantwadi.
९	शेतीपूरक व्यवसाय आणि शाश्वत रोजगाराच्या संधी	२३, २४/०५/२०२०	Shri Pancham Khemraj Mahavidyalaya, Sawantwadi.
१०	Health Hygiene and Higher Education.	३०/०५/२०२०	Sant Rawool Maharaj Mah., Kudal
	Roll of Non-Teaching Staff Members in NAAC Accreditation	२९/०५/२०२०	Bapumiya Sirajoddin Patel A.C.S.College, Pimpalgaon
११	विद्यार्थ्यांसाठी भारत सरकारच्या मॅट्रिकोल्पर शिष्यवृत्ती	०६/०६/२०२०	सेंट जोसेफ महाविद्यालय, सत्पाळा, विरार
१२	Emotional Management	१३/०६/२०२०	Rajaram College, Kolhapur.
१३	E Learning	२५,२७/०६/२०२०	Sanjay Ghodawat Polytechniq Atigre
१४	Post COVID-19 College Administration	०७/०७/२०२०	Devchand College, Arjunagar
१५	Roll of Non-Teaching Staff in NAAC Accreditation Process.	०५/०८/२०२०	Yashwantrao Chavan School of Social Work, Satara

१६	महाविद्यालयीन कामकाज व शिक्षकेतर कर्मचारी	२०/०८/२०२०	क्रांतीअग्रणी जी.डी.बापू लाड महाविद्यालय, कुंडल
१७	विनोद सिध्दांत आणि उपयोजन	२०/०८/२०२०	Shivraj College, Gadhinglaj
१८	Responsibility and Contribution of Administrative Staff in the Process of NAAC	०८/०८/२०२०	Shripatrao Chougule Arts and Science College, Malwadi
१९	Effective Laboratory Management Skills	०९/११/२०२०	A.S.C.College, Chikhaldara.
२०	Online.	२८, २९, ३०, ३१/०१/२०२१	Vishwa Marathi Sammelan 2021.
२१	ग्रंथ संपदा व वाचन अभिरूची चाचणी	१४/०२/२०२१	नाईट कॉलेज, इचलकरंजी

(डॉ. संतोष रंगराव शहापूरकर)

कुलसचिव,

शिवराज कॉलेज, गडहिंग्लज

ता. गडहिंग्लज जि. कोल्हापूर

वैयक्तिक अहवाल

प्रा. डॉ. श्रध्दा पाटील, मराठी विभाग

पुरस्कार

१. मनुष्यबळ विकास लोकसेवा अकादेमी, नाशिक यांचेकडून दिला जाणारा 'राज्यस्तरीय भारतज्योती प्रतिभासन्मान एक्सलन्स पुरस्कार'
 २. गडहिंग्लज नगरपरिषद गडहिंग्लजच्या वतीने दिला जाणारा 'साने गुरुजी आदर्श वाचक पुरस्कार, २०२२
- आकाशवाणीसाठी संहितालेखन व वाचन -**
कोल्हापूर आकाशवाणीवरून प्रसिद्ध होणाऱ्या 'स्त्रियांच्या आत्मकथनांची ओळख' या कार्यक्रमांतर्गत 'बिनपटाची चौकट' या इंदुमती जोधळे यांच्या आत्मकथनाचे संहिता लेखन व वाचन
साहित्य संमेलन उदगीर येथे 'लेखक भारत सासणे वर

स्यमंतक मण्याचें प्रकरण यावर पुस्तक परीक्षण

आजरा येथील किर्तन साहित्य संमेलनाचे निवेदन प्रकाशित भाग

१. स्त्री अभिव्यक्तीचा सोहळा- श्रावणमास. विचारभारती पुणे.
२. फिन्ट्री कादंबरीतील स्त्रीवादी विचारांच्या कक्षा आणि चिंतन, मासिक मुराळी,
शिवाजी विद्यापीठ मराठी शिक्षक संघ आणि आजरा म हाविद्यालय आजरा यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित ' राष्ट्रीय मराठी कथाकथन' स्पर्धेचे परिक्षक म्हणून काम
दैनिक पुढारी, कस्तुरी क्लब आयोजित भव्य झिम्मा फुगडी स्पर्धेचे परिक्षण

वैयक्तिक विभाग अहवाल

प्रा. किशोर अदाटे

Published a research paper on the avifaunal diversity of Shendri Reservoir in Gadhinglaj, Dist. Kolhapur (M. S.) in the International Journal of Advanced Research in Science, Communication, and Technology 2 (2), 2581-9429, 2022.

2. Authored an online book on practical zoology for B.Sc. I, with ISBN: 978-93-91768-72-0, published in October 2022.

3. Served as the IQAC Coordinator at Shivraj College, Gadhinglaj.
4. Led as the In-charge Head of Department of Microbiology & Food Sciences.
5. Worked as a member of the Board of Studies (BOS), Sub Committee, Food Science at Shivaji University, Kolhapur.

6. Held the position of Chairman of the Ethical Committee at Kedari Redekar Ayurvedic College, Gadhinglaj.
7. Served as the Chairman of the Paper Setter.
8. Organized and convened the National Conference on Interdisciplinary Nature of Science which was held in 2023 at Shivraj College, Gadhinglaj.
9. Attended the National Conference on Covid Pandemic: Impact on Sustainable of Agriculture, Livestock & Biodiversity (CPISALB-2022) organized by the Department of Zoology, Shri Vijaysinha Yadav College, Peth Vadgoan.
10. Attended a workshop on Environment: Pollution & Protection at Mahagoan.
11. Worked as a Resource person in Kognoli High School, Kognoli.
12. Attended a Workshop on NEP at Shivaji University, Kolhapur.

शिवराज कला, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालयातील प्राध्यापक वृंद

■ मराठी विभाग

- प्रा. डॉ. एम. व्ही. राजे (एम.ए., पीएच.डी., सेट, एम.जे.) विभाग प्रमुख
प्रा. डॉ. ए. बी. कुंभार (एम.ए., पीएच.डी., नेट)
प्रा. ए. के. मोरमारे (एम.ए., सेट)
प्रा. डॉ. एस. एस. पाटील (एम.ए., पीएच.डी.)

■ हिंदी विभाग

- प्रा. एन. बी. एकिले (एम.ए., एम.फिल., सेट)
प्रा. डॉ. एस. बी. माने (एम.ए., पीएच.डी.)

■ इंग्रजी विभाग

- प्रा. डी. यू. जाधव (एम.ए., नेट) विभागप्रमुख
प्रा. डॉ. एस. बी. परीट (एम.ए., एम.फिल., पीएच.डी., सेट)
प्रा. पी. ए. पाटील (एम.ए., सेट)
प्रा. पी.एस. बालेशगोळ (एम.ए., बी.एड., सेट)
प्रा. पी. एस. होनगेकर (एम.ए., बी.एड., एम.एड., पी.जी.सी.टी.ई.)
प्रा. सौ. एम.एन. निलवे (एम.ए., डी.एड.)
प्रा. जे. बी. कांबळे (एम.ए., बी.एड.)

■ समाजशास्त्र विभाग

- डॉ.ए.व्ही. कुराडे (एम.ए.) विभागप्रमुख
प्रा. डॉ. एस. डी. सावंत (एम.ए., एम.फिल., पीएच.डी., नेट)
प्रा. डॉ. आर. पी. हेंडगे (एम.ए., एम.फिल., पीएच.डी., नेट)

■ अर्थशास्त्र विभाग

- डॉ. जी. जी. गायकवाड (एम.ए., बी.लिब, पीएच.डी., नेट) विभागप्रमुख
प्रा. एस. जी. मुंज (एम.ए.)
कु. डॉ. व्ही. के. हेरेकर (एम.ए., पीएच.डी, एम.फिल., सेट)

- डॉ. बी. एम. जाधव (एम.ए., पीएच.डी., एम.फिल., सेट)

■ राज्यशास्त्र विभाग

- प्रा. डॉ. एन. आर. कोल्हापूरे (एम.ए., एम.फिल., पीएच.डी., सेट)
डॉ. ए. जी. हारदारे (एम.ए., एम.फिल., पीएच.डी., नेट)

■ मानसशास्त्र विभाग

- प्रा. डॉ. आर. व्ही. गुंडे (एम.ए., एम.फिल., पीएच.डी.) विभाग प्रमुख

■ वाणिज्य विभाग

- प्रा. डी. पी. खेडकर (एम.कॉम., बी.एड., सेट) विभागप्रमुख
प्रा. डॉ. एम. डी. चौगुले (एम.कॉम., बी.एड, एम.फिल., पीएच.डी.)
प्रा. डॉ. जी.एम. कुलकर्णी (एम.कॉम., पीएच.डी.)
प्रा. बियामा वाटंगी (एम.कॉम.)
प्रा. एन.एम. बोजगर (एम.बी.ए.)
प्रा. आर. आर. कालेकर (एम. ए. इंग्रजी) (एम.कॉम. बी.एड.)
प्रा. कु. टी. एस. पाटील (एम.कॉम., एम.बी.ए.)
प्रा. डॉ. व्ही. के. हेरेकर (एम.ए., पीएच.डी., सेट, नेट)
प्रा. डॉ. बी. एम. जाधव (एम.फिल, पीएच.डी.)
प्रा. एम.जी.पाटील (एम.कॉम.)
प्रा. एच. एस. जाधव (एम.कॉम. एल.एल.बी.)

■ भौतिक शास्त्र विभाग

- प्रा.डॉ.एस.एम.कदम (एम.एस्सी., पीएच.डी.) विभाग प्रमुख
डॉ. व्ही. एस. सावंत (एम.एस्सी., बी.एड., एम.फिल.,पीएच.डी.)
प्रा. पी. टी. टाकळे (एम.एस्सी., सेट, बी.एड.)
प्रा. पी. बी. गंटुगडे (एम.एस्सी., सेट, बी.एड.)
प्रा. जी. एस. पाटील (एम.एस्सी., सेट)

प्रा. पी. ए. सरनोबत (एम.एस्सी., सेट, गेट)
प्रा. कु. आर. टी. राजाराम (एम.एस्सी.)
प्रा. कु. टी. पी. शिंदे (एम.एस्सी.)
प्रा. कु. ए. एस. साखरे (एम.एस्सी.)
प्रा. कु. तेलंग आश्विनी राघवेंद्र (एम.एस्सी.)

■ रसायनशास्त्र विभाग

प्रा. डॉ. ए.एम. हसुरे (एम.एस्सी., पीएच.डी.) विभागप्रमुख
प्रा. डॉ. बी. डी. अजळकर (एम.एस्सी., पीएच.डी.) रजा कालावधी
प्रा. विश्वजित अनिलराव कुराडे (एम.एस्सी.)
डॉ. पी. आर. डोंगरे (एम.एस्सी., पीएच.डी.)
प्रा. एन. आर. भोसले (एम.एस्सी., सेट)
डॉ. एस. के. पाटील (एम.एस्सी., पीएच.डी.)
प्रा. डॉ. ए. जी. नाईकवाडे (एम.एस्सी., बी.एड., पीएच.डी.)
प्रा. एस. ए. समडोळे (एम.एस्सी., बी.एड.)
प्रा. ए. पी. तेलवेकर (एम.एस्सी., बी.एड.)
प्रा. जी. आर. पाटील (एम.एस्सी.)
प्रा. आर. सी. पाटील (एम.एस्सी., पीएच.डी.)
प्रा. कु. आर. ए. हसुरे (एम.एस्सी.)
प्रा. कु. व्ही. एस. मोहिते (एम.एस्सी.)
प्रा. सौ. एस.ए. पाटील (एम.एस्सी., बी.एड.)
प्रा. सौ. आर. एस. सुर्यवंशी (एम.एस्सी., बी.एड.)

■ गणित विभाग

प्रा. एस. एस. कांबळे (एम.एस्सी., सेट)

■ संख्याशास्त्र विभाग

प्रा. सौ. एम. आर. दंडगे (एम.एस्सी.)
प्रा. कु. एन. के. लोंढे (एम.एस्सी., सेट)
प्रा. सौ. एस. पी. पाटील (एम.एस्सी.)
प्रा. कु. पी. एन. कुराडे (एम.एस्सी.)

■ वनस्पती शास्त्र

प्रा. जे. व्ही. सरतापे (एम.एस्सी.) विभाग प्रमुख
प्रा. एस. एस. पाटील (एम.एस्सी. नेट)

■ प्राणीशास्त्र विभाग

प्रा. के. जे. अदाटे (एम.एस्सी.) विभागप्रमुख
प्रा. डॉ. व्ही. एम. देशमुख (एम.एस्सी., पीएच.डी.)

■ सूक्ष्म जीवशास्त्र

प्रा. एस. आर. मिसाळ (एम.एस्सी., बी.एड.)
प्रा. कु. पी. आर. काळगे (एम.एस्सी.)
प्रा. कु. ए. आर. आरभावे (एम.एस्सी.)
प्रा. कु. एल. ए. पाटील (एम.एस्सी., एम.बी.ए.)

■ पर्यावरण शास्त्र

प्रा. सौ. एस. पी. गाडवी (एम.एस्सी., बी.एड.)
प्रा. सौ. एस. एम. देसाई (एम.एस्सी.)

■ शारीरिक शिक्षण

डॉ. आर. डी. मगदूम (बी.कॉम., एम.पी.एड, पीएच.डी.) विभागप्रमुख

■ ग्रंथालय विभाग

प्रा. एस. आर. कुराडे (बी. एससी., एम.लिब, सेट) ग्रंथपाल

विना अनुदान विभाग प्राध्यापक वृंद

■ बी. बी. ए. विभाग

- प्रा. आर. डी. कमते (एम.बी.ए., एम.फिल.) : विभागप्रमुख
प्रा. ए. यु. पटेल (एम.ए., एम.फिल.)
प्रा. के. एस. देसाई (एम.बी.ए., एम.फिल., नेट)
प्रा. एस.एम. कांबळे (एम.बी.ए.)
प्रा. सौ. यु. एस. पाटील (एम.सी.ए.)
प्रा. सौ. टी. पी. मुत्नाळे (एम.कॉम., बी.एड.)
प्रा. पी. पी. तिनईकर (एम.बी.ए.)
प्रा. श्रुती घस्ती (एम.एस्सी., पर्यावरणशास्त्र)
प्रा. एस. बी. पाटील (एम.बी.ए.)

■ बी. सी.ए. विभाग

- प्रा. के. एस. देसाई (एम.बी.ए., एम.फिल., नेट)
प्रा. बी.एस. पठाण (एम.एस्सी., एम.बी.ए.)
प्रा. सौ. यु. एस. पाटील (एम.सी.ए.)
प्रा. सौ. एम. पी. कांबळे (एम.एस्सी.-कम्प्युटर)
प्रा. सौ. पी. बी. आजरी (बी.ई. - कम्प्युटर)
प्रा. डी. सी. लोंढे (बी.ई.-कम्प्युटर)
प्रा. सौ. टी. पी. मुत्नाळे (एम.कॉम., बी.एड.)

■ बी. एस्सी. कम्प्युटर सायन्स एंटायर (बी.सी.एस.) विभाग

- प्रा. आर. बी. खोत (एम.एस्सी.-कम्प्युटर सायन्स) : विभागप्रमुख
प्रा. सौ. एम. आर. दंडगे (एम.एस्सी.)
प्रा. एन. जी. चव्हाण (इलेक्ट्रॉनिक्स)
प्रा. व्ही. पी. कळसगोंडा (एम.एस्सी.-कम्प्युटर सायन्स)
प्रा. एस. पी. कुपेकर (एम.सी.ए.)
प्रा. यु. पी. कानडे (एम.सी.ए.)

- प्रा. पी. एल. यमगेकर (बी.ई.)
प्रा. यु. बी. पाटील (एम.ई., सी.एस.ई.)
प्रा. वाय. बी. पाटील (एम.सी.ए.)
प्रा. बी. ए. देसाई (एम.एस्सी.-कम्प्युटर सायन्स)
प्रा. डी. एस. महाजन (एम.एस्सी.-कम्प्युटर सायन्स)
प्रा. एस. एस. भोसले (एम.एस्सी.-मॅथॅमेटिक्स)
प्रा. पी. एस. कुरळे (एम.एस्सी.-मॅथॅमेटिक्स)
प्रा. एस.एम. घस्ते (एम.एस्सी.-पर्यावरणशास्त्र)

■ बी. एस्सी. कम्प्युटर सायन्स

- प्रा.सौ. डी. एस. खांडेकर (एम.एस्सी.-कम्प्युटर सायन्स, सेट)
प्रा. सौ. व्ही. पी. कळसगोंडा (एम.एस्सी.-कम्प्युटर पीएच.डी.)
प्रा. एस.पी. कुपेकर (एम.सी.ए.)
प्रा. यु. बी. पाटील (बी.ई.)
प्रा. आय. पी. सुतार (एम.सी.एम.)
प्रा. एस. के. पाटील (बी.ई., सी.एस.ई.)

■ डिपार्टमेंट ऑफ फूडसायन्स

- प्रा. टी. ए. काझी (एम.टेक)
प्रा. एस. आर. मिसाळ (एस.एस्सी., बी.एड.)
प्रा. पी. आर. काळगे (एस.एस्सी.)
प्रा. ए. व्ही. आरभावी (बी.एस्सी.)
प्रा. एस. ए. पाटील (एस.एस्सी., बी.एड.)

■ बी. एस्सी. अॅनीमेशन

- प्रा.बी.एस. पठाण (एम.एस्सी., एम.बी.ए.)
प्रा. ओ. आर. पाटील
प्रा. कु. पी. एस. चंदगडकर

पदव्युत्तर विभाग - प्राध्यापक वृंद

■ मराठी विभाग

- प्रा.डॉ. एम. व्ही. राजे : शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज
प्रा. डॉ. ए. बी. कुंभार : शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज
प्रा. ए. के. मोरमारे : शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज
प्रा. डॉ. ए. पी. गवळी : यशवंतराव चव्हाण कॉलेज हलकर्णी
प्राचार्य, डॉ. बी. व्ही. चौगुले : आर्ट्स कॉमर्स कॉलेज गडहिंग्लज
प्रा. बी. जे. शिंदे : आर्ट्स, कॉमर्स कॉलेज गडहिंग्लज
प्रा. डॉ. ए. एस. बल्लाळ : आजरा महाविद्यालय आजरा

■ हिंदी विभाग

- प्रा. एन. बी. एकिले : विभाग प्रमुख : शिवराज महाविद्यालय
डॉ. एस. बी. माने : शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज
डॉ. के. आर. पाटील : प्राचार्य, आर्ट्स, कॉमर्स कॉलेज, नेसरी
प्रा. यू. एस. पाटील : यशवंतराव चव्हाण कॉलेज, हलकर्णी
प्रा. एन. एस. खरुजकर : यशवंतराव चव्हाण कॉलेज, हलकर्णी
प्रा. डॉ. एस. बी. घरपणकर : राजा शिवछत्रपती महाविद्यालय, महागाव
डॉ. सौ. एस. एस. पाटील : आर्ट्स, कॉमर्स कॉलेज, गडहिंग्लज
डॉ. अशोक बाचुळकर : आजरा महाविद्यालय, आजरा

■ इंग्रजी विभाग

- प्रा.डी.यू जाधव : विभागप्रमुख : शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज
प्रा. सौ. एम. एस. पाटील : सदाशिवराव मंडलिक महाविद्यालय, मुरगूड
प्रा. पी. ए. पाटील : यशवंतराव चव्हाण कॉलेज, हलकर्णी
डॉ. आय. आर. जरळी : यशवंतराव चव्हाण कॉलेज, हलकर्णी
डॉ. बी. आर. दिवेकर : टी. के. कोलेकर महाविद्यालय, नेसरी

- प्रा. एस. बी. दिवेकर : र.भा. माडखोलकर महाविद्यालय, चंदगड
डॉ. सौ. पी. ए. पाटील : विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर
डॉ. ए. एस. जरग : डी. आर. माने कॉलेज, कागल

■ समाजशास्त्र विभाग

- डॉ. ए. व्ही. कुराडे : विभागप्रमुख : शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज
प्रा. डॉ. एस. डी. सावंत : शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज
डॉ. आर. पी. हेंडगे : शिवराज महाविद्यालय, गडहिंग्लज
प्रा. डॉ. के. एस. काळे : कला महाविद्यालय, कोवाड
डॉ. व्ही. बी. मुसाई : टी. के. कोलेकर महाविद्यालय, नेसरी
डॉ. ए. व्ही. पौडमल : यशवंतराव चव्हाण कॉलेज कोल्हापूर
डॉ. यू.बी. पाटील : महावीर कॉलेज, कोल्हापूर
डॉ. एस. एस. देसाई : बापूजी साळोखे कॉलेज कराड
प्रा. जे. के. सासणे : पी. के. कॉलेज, नेसरी

■ अर्थशास्त्र विभाग

- प्रा.एस. जी. मुंज : शिवराज महाविद्यालय गडहिंग्लज प्रमुख, पदव्युत्तर विभाग
डॉ. जी. जी. गायकवाड : विभागप्रमुख : शिवराज महाविद्यालय गड. अर्थशास्त्र विभाग
डॉ. डी. जी. चिघळीकर : कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय गडहिंग्लज
डॉ. एस. एस. सावंत : र. भा. माडखोलकर महाविद्यालय, चंदगड
प्रा. डॉ. पी. वाय. निंबाळकर : यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, हालकर्णी

प्रा. के. एस. छेवार : सदाशिवराव मंडलिक कॉलेज, मुरगूड
प्रा. डॉ. के. आर. तणंगे : कला, वाणिज्य आणि विज्ञान
महाविद्यालय गडहिंग्लज
डॉ. के. पी. वाघमारे : कला महाविद्यालय, कोवाड

■ वाणिज्य विभाग

प्रा. डी. पी. खेडकर : शिवराज महाविद्यालय गडहिंग्लज.
डॉ. एम. डी. चौगुले : शिवराज महाविद्यालय गडहिंग्लज
डॉ. एन. बी. जाधव : प्राचार्य राजा शिवछत्रपती महाविद्यालय महागाव
प्रा. व्ही. एस. वांद्रे : दत्ताजीराव कदम आर्ट्स, कॉमर्स, सायन्स
कॉलेज इचलकरंजी
डॉ. टी. के. जाधव : प्राचार्य एस. के. पाटील महाविद्यालय, कुरुंदवाड
डॉ. एस. ए. कोळी : सदाशिवराव मंडलिक कॉलेज, मुरगूड
डॉ. एम. एम. बागवान : देवचंद कॉलेज, अर्जुननगर
डॉ. एस. आर. पोवार : कर्मवरी हिरे महाविद्यालय, गागोटी.

प्राचार्य, डॉ. पी. बी. पाटील : कर्मवरी हिरे महाविद्यालय, गागोटी
डॉ. एस. आर. चौगुले : भोगावती महाविद्यालय, कुरुकली
डॉ. एम. ए. कांबळे : भोगावती महाविद्यालय, कुरुकली
डॉ. अशोक शिंदे : यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, इस्लामपूर

■ एम. एस्सी. कॉम्प्युटर सायन्स विभाग

प्रा. रोहन हत्ती : (एम. एस्सी)
प्रा. व्ही. पी. कळसगोंडा : (एम. एस्सी)
प्रा. एस. जी. शिंदे : (एम. सी. नेट)
प्रा. कु. एम. आर. खोत : (एम. एस्सी)

■ एम.एस्सी. : केमिस्ट्री

प्रा. एन.आर. भोसले (एम.एस्सी., सेट)
प्रा. जी. पी. पाटील (एम.एस्सी.)
प्रा. एस. ए. समडोळे (एम.एस्सी., बी.एड.)
प्रा. डॉ. सी. आर. डोंगरे (एम.एस्सी., पीएच.डी.)

संभाजीराव माने साहित्य, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालयाचा प्राध्यापक वृंद

■ मराठी विभाग

प्रा. टी. व्ही. चौगुले (एम. ए. बी. एड.)

प्रा. सौ.जी. आय. देसाई (एम. ए., बी.एड.)

■ इंग्रजी विभाग

प्रा. सौ. बी. ए. कुराडे (एम.ए., बी.एड.)

प्रा. सौ. पी. बी. जाधव (एम. ए., बी.एड.)

प्रा.जे. बी. कांबळे (एम.ए., बी.एड.)

■ हिंदी विभाग

प्रा. सौ. एल. एम. डिसोजा (एम. ए., बी.एड.)

■ समाजशास्त्र विभाग

प्रा. एस. पी. पाटील एम. ए., बी.एड., डी.एस. एम, जी डी सी अॅण्ड ए

■ अर्थशास्त्र विभाग

प्रा. टी. डी. भांदुगरे (एम.ए., बी.एड.)

प्रा. एस. ए. कांबळे (एम.ए., बी.एड.)

■ मानसशास्त्र विभाग

प्रा. एम. एस. घस्ती (एम.ए., बी.एड.)

प्रा.सौ.डी.ए. कुलकर्णी (एम.ए., बी.एड.)

■ पर्यावरणशास्त्र विभाग

प्रा सौ. एस. पी. गाडवी (एम. एस्सी,बी.एड.)

■ वाणिज्य विभाग

प्रा. सौ. ए. व्ही. पाटील (एम.कॉम., बी.एड.)

प्रा. सौ. एस. एन. जांगनुरे (एम.कॉम., एम.एड.)

■ पदार्थ विज्ञान विभाग

प्रा. ए. बी. कोकणे (एम.एस्सी., बी.एड.)

प्रा. आर. टी. पाटील (एम.एस्सी., बी.एड.)

प्रा. एस. आर. भादवणकर (एम.एस्सी., बी.एड.)

प्रा. अश्विनी तेलंग (एम.एस्सी., बी.एड.)

प्रा. एन. एम. खोत (एम.एस्सी., बी.एड.)

■ जीवशास्त्र विभाग

प्रा. व्ही. वाय. पाटील (एम.एस्सी., बी.एड.)

प्रा. जे. बी. दोरुगडे (एम.एस्सी., बी.एड.)

प्रा. एस.एम. देसाई (एम.एस्सी., बी.एड.)

प्रा. आय. एफ. आगा (एम.एस्सी., बी.एड.)

■ रसायनशास्त्र विभाग

प्रा. सौ. एस. ए. पाटील (एम. एस्सी., बी.एड.)

प्रा. सौ. एस. एल. कांबळे (एम. एस्सी. बी.एड.)

प्रा. एस. एम. पाटील (एम. एस्सी., बी.एड.)

■ गणित विभाग

प्रा. के. व्ही. कदम (एम.एस्सी., बी.एड.)

प्रा. एन. एम. निंबाळकर

प्रा. एस. एस. यादव (एम.एस्सी., बी.एड.)

■ शारीरिक शिक्षण विभाग

प्रा. जे. एम. पाटील (एम.ए., एम.पी.एड.)

■ आय. टी. विभाग

प्रा.एस. पी. कुराडे (एम.एस्सी. कॉम्प्युटर)

प्रा. सौ. आर. ए. सावरतकर (बी.ई. कॉम्प्युटर)

प्रा. सौ. एस. आय. पटेल (एम.सी.ए., बी.एड.)

महाविद्यालयातील प्रशासकीय कर्मचारी वृंद

कार्यालय

■ प्रबंधक

डॉ. एस. आर. शहापूरकर (एम. ए., पीएच.डी., एम.बी.ए.)

■ कनिष्ठ लघुलेखक

श्री. के. टी. कुंभार (एम. कॉम.)

■ कनिष्ठ लेखनिक

श्री. एन. एस. काबळे (बी.ए., एम.लिब.)

श्री.ए. एम. पोवार (बी. कॉम., एम. लिब.)

श्री. एन. झेड. दळवी (एम. ए.)

श्री.बी. बी. जाधव (बी.ए.)

श्री. पी. डी. सोरप (बी.ए., जी.डी.सी.अॅण्ड ए)

■ सहाय्यक ग्रंथपाल

श्री. आर. ए. जाधव (एम.ए., एम.लिब., एम.फिल.)

■ ग्रंथालय लेखनिक

श्री.बी. एल. कोरवी (बी.ए.)

■ ग्रंथालय परिचर

श्री. व्ही.आर. टेंबरे

श्री. पी. बी. नडगेरी

श्री. ए. एल. कलकुटकी (एम.ए., सेट, बी. लिब)

श्री.ए.एस. सावंत

श्री. एन. बी. असोदे

श्री. एम. बी. शिंदे

श्री. एस.ए. शिरहट्टी

■ प्रयोगशाळा सहाय्यक

श्री. एस. व्ही. शिंदे (बी.एस्सी., बी. लीब. सायन्स)

श्री. पी. एस. पाटील (बी.बी.ए.)

श्री.सी. आय. बाबर (एम.ए.)

■ प्रयोगशाळा परिचर

श्री. एस. बी. खोत (बी. कॉम.)

श्री. टी. आर. देवडकर

श्री. व्ही. व्ही. कोंडूसकर

श्री. टी. बी. कांबळे

श्री. आर. के. वडर

श्री. एस.एम. मोरबाळे

श्री. के. आर. कांबळे

श्री. एस. एम. कांबळे

श्री. व्ही. बी. पाटील

श्री. डी. जी. हुंदळेकर (बी.कॉम.)

श्री. एस. एन. पाटील (एम.ए., एम.बी.ए.)

श्री. एस. डी. कुरळे

श्री. एम. के. गोटुरे

श्री. यू. डी. राऊत

श्री. व्ही. ए. सुतार

श्री. एन. टी. पाटील

■ शिपाई

श्री. ए. एच. नाईक

श्री. व्ही. एस. गुरव (एम.ए)

श्री. के. एम. सूर्यवंशी (एम. ए)

श्री. एस. जी. हिले (बी कॉम)

विना अनुदान विभाग

कर्मचारी वृंद

सौ. एस. बी. निकम (एम.कॉम., एम.एस.डब्ल्यू.) ज्यु.क्लार्क
सौ. एस. बी. आजरी (बी.कॉम.) ज्यु.क्लार्क
श्री. व्ही. एम. घेज्जी (बी.ए.) ज्यु.क्लार्क
श्री. वाय. एस. शेंडे (एम.ए.) ज्यु.क्लार्क
श्री. एस. एस. चौगुले : लॅब अटेंडंट
श्रीमती. आर. एन. पाटील : लायब्ररी अटेंडंट
श्री. जे. जे. पाटील : ज्यु.क्लार्क
श्री. बी. जी. चौगुले : (एच.एस.सी.) लॅब अटेंडंट
श्री. आर. एन. कांबळे (लॅब अटेंडंट) हार्ड. टेक.
श्री. ए. जी. भाटले (एम.ए.) लॅब अटेंडंट
श्री. जी. डी. निढोरे (बी.ए.) झेरॉक्स ऑपरेटर
सौ. पी.ए. पाटील (एम.ए.) ज्यु. क्लार्क
श्री. ए. के. पेडणेकर (बी.एस्सी.) लॅब अटेंडंट
श्री. ए. आर. पाटील : हार्ड. टेक.
श्री. जे. एस. देसाई : हार्ड. टेक.
श्री. एस. टी. हजारे (एच.एस.सी.) शिपाई
श्री. एम.बी. रेडेकर (एच.एस.सी.) शिपाई
श्री. एम. बी. यादव (एच.एस.सी.) शिपाई

श्री. एस. एस. गवळी (बी.ए.) शिपाई
श्री. डी. एस. पाटील (एच.एस.सी.) शिपाई
श्री. एस. जे. साबळे (एच.एस.सी.) शिपाई
श्री. एस. व्ही. पाटील (एच.एस.सी.) शिपाई
श्री. एच. टी. मकानदार (शिपाई)
श्री. ए. सी. देसाई (शिपाई)
श्री. एस.डी. कांबळे (शिपाई)
सौ. एस. एस. ठबे (स्वीपर)
श्री. आय. बी. बारदेस्कर (इलेक्ट्रीशियन)
श्री. बी. एस. दोरुगडे (वाँचमन)
सौ. डी. ए. मगदुम (लायब्ररी अटेंडंट)
कु. के.टी. मळगेकर (बी.कॉम.) ज्यु. क्लार्क
श्री. किशोर सागर (माळी)
श्री. प्रविण लाखे (स्वीपर)
कर्मवीर वि.रा. शिंदे शिक्षण संस्था (प्रशासकीय कर्मचारी वृंद)
■ प्रशासकीय प्रमुख :
श्री. विक्रम एल. शिंदे (एम.बी.ए., एम.ए.बी.एड, एम.एस.डब्ल्यू.)

दि प्रेस अँड रजिस्ट्रेशन ऑफ बुक अँक्ट नियम फॉर्म नं. ४ प्रमाणे निवेदन

प्रकाशन स्थळ	:	शिवराज साहित्य, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय, गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर
प्रकाशन काळ	:	वार्षिक
प्रकाशक	:	प्राचार्य, डॉ. एस. एम. कदम
राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
संपादक	:	प्रा. तानाजी चौगले
राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
मुखपृष्ठ	:	दयानंद माळी, करंबळी
मुद्रक	:	प्रिन्स ग्राफिक्स
पत्ता	:	मंगळवार पेठ, कोल्हापूर
स्वामित्व	:	शिवराज साहित्य, वाणिज्य आणि डी. एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय, गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर. ४१६ ५०२

मी प्राचार्य, डॉ. एस. एम. कदम असे जाहीर करतो की, वरील माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे आणि समजुतीप्रमाणे सत्य आहे. ह्या अंकातील मतांशी संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही. लेखनाची निवड, संपादन व मुद्रीतशोधन सहसंपादकांनी केले आहे.

आभार

‘शिवराज २०२३’ या अंकाच्या निर्मितीमध्ये संस्था अध्यक्ष, प्रा. किसनराव कुराडे, संस्थेचे सचिव, प्रा. अनिल कुराडे, प्रा. प्राचार्य, डॉ. एस. एम. कदम, प्रबंधक, डॉ. संतोष शहापूरकर आणि त्यांचे प्रशासकीय साथीदार, सर्व विभागप्रमुख, सर्व समिती प्रमुख, संपादन समितीतील माझे सर्व सहकारी, आणि अनिल कलकुडकी व प्रा. तानाजी भांदुगरे, डॉ. श्रद्धा पाटील तसेच प्रिन्स ग्राफिक्स कोल्हापूर यांच्या सहकार्याने या अंकाचे काम अल्पावधीत पूर्ण झाले.

या सर्वांचे मनापासून आभार!

कोजागिरी

झिम्माफुगडी

प्रकाशक :

कर्मवीर विठ्ठल रामजी शिंदे शिक्षण संस्था, गडहिंग्लज

**शिवराज साहित्य, वाणिज्य आणि डी.एस. कदम विज्ञान महाविद्यालय व
संभाजीराव माने साहित्य, वाणिज्य व विज्ञान कनिष्ठ महाविद्यालय**

गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर